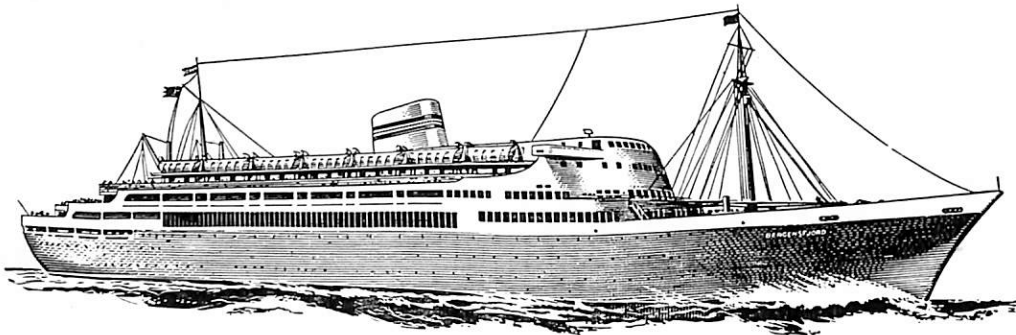

Julen 1958

DANSK AMERIKANSK JUL

Heliow

Enjoy Your Trip - Go by Ship

**HAVE AN EXTRA VACATION ON THE WAY
TO
DENMARK**

EXCELLENT FOOD, FUN, RELAXATION AND FRIENDLY SERVICE
ARE ALL YOURS WHEN YOU TRAVEL ON ONE OF THE
NORWEGIAN AMERICA LINE'S PASSENGER LINERS

**REGULAR SAILINGS TO AND FROM
COPENHAGEN**

M.S. BERGENSFJORD

M.S. OSLOFJORD

S.S. STAVANGERFJORD

A few sailings to Norwegian ports with frequent and
convenient connections to all points in Denmark

See your travel agent, or

Norwegian America Line
AGENCY, INC.

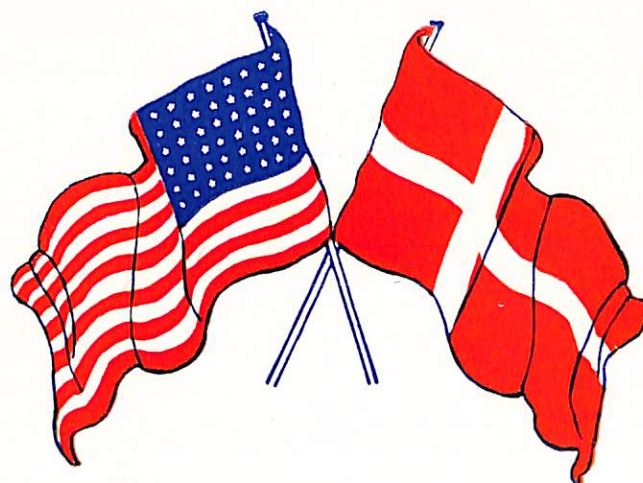
24 STATE STREET

CHICAGO . MINNEAPOLIS . SEATTLE .

NEW YORK 4, N. Y.

SAN FRANCISCO . MONTREAL

DANSK AMERIKANSK JUL

REDIGERET

AF

HJALMAR BERTELSEN

5. AARGANG

JULEN 1958

INDHOLD

FORSIDEBILLEDET	SNELANDSKAB
Af Helio Wernegreen	
JULENS KOMME	Page 3
Af Paul E. Wikman	
GOD JUL	Page 4
Af Anton Kvist	
MIG OG JENS LARSON	Page 5
Af Dr. J. Christian Bay	
Illustreret af Helio Wernegreen	
ET HALVTREDS AARS MINDE.....	Page 8
Af Carlo Christensen	
GUDHJEM, BORNHOLM	Page 11
Af Alvild Grønquist	
NIELS HUSAR	Page 12
Af Carl Hansen	
DEN DANSKE SALME	Page 14
Af Enok Mortensen	
DEN GAMLE SMED	Page 16
Af Georg Strandvold	
VAGTMESTERENS HELTEDAAD	Page 18
Af Anton Kvist	
Illustreret af Helio Wernegreen	
HUSMANDSSØNNEN	Page 25
Af Mary E. Dernehl	
Illustreret af Marcell	
DE TRE PILE	Page 29
Af Tyge Lassen	
DEN STORE KÆRLIGHED	Page 32
Af Agnes Ringsborg	
Illustreret af Fritzie Frisenberg	
TRÆLLEN	Page 34
Af Arlo Leis	
Illustreret af Marcell	
MIRAKLERNES TID	Page 39
Af S. A. Høgsbro Østergaard	
ARNE — UDKLIP FRA CHICAGO	Page 41
Af Fred A. Frisenberg	
JUL	Page 41
Af S. A. Høgsbro Østergaard	
LYKKEN I ULYKKEN	Page 42
Af Marius Larsen	
NAAR TYSKEN GAAR HJEM	Page 44
Af Anton Kvist	

JULENS KOMME

Forsvunden er nu al vor Nød.

Os er i Dag en Frelser fød.

VOR findes den sande Juleglæde, og hvori be-
staar den? Er det en Sindsstilstand man kom-
mer i, naar de rette ydre Forhold er til Stede, ligesom
en vellykket Operaaften eller Selskab ofte maales
med, om Festtøjet er i Orden, om Billetten er til 1ste
Parket, og om man har sikret sig Tilstedeværelsen af
ens udsøgte Vennekreds?

Er Juleglæden fjernere i Tropenatten, end hvor det
rette Lag af Sne dækker Julegrannen? Er Glæden
mere ægte, hvor Tusinde Lys straalere om Kap med
Guld og ædle Stene, end der, hvor det ene sparsomme
Lys skal skinne over det fattige Bord? Vi ved jo nok
Svaret, at Julens Glædesbudskab er for alle Menne-
sker, og at den ydre Glans og Festivitas ikke er afgø-
rende — men alligevel lægger vi vore Kræfter ind i
at skabe Stemningen ofte saaledes, at vi endda aander
lettet op, naar Julen endelig er overstaet. Hvad kan
det nytte, at en Stad har saa travlt med at gøre sig
rede med Flag og Æresport til Kongebesøg, naar man
glemmer at aabne Byporten for den høje Gæst.

Jeg husker en Jul under Depressionsaarene. Vi sad
nogle unge i et fattigt Rum langt borte fra vore Hjem.
Bordet var saa sandelig ikke dækket. Vi halvfrøs og
var taknemmelige, at vi dog havde nogle faa Æbler at
mætte os med. Hvad vi skulde spise næste Dag, anede
vi ikke. Vi sad og svælgede i Minder om Barndom-
mens Jul i trygge og gode Kaar. Forskellige, som vi
var, enedes vi alligevel om at læse Juleevangeliet
sammen. Det lykkedes endda at synge et Par Jule-
salmer, og selv om de Læber, der var vant til at ud-
tale Forbandelser og Eder, formede Ordene i Sangen
om „Fred paa Jord”. Det syntes, som de fattige Væg-

ge flød ud, og vi for et Øjeblik var eet med en Ver-
den, der bøjede sig i Forventning og Hyldest til
Fredsfyrsten.

Aar senere stod jeg sammen med 300 andre Krigs-
fanger i en snæver Barak og lyttede til en af vore
Medfanger, der læste Juleevangeliet. De ydre Om-
stændigheder til at skabe Fest var sandelig ikke til
Stede. Uden for var Pigtraaden, Landminerne og
Blodhundene. Fremtiden var mere end usikker, det
var lettere at eksistere, naar vi ikke tænkte saa langt.
Og alligevel — vi, der kom fra saa vidt forskellig
Forhold — med saa forskellig Indstilling til Livets
Problemer, vi oplevede der, „Julens Komme” paa en
saadan Maade, at selv den mest veltilrettelagte Festi-
vitas, som vi senere vilde faa Lejlighed til at tage Del
i, ikke kunde faa os til at glemme den Jul. Vi opleve-
de, at det kan blive Jul, maaske allerbedst, hvor Nø-
den og Ensomheden er størst — og at det afgørende
er ikke Lysene og Træets Pragt, men Trangen til „Ju-
lefreden”.

Ogsaa i Dag kommer „Julegæsten” til en Verden,
der trods den forcerede Festtravlhed og tilsyneladen
Iver for at drukne i det uvæsentlige, alligevel længes
efter at blive løst ud af Ensomhedens og Usikkerhedens
Nød. Ogsaa i Dag trænger vi til den Tryghed,
der i at tro, at Budskabet den første Julenat var og
er for hele Menneskeheden.

„Se jeg forkynder Jer en stor Glæde —”, saaledes
lød Engelenes Ord — „En Frelser født”, dette er den
sande Juleglæde, som ikke er betinget af Stemninger
og konventionelle Forberedelser, men kan naa hvert
enkelt Menneske, der længes efter den Fred, som blev
givet os i „Julens Komme”.

PAUL E. WIKMAN

GOD JUL

Nu lyder over lande de glade klokkers klang,
fra Nordens fjerne strande til Vestens vide vang.
De taler til vort hjerte
i mindets fryd og smerte,
om svundne barndomsglæder i Danmarks moderfavn.
De bringer bud fra fredens Gud i julens milde navn.

Så standser vi og lytter og tænker, hvor vi går,
på gammellandets hytter, der nu i festglans står,
på granens stjernekrone,
og Moders salmetone,
på lyset, legen, dansen om træet, hånd i hånd,
til vi påny i fremmed by bli'r børn i julens ånd.

Og alt det strenge, hårde, som kampen gav vort sind,
vil mildt og venligt vorde, når julen ringes ind.
De dybe klokketoner
formilder og forsoner,
hvad svig og uret såred, hvad vredens ånd slog ned,
thi julens klang er håbets sang om fred og kærlighed.

Vi synger med i sangen i højtidstoners væld,
som nu fra Mindevangen når ud til os i kvæld.
I stjernehimlens lue
vi ser vor moders stue,
med lys ved lys bag rude — Gud signe dig, vor mor!
Vi hilser dig — vor far og dig — i julens klokkekor.

ANTON KVIST

Mig og Jens Larson

HALVTREDS AARS MINDE

AF

J. CHRISTIAN BAY

MIN KÆRE, forlængst afdøde Ven Chester Thordarson, Opfinder, elektrisk Troldmand og Bogsamler, indbød i 1919 en Vennekreds til Sommerbesøg paa den lille Rocky Island, hans Ejendom, som ligger et Stenkast Nord for Washington Island. Øen var spærret for Turister. Foruden Thordarson og Besætningen ved Fyrtaarnet paa Øens Nordspids bestod Befolkningen af en Flok Daadyr, som holdt til i den tætte Skov, en Ørnefamilie — den ægte Washingtons Ørn — i Skovens højeste Trætop, og den vennesele Vagtmester Jensen (fra Næstved), som tillige gjorde

Tjeneste som Kok, naar der var liggende Gæster i Mester Thordarsons smukke camp.

Daadyrene var kommet fra Washington Island, hvor de ikke fandt Fred, først et enkelt Par, men snart et helt Dusin. De var noget sky. Men Ørnene ændsede hverken Per eller Poul, de havde været der i mange Aar, og deres Rede var vokset i Omfang i deres Trætop, indtil den en skønne Dag var braset ned, en halv Snes Vognmandslæs af Grene, Kviste, Skeletter af mange Slags Dyr, opskyllet Kram fra Stranden, og alle Slags Ragelse. Saa tog de fat paa en ny Rede.

Vi var 12 Mand høj og 12 Mand drøj, da vi efter en fornøjelig Aften hos Andersons i Sister Bay kørte ud til Gils Rock og derfra blev færget gennem den berygtede Dødens Port til Washington Island. Selskabets mest notable Mand var selveste Chicagos Borgmester, som kun havde Fred, naar ingen vidste, hvor han opholdt sig. Men vi blev 13, da en lille, fastbygget Mand dukkede op ved Overfarten til Rocky Island; han lignede en dansk Skipper med Fuldskæg, Pjækkert og firkantede Støvlesnuder og hed Larson og var kommet over fra Escanaba. Men ligesom vi skulde til Bords i Jensens Køkkenhus, kom en ung Mand til, en Maler, som havde taget Skitser fra en

Baad, en Sejlbaad, og fundet Vej ind i den lille Havn, hørt glade Røster og var landet i Haab om at finde Ly, Mad og Natteteje. Mester Thordarson, som var meget overtroisk, bød ham hjertelig velkommen, de 13 havde gjort ham urolig. Der var sket saa meget paa Washington Island og paa hans egen lille Ø, hvor der skulde ligge en Skat begravet — paa den høje Skrænt Øst for Fyrtaarnet, i en forladt Fiskerhytte, hvor man engang havde fundet Skelettet af en Mand. — — —

Den unge Mand hed Cross og var kommet over fra Menominee i en Sejlbaad, alene, ind over Dødens Port, havde gjort Studier langs Washington Islands Nordkyst og — ja, nu var han altsaa i Havn.

Den lille Skipper Larson bemærkede under Maaltidet, at denne Sejlads var dumdristig for en Mand, som var ukendt med Farvandet. Mellem Fastlandet og Øerne laa ganske vist ingen skjulte Skær, men intet Sted var Kastevinde og pludselige Uvejr saa hyppige. Derfor de mange Sømærker og de to Fyrtaarne paa Øerne ude i Strædet.

Men det var altsaa gaaet godt, og vi lod Jensens Fisk, friske fra Søen, smage os. Siden lejrede vi os i Skovkanten ud mod det snævre Stræde til Washington Island og snakkede i lange Baner. Maanen kom op og Vejret var mildt og stille. Da gled med eet Skygge efter Skygge ud af Skovens Bryn noget borte, og i det blide Lys kom først Daabukken, knejsende, varsomt spejdende til alle Sider derefter i sluttet Række Daadyrene med deres Lam. Lydløst traadte de ud i Vandet, saa svømmede de et kort Stykke midt i Strædet, vadede i Land paa Washington Island og forsvandt i Mørket.

„Hver Gang jeg kommer med Gæster”, sagde Thordarson, „vandrer Dyrene ud. De er fredede, her bliver aldrig drevet Jagt, men det sidder Dyrene i Blodet, at Mennesker bringer Forstyrrelse og Fare. Det er kun naar jeg kommer her alene og lister mig i Land, at de tror her er Fred og ingen Fare”.

Vi sov den Nat i en rummelig Gæstestue paa Kaserneaneren og blev purret ud af Jensen (fra Næstved — oprindelig Barber) ved Solopgang med en Bolle Kaffe og en god Rundtenom friskbagt Brød.

Ved Frokosten var vi alligevel 13 til Bords. Borgmesteren, som var Eneboer i en udvendig forfalden, men indvendig komfortable Hytte nede ved Stranden, var nemlig meget stolt af at kunne sørge for sig selv med Pandekager og stegt Flæsk. Nogle af os drev ned og kiggede indenfor, men velkommen var vi ikke, det læste vi tydeligt i hans Ansigt. Han var ogsaa misfornøjet med, at den unge Cross, Maleren, havde fortøjet sin Baad ved hans Bro; det forstyrrer Ensomheden og averterer, at Hytten er beboet.

Paa Strandbredden satte Kunstneren, den nette unge Cross, sig paa en Feltstol og begyndte at tegne Hytten. Men dette var helt galt, ud foer hans Velbaarenhed og brølede ham paa Flugt. Vi andre listede bort, nogle langs Stranden, andre i Skoven, som stod tæt over hele det indre af Øen. Jeg slentrede hen og standsede for at betragte Malerens Baad, som laa og vuggede paa en let Dønning i Morgensol. Kunstneren var forsvundet, muligt for at finde et andet Emne for sin Blyant. Idet jeg stod der, kom den lille Larson ud af Skoven og stillede sig op og mønstrede Baaden. Det var i mine Øjne et fint og vel udhalet lille Fartøj; det førte Sejl og Klyver, Tovværket var nyt, og Rælingen glimtede af Kobber og Messing.

„Legetøj!” udbrød Larson med o, altsaa hvad man kalder Skandinav af ubestemt Farve, og de Karle er gerne — naa, ja, som sagt farveløse.

„Kan De ikke lide Jollen?” spurgte jeg, ogsaa paa Dansk, og han løftede et Par svære Øjenbryn.

„Lide den!” gentog han. „Nej, det er en ren Forbrydelse at lade en saadan — en saadan Postelins Thekop sejle tvers over Gren Bay. Der er ingen Dybde i den, ingen Vægt. Et lille Pust, og den vælter — nej, den Slags duer knap nok i en Andedam. Denneher unge Mand har haft mere Lykke end Forstand. at han er kommet over Bugten uden at kæntré.”

„Jeg tænkte nok, at De var Sømand.” sagde jeg. „Saa har De vel sejlet her i mange Aar?”

„Ja, i over fyrretyve Aar. Jeg er Skipper — det vil sige, jeg var først Fisker, saa byggede jeg selv Skib og sejlede med Last heromkring i mange Aar. Min Far var ogsaa Sømand — kender De et Sted i Danmark, som de kalder Karrebæksminde?”

Jeg nikkede.

„Der kom vi fra”.

Saa maatte jeg kramme ud med Langeland, og vi prøvede at optænke fælles Kendinge, men det var for-gæves.

Jo, nu havde han et Slags Rhederi ovre i Escanaba, flere Skibe paa Green Bay og Lake Michigan, men selv var han — „ja, hvad kalder de det i Danmark. — Veteran, nej.....en gammel Ulk, en Ulk ja, det passer. Om Sommeren sejler jeg omkring og besøger Godtfolk.”

Hans Baad laa ovre ved Storrs Landing, — paa Fastlandet, sagde han. Det var en af Fiskepladserne i hans Ungdom.

„Storrs Landing!” udbrød jeg. „Men det var jo der, at —”

Han havde halet Pibe og Tobakspung ud af en Side-lomme i Pjækkerten, stoppede, tændte og betragtede — stadigt misfornøjet — det vuggende „Legetøj” nede i Vandet.

„At hvad for noget?” sagde han.

„Sig mig en Ting”, vedblev jeg. „Naar De er fra Storrs Landing, er De da den Jens Larson, som udførte den store Redningsbedrift og gik ud ene Mand og reddede et helt Skibsmandskab i Land?”

Han gloede paa mig. „Ja,” sagde han, „kan De saa holde Kæft med det?”

Jeg gloede igen. Og jeg holdt Kæft med, hvad der staar i gylden Skrift i Wisconsins og den dansk-amerikansk Historie, men forstod ogsaa, at den lille Mand var fuldt ud kapable til at dømmé om en Baad, dens Sødugtighed og dens Mandskab i Forhold til Vind og Vejr.

* * *

Det blev et fornøjeligt Besøg for os alle. Vi levede tre gyldne Dage paa Feltfod, afsøgte alle Kroge paa den 1200 acres Ø og lyttede til Thordarsons sindrige Tydninger af de mange Naturfænomer, han havde set og overvejet baade paa videnskabelig Baggrund og med poetisk bevæget Sind. Selv Borgmesteren tørnede ud, naar vi samledes om Aftenen ved et Baal paa Strandbredden og diskuterede, lyttede til hverandres Fortællinger om mærkelige Oplevelser eller hørte paa Kokken Jensens (fra Næstved) Foredrag af gamle Viser med Omkvæd, støttet af en splinterny Guitar, som Sangeren var meget stolt af; den forkortede hans mange ensomme Aftener, naar han var alene.

Men vi skulde jo hjem igen. Alle havde vi nok at rive i derhjemme. Thordarson sad som en lille Napoleon i en Fabrik, hvor femten hundred Mand sled bravt fra Dag til Dag med at bringe hans Opfindelser ud i Verden. Borgmesteren maatte trods sit høje Embede før eller senere lade sig kommandere af den alledsværende Telefon, — og saa var der en herlig Mand ved Navn Robinson, som viede sit Livs Energi til Fremstillingen af Verdens stærkeste Skobaand, men forresten hellere vilde spille Lystspil for Theatret, „but”, sagde han, „sho-laces are my evil fate”. Han havde noteret alle vore Addresser i sin Lommebog, og efter vor Hjemkomst modtog vi alle den herligste Forsyning af Skobaand — Verdens bedste, saa vi havde nok for flere Aar — og saa skulde det mærkelige ske, at han gik bort, før vi havde opbrugt Forsyningen. Hans sidste Bidrag til vor fælles Underholdning var, at han med dyb Betagelse den sidste Aften før vor Afrejse deklamerede — til Akkompagnement af sagte Bølgeskvulp ind over Strandens Legioner af runde Rullesten — Lincolns Yndlingsdigt, O why should the spirit of mortals be proud.

Den Aften havde Jens Larson Ærinde ovre i Fisker-Settlementet paa Washington Island og vendte tilbage i en stor Motorbaad, som han havde fortøjet ved Thordarsons Dok.

Vi blev siddende ude paa Volden omkring Thordarsons store Stenhus lige til Midnat, og der blev snakket, disputeret, sunget og røget Tobak. Med smaa Mellemrum genlød Drønet fra den store Sirene paa Pilot Island ovre i „Dødens Port”. Det Drøn kunde ævre Hviden og Blommen i Æg, saa Kyllingerne slog fejl.

Jo større og dybere Stilhed i Naturen, desto mere dulgt Liv. Som vi bedst sad og nølede med at bryde op, gled en Række Skygger frem paa en tynd Landtunge ovre paa Washington-Siden af det lille Stræde. en Kvartmil i Øst. De gled over Vandet og forsvandt bag et Næs — Daadyrene var vendt hjem.

„They know we leave to-morrow”, sagde Thordarson, „they are wiser than all the old professors down in Madison put together”.

Cross, den nette unge Kunstmaler, havde taget en Mængde Skitser af Skoven og Stranden. I Almindelighed bringer Menneskeskikkelsen Forstyrrelse i Landskabets Stemning, men alligevel vakte det høj Morskab, at han havde taget vor Borgmester paa Kornet, selveste hin høje Embedsmand, som blev verdensberømt paa Grund af sin til en benovet Samtid rettede Henstilling om at give Hans Majestæt Kongen af Storbritanien (og Kejser af India) en forsvarlig Næsestyver. Cross havde tegnet vor store Demokrat siddende paa sin Baadebro med en Fiskestang i Hænderne og sin vidtberømte Cow-Boy Hat paa Hovedet, og ude i Vandet tumlede flere mægtige Fisk sig, medens en yndefuld Havfrue sad i Sandet under Broen og kæmmede sit Haar.

Vi grinede jo alle, ikke mindst Velbaarenheden selv, og en af Selskabet bemærkede: „Where is his Honor the Mayor when he is not at the City Hall?”

Saa blev der almindeligt Opbrud. Jensen (fra Næstved) havde brygget extra Afskedskaffe, og omkring denne blev der holdt Takketaler og Lovtaler

over vor gode Vært, Nicola Teßlas Broder i den elektriske Kunst. Da vi endelig blev samlede paa Bolværket ved den lille Havn, var Luften let diset, og der var Slør paa Solen.

„The air is knotty,” bemærkede Jens Larson pludselig, „some breeze is coming on”, — og henvendt til den unge Cross indbød ham til at følge med i Motorbaaden og lade „Legetøjet” ligge, hvor det var. Jens vilde nemlig „motor” vesten om Washington Island og over „Dødens Port” til Storrs Landing, hvor hans egen Baad laa. Derfra vilde han sejle Maleren hjem til hans Udgangspunkt, Menominee.

Men Cross betakkede sig. Han vilde sejle i sin egen Baad. Det var stille Vejr.

Jens Larsen blev mørk i Øjnene. Der var Knuder i Luften, gentog han. Der var Uro og Kastevinde i Vente. „You may land somewhere”, vedblev han, „but you won't land alive”. „I smell the wind now”, sagde Jens, „and I don't like your boat”.

Deres Blikke krydsedes; det forekom mig, at Døningen langs Molen nedenfor os havde faaet en skarp Undertone.

Men saa faldt det forkerte Ord.

Den unge Maler henkastede nemlig, at det ikke ragede Jens Larson, hvor andre sejlede eller hvornaar eller hvordan.

Thordarson havde i Tavshed lyttet til Ordvexlingen. Men nu kom der Liv i ham, han blev med eet hidsig, og naar han blev hidsig, snakkede han Islandsk. Jeg forstaa Islandsk, altsaa:

Om Cross vidste, at han stod Ansigt til Ansigt med en af vort Lands største Redningsmænd, Bærerens af Kongressens Guldmedalje, Wisconsin's ædle Søn, en Hædersmand — og det skulde ikke rage ham, om andre i Letsind og Uvidenhed satte deres Liv i Fare! Cross var hans Gæst, vedblev han, men nu vilde vi sige Farvel og Tak for godt Selskab.

Og dermed smed Thordarson Maleren og hans Pakkenelliker ned i Motorbaaden, og Maleren holdt Kæft. Jens Larsen gik sindigt ombord, fiskede Pibe og Tobak op af Lommen i Pjækkerten, stoppede Piben og fik Fyr paa, startede Motoren (for at sige det paa godt Dansk) og forsvandt om Pynnten af Washington Island.

Det blev et Herrens Vejr, inden vi andre kom over Dødens Port fra den store Ø til Gils Rock. Vi kom dog i god Behold (saadan da) til Sister Bay, skiftede til tørre Klæder og faldt i retfærdig Slummer hos Andersons.

Ved Daggry vaagnede jeg. Thordarson, paa hvis islandske Urkraft selve Naturmagterne prellede af, stod ved min Seng med en Bolle dampende Kaffe, et Smørrebrød og flere Klumper Knaldsukker.

Saadan var mit første, sidste og eneste Møde med Jens Larson fra Karrebæksminde, Redningsmanden fra Death's Door i Wisconsin — han, som i sin Ungdom havde taget en Baad „med Magt”, havde roet den Gang paa Gang ind i selve Ragnarok og reddet syv Mennesker fra Skonnerten The two Friends. Det var sket den 15. Oktober 1872, Klokkeren fem om Eftermiddagen. Men det er aldrig gaet ad Glemme.

Note.

Om Jens Larsons Bedrift se Forfatterens Bog „Mod og Mands Hjerte”, 1955.

En gruppe af deltagerne i det dansk-amerikanske stævne.
Pastor Dorf ses stående tilhøjre.

ET HALVTREDSAARS MINDE

DET FØRSTE DANSK AMERIKANSKE STÆVNE
I DANMARK

Af CARLO CHRISTENSEN

DET første dansk-amerikanske stævne, der blev afholdt i Danmark, fandt sted på Krabbesholm Højskole ved Skive i august måned 1908.

Det er således et halvtredsårs jubilæum, der, så at sige ubemærket, er fejret i år; for dette dansk-amerikanske stævne blev på en måde forløberen til det årlige Fjerde Juli-stævne i Danmark, der under navnet Rebildfesten har vakt opmærksomhed langt uden for Danmarks og Amerikas grænser.

Stævnet på Krabbesholm i 1908 fik en festlig og fornem optakt derved, at kongefamilien kom tilstede en af dagene, hvor over 1000 mennesker deltog i mødet. Det var imponerende, at der i de dage kunne samles så mange mennesker til et møde, der i første række måtte betragtes som et forsøg. Men forsøget lykkedes; og der blev ved dette stævne lagt en historisk grundsten for de dansk-amerikanske fester i Danmark.

For halvtreds år siden var der ikke mange dansk-amerikanere, der kom på besøg i Danmark. En Danmarksrejse var en bekostelig historie for immigranterne, der i det nye land måtte sætte alle sejl til for at klare sig. Dengang var Amerika-bådene udvandrings-skibe i egentlig forstand. De var fyldte på rejserne til Amerika, men var praktisk talt tomme på vejen tilbage til Danmark.

Den kulturelle og åndelige forbindelse mellem Danmark og danske indvandrere i Amerika blev i slutningen af det forrige og begyndelsen af dette århundrede i det store og hele holdt i live ved præster, der var uddannede i Danmark, og som havde påtaget sig en gerning blandt deres udvandrede landsmænd i Nordamerika.

En af disse var pastor A. Th. Dorf, som nu i sit fire og firsindstyvende år nyder sit otium i Danmark efter mere end fyrretyve års virke i U.S.A. Pastor Dorf blev født i København den 4. marts 1875. Han fik i 1899 sin teologiske embedseksamen fra Københavns universitet, og det følgende år modtog han et kald fra den danske menighed i Nysted, Nebraska. En af de ting, der fristede Dorf til at tage til Nebraska, var den lille dansk-amerikanske højskole, som fandtes i Nysted. Skolen voksede under Dorfs ledelse. En værdifuld støtte i højskolearbejdet fik Dorf, da han et år efter sin ankomst til Nebraska giftede sig med den beskedne, fine og højtbegavede Thyra Axelsen, der i nogle år havde været lærerinde på sin fars, Axel Axelsens højskole i Jebjærg i Salling. Præsteparret havde den overbevisning, at der i det danske kristelige og folkelige livssyn var værdier, som det var deres opgave gennem de danske udvandrere at bringe som et indskud i det amerikanske folkeliv; ud fra denne tro gjorde de en beundringsværdig indsats i Nysted. Det blev til en gerning, der satte dybe spor i det dansk-amerikanske samfund og rakte langt ude over Nebraskas grænser.

Thyra Dorfs far prøvede stærkt på at få de to unge hjem til Danmark, for at de kunne hjælpe ham med højskolearbejdet der. Da længselen efter Danmark også trak i dem, forlod de i 1907 Nysted. Sammen med sin svigerfar købte Dorf Krabbesholm Højskole og blev medforstander for denne.

Den 3. maj 1907 åbnede Krabbesholm Højskole med det første hold elever bestående af 36 unge piger fra

forskellige egne i Danmark. Lidt benovede samledes de i den pragtfulde riddersal på Krabbernes fire hundrede år gamle adelsborg, der nu skulle være rammen om en højskole for Danmarks ungdom.

Dorf og fru Thyra havde et klart mål for den nye skole, der ikke skulle være for landbougdommen alene, men en skole for hele folket.

Mange mente, at Dorf var alt for moderne til at drive en højskole, og måske navnlig den gamle kreds om Axelsens højskolevirksomhed havde svært ved at følge med i meget af det nye, som Dorf bragte med sig til Krabbesholm. Men han havde ungdommen med sig. Han forstod at vække deres interesse og at begejstre dem for det, de læste. Han havde selv evnen til at kunne blive begejstret og talte et sprog, der gav genklang i de unges følsomme sind. Det har altid været et kendetegn hos Dorf, at han, der var dybt forankret i hi-

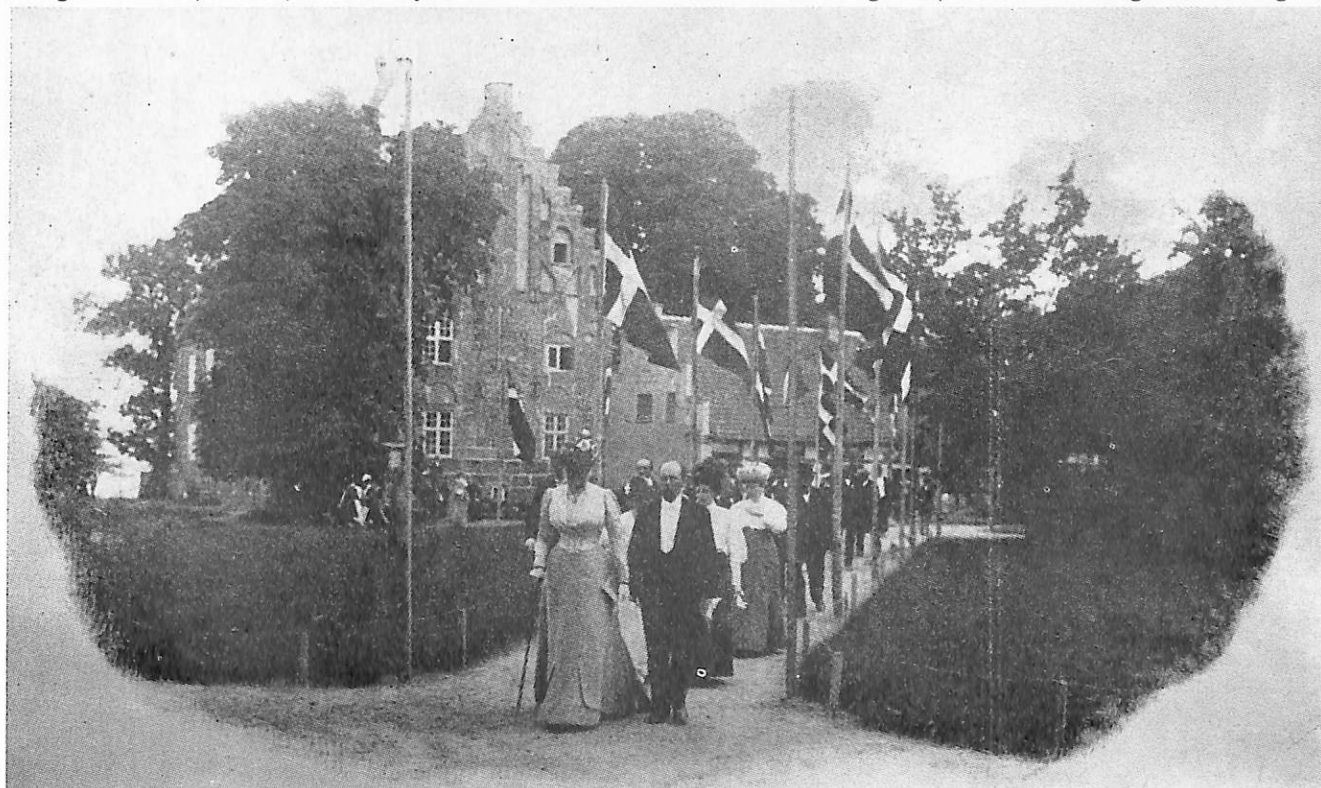
Det ord, der tales, skal da for det første være et redeligt ord. Her siges ikke noget, fordi det skal siges, eller fordi det klinger, men et frit personligt ord.

Det er det officielle ord ofte med sin hele eller halve løgn bagved, der skader os mere end noget andet i vort folkeliv. På folkeageren gives intet argere ukrudt

Og der føres i højskolens høje sale tillige det myndige ord, som den kan føre, der har et standpunkt, som er værd at stå på, og som man derfor gerne så, at andre delte. Ikke i kritikens hængedyng, men på det positives klippegrund vil vi føre ungdommen ud.

Gennem det ord kan folkets ungdom myndiggøres; den gerning at føre ungdommen frelst ind i myndighedsalderen er ligeså nødvendig som vanskelig, men her ligger højskolens skønneste opgave, som den bedst ønsker at løse."

Som naturligt var, havde Dorf en ganske særlig in-

Fra Kong Frederik VIII's og Dronning Louises besøg ved det dansk-amerikanske stævne. Forest Drenningen og Pastor Dorf.

storie og tradition, var vågen og modtagelig for det nye i tiden.

Det kom også til udtryk, da han i sin tale ved Krabbesholms indvielse for 51 år siden udtrykte sine tanker om den nye skole med disse ord:

„Vor tid trænger til den slags skoler, fordi arbejdet specialiseres mere og mere, og vi står i fare for, at det specielle — faget — kommer til at overskygge det almene — mennesket.

Højskolen skal være moderne, fordi den skal imødekomme den trang, der er for hånden, men den skal ikke nedlægge de våben, hvormed den har kæmpet og sejret.

Og dens våben er da først og fremmest det mundtlige ord, det, der kan vække samtidig med, at det kan vejlede, det, der kan oplyse samtidig med, at det kan oplive.

teresse for den dansk-amerikanske befolkningsgruppe, som han havde levet iblandt i syv år. Denne interesse forsvandt ikke, da han vendte tilbage til Danmark. Han var selv blevet en del af den nye verden, og om den holdt han fængslende og indholdsrige foredrag for sin højskoleungdom. Hans hjerte var på begge sider af Atlanten. Han har engang i et fødselsdagsinterview udtalt, at han uden selv at være rigtig klar over det var blevet en anden af at leve i Amerika. Det var blevet sværere for ham at trække i hammelen med dem derhjemme, der ikke selv havde været ude. Han var ganske vist kommet hjem, men var alligevel ikke rigtig hjemme.

Han vedkendte sig arv og gæld med udvandreren. Han higede, også hjemme i Danmark, efter at styrke den åndelige og kulturelle forbindelse mellem Danmark og dem, der rejste ud.

Det var derfor kærkomment, da han en dag i tidskriftet „Kors og Stjerne” så en artikel af Ole Jensen Stevns, der tidligere havde været højskoleforstander i Tyler, Minnesota. I artiklen slog Jensen Stevns til lyd for, at der i Danmark skulle arrangeres særlige møder for dansk-amerikanere, der kom hjem på besøg. Dorf fandt her genklang for sine egne tanker, og da han af det dansk-amerikanske kirkesamfunds formand, pastor K. C. Bodholdt, blev opfordret til at arrangere et dansk-amerikansk stævne på Krabbesholm, greb han med begejstring denne lejlighed til at styrke fællesskabet mellem danske ude og hjemme.

Pastor Dorf skrev artikler om stævnet og slog til lyd for det på mange måder inden for kirke- og højskolekredse i Danmark såvel som i Amerika. Han indbød til et stævne, der skulle vare fra den 5. til den 10. august 1908. Ved stævnet ville deltagerne, lød det i indbydelsen, få lejlighed til at høre ledende personligheder inden for kirke- og højskoleverdenen i Danmark og i Amerika. Betalingen for kost og logi var fastsat til 15 kroner, og der blev fuldt indtegnet til de 200 sovepladser, som skolen rådede over. Men til de daglige offentlige møder kom der op til 1000 tilhørere.

Ved åbningsmødet den 5. august bød pastor Dorf velkommen og udtalte blandt andet, at tanken med dette stævne var at vise dansk-amerikanerne noget af det åndelige og vågne Danmark og at lade dem møde genskinnet af det land, som de havde drømt om i det fremmede. „Gennem denne forbindelse med nogle af vort lands bedste repræsentanter,” udtalte Dorf, „håber vi, at det vil lykkes derved at få en klarere forestilling om, hvad der rører sig og gror derhjemme.”

Blandt dem, der talte ved stævnet, kan nævnes højskoleforstander Th. Bredsdorf, der holdt to foredrag, det ene om J. P. Jacobsen og brydningsårene mellem 1872 og 1900, og det andet om Georg Brandes: „Hovedstrømninger i det 19. århundredes litteratur” og J. P. Jacobsens oversættelse af Darwin's „Arternes Oprindelse”. Emil Poulsen læste op, og folketingsmand Carl Hansen holdt foredrag om andelsbevægelsen og omtalte i den sammenhæng husmandsbevægelsen, et eventyr, der ville have været udelukket, hvis ikke andelsbevægelsen var kommet som en løftestang, både i kulturel og økonomisk henseende. Det kan også nævnes at pianistinden Ellen Frederiksen spillede, og at Julie Rosenberg sang.

En af mødets dage var præget af forskellige præster der talte over kirkelige emner, og af at De forenede Staters gesandt i Rotterdam, oberst Listoe, kom til stævnet og bragte en hilsen fra præsident Theodor Roosevelt og den amerikanske gesandt i København, der selv var forhindret i at komme tilstede.

Da mødet blev planlagt, var der ingen, der vidste, at kongefamilien skulle en tur rundt i Jylland netop på dette tidspunkt. Men sådan skete det, og en dag fik Dorf meddelelse fra hofmarskallatet, at kongefamilien ville gæste det dansk-amerikanske stævne den 8. august og spise frokost på Krabbesholm.

Ved 12-tiden stod det kongelige skib ind i Skive havn, og Kong Frederik VIII og Dronning Louise ledsaget af prinsesserne Thyra og Dagmar og Prins Gustav tog direkte fra skibet til Krabbesholm. I Kongens følge var blandt andre stats- og forsvarsminister J. C. Christensen og justitsminister Høgsbro og frue.

Da de kongelige kom til Krabbesholm, bød forstander Axelsen dem velkommen og anførte, at „dette be-

søg er en ære for den danske folkehøjskole og det stævne, som afholdes her.”

Kongen udtalte i sin takketales, blandt andet: „Vi føler os lykkelige ved at være her på denne historiske borg, hvorfra de unge mænd og kvinder nu går ud i livet fyldt af sand fædrelandskærlighed og gudsfrygt. Tak fordi vi fik lov til at mødes med deltagerne i det dansk-amerikanske stævne.”

Efter frokosten modtog de kongelige gæster stævnets deltagere i riddersalen, og kl. 3 deltog kongefamilien i eftermiddagsmødet, hvor dr. J. Nørregaard talte om den danske folkehøjskole. Pastor Dorf, der var eftermiddagens anden taler, dvælede ganske særligt ved den danske udvandrer og fremdrog træk fra deres virken og færden i U.S.A., og sluttede med at sige: „Lad os samle den kærlighed, vi har til vort fædreland i vor henvendelse til vort kongepar i ønsket om, at Gud vil bevare vor Konge og Dronning.”

Kongeparret forlod derpå stævnet.

Om aftenen samledes deltagerne til en banket i Skive. Den følgende dag var der arrangeret en udflugt til Viborg. Det var en strålende solskinsdag, og man besøgte blandt andet Viborg Domkirke, hvor højskoleforstander Begtrup talte om kirkens billeder. Samme aften sang fru Oda Nielsen på Krabbesholm, og digteren Jeppe Aakjær læste op af sine egne digte.

Stævnet sluttede med et foredrag om kristenliv og menneskeliv af dr. J. Nørregaard, der blandt andet udtalte:

„De menneskelige dyder: trofasthed, tålmodighed og taknemmelighed er den gode jordbund for kristentroen og bliver til tro, håb og kærlighed. Amerikanerne forstår ligesom vi herhjemme at forene det kristelige og nationale. At tjene fædrelandet til Guds ære er i virkeligheden idealet.”

Ved mødets afslutning udtalte pastor Dorf ønsket om, at stævner af lignende art kunne blive afholdt ad åre, så broen mellem Danmark og Amerika stadig blev befærdet.

Således sluttede det første dansk-amerikanske stævne i Danmark. Det var lagt stort an, og det fik betydning ikke alene for deltagerne. Det vakte opmærksomhed i den danske og den dansk-amerikanske presse. Der var ros og der var spydigheder, men mødet fik mange til alvorligt at overveje, på hvilken måde der kunne skabes en ramme om fremtidige dansk-amerikanske stævner, der ikke skulle være for kirke- og højskolefolk alene og frem for alt ikke skulde være politisk præget.

Allerede det følgende år holdtes et lignende stævne på Roskilde højskole, og samme år blev der på dr. Max Henius' initiativ indbudt til et dansk-amerikansk stævne i Aarhus. Denne fest fandt sted den 4. juli 1909 den første 4. juli-fest i Danmark.

Til næste år, den 4. juli 1959, kan der således fejres et nyt 50-års jubilæum. Begivenheden vil utvivlsomt blive mindet på Rebild, der siden 1912 har været rammen om de storslåede dansk-amerikanske stævner, der hvert år trækker titusinder af mennesker fra Danmark og Amerika.

Men i år, i 1958, er det pastor Dorf, og de mænd, der gjorde det første dansk-amerikanske stævne i Danmark muligt, der skal nævnes. Vi skylder dem tak for det udsyn, de lagde for dagen, for den spire, der skulle blive til det løvrige favnende træ, som de årlige dansk-amerikanske stævner er.

NIELS HUSAR

Af CARL HANSEN

DET var ikke gaaet Niels Husar godt i Amerika. Og Folk sagde, det var hans Skyld.

Han var en lille, tynd Mandsling med stilkede Arme og et Par Ben, der dinglede under ham. Og alligevel vilde han slaa's. Han blev „fornærmet” ved alle tænkelige Lejligheder og ragede sig for det meste en Dragt Prygl til; men han troede altid, at det var ham, der stod sig. Mødte man ham med et blaåt Øje og Armen i Bind og spurgte, hvordan han var kommet af Sted, sagde han:

„Aa, jeg kom bare lidt i Spektakler oppe i Laketown. Der var en Fyr deroppe, som ikke kunde dy sig, og nu ligger han i Sengen, og det er et Spørgsmaal, om han nogen Sinde kommer op igen, for jeg brækkede fire Sideben i Livet paa ham og slog seks Fortænder ind i hans Mund”.

Han færdede's ogsaa i den Vildfarelse, at han var en umaadelig dygtig Arbejder; han turde paatage sig hvad som helst, og det var hartad utroligt, hvor meget han kunde udrette. Derfor forlangte han ogsaa en urimelig høj Dagløn, og det var kun lige i Høsten, at han kneb sig nogle faa Dages Arbejde. Resten af Aaret gik han og drev med en Bøsse, eller han laa stille ved en Sø og hev nogle korte, blege Geder op.

Han havde været Husar i Krigen, sagde han, men alle Mennesker mente, det var Løgn.

Mens han opholdt sig mellem sine Landsmænd, gik det ham nogenlunde godt; men da han vovede sig ud i et stort norsk „Settlement”, blev han i Løbet af et Par Aar tærsket til Krøbling.

Syg, uden en Cent i Lommen, kom han tilbage til det „County”, hvor hans Landsmænd boede, og hvor han mente sig forsørgelsesberettiget. Hans Overmod havde omsat sig til en ejendommelig arrig Gnavenhed. Det var endnu let at „fornærme” Niels Husar, men i Stedet for at tilbyde at smadre Ansigtet eller knække Ribbenene paa Fjenden, nøjedes han med at bande paa, at dersom det havde været i hans unge Dage, saa osv.

„Countyet's” vise Fædre var i Forlegenhed. For en halv Snes Aar siden havde de bygget et Fattighus; men det havde de lige solgt, for der var aldrig nogen Fattige, der meldte sig. Det var en af de lykkelige Egne, hvor „faa har for meget og færre for lidt”.

Og saa — lige efter at Fattighuset var solgt — saa kommer Niels Husar med Krav paa Tag over Hovedet og tre Maaltider om Dagen.

De vise Fædre prøvede paa at leje ham ind hos en skikkelig Familie, men det lykkedes ikke.

Der var ikke andet at gøre end at bygge et nyt Fat-

tighus til Niels Husar ganske alene, og det blev gjort.

Ved Bredden af en halvt udtørret Sø blev det bygget; stort og herskabeligt var det just ikke, 16 Fod langt, 12 Fod bredt, det var hele Herligheden, en eneste Stue, men Niels erklærede, at det var alt, hvad han behøvede. „Det er Plads nok”, knirkede han, „og Pladsen bliver vel endda mindre, naar de slæber mig derop paa Kirkegaarden li'som et andet Aadsel”.

Han sad i Døren Dag efter Dag og saa' sig tindrende gal paa alt, paa Græs og Korn, Høveder og Mennesker.

Til Efteraaret kom.

Han laa i Sengen, saa længe han kunde holde ud at ligge. Saa stod han op, fejede Gulv, redte Seng, spiste og saa — var der ikke mere.

Ikke andet end at sidde og glo ud af Vinduet og ønske Ondt over alt levende, der kom inden for Synsvidde.

Og saa blev det Jul!

„Hør”, sagde den nygifte Købmand til sin unge Kone, „jeg har en Ide. Lad os stege en Gaas, fyld den med Æbler og Svedsker og alt det andet Tilbehør, der skal med, Kartoffler og Sauce og Rødbeder. Saa sætter vi det paa en Bakke og sender det hele ned til Niels Husar, saa kan han lige sætte sig til Bords og spise Julegaas”.

Og han var ikke den eneste, der tænkte paa det gamle Fattiglem.

Mølleren, der havde forfærdelig travlt, stod og raabte ned til Ole Andersen, der kørte hjem med et Læs Grutning: „Jeg har lagt en Sæk Boghvedemel bag i Vognen, den er til Niels Husar. Smid den lige inden for hans Dør, naar Du kører forbi”.

Apotekeren havde ogsaa travlt; men hans Kone stod og saa' ud igennem Vinduet. Hun kunde lige se ned til den lille Hytte ved den udtørrede Sø.

„Mon han ikke ligger og fryser, det gamle Skind”, tænkte hun, „jeg skal dog sende et Sengetæppe ned til ham”.

Bankøren var en rig Mand — naturligvis — men han var ogsaa en god Mand. Han plejede altid ved Juletid at lægge en Femdollarseddel i en Konvolut til hvert fattigt Menneske, han kendte. Han var lige ved at skrive Niels Husars Navn uden paa Konvolutten, men saa betænkte han sig.

„Han henter naturligvis ikke en Gang sin Post”, tænkte han, „det er bedre at sende ham noget, han trænger til”. Saa trak han sin Overfrakke paa og gik over hos Møbelhandleren.

Det første, han fik Øje paa, var en Gyngestol. „Det er lige netop, hvad han skal ha'”, tænkte han, „en Gyngestol”, — og Bankøren betalte; det blev lidt mere end en Femdollarseddel, men det gjorde naturligvis ingen Ting. „Bring den ned til Niels Husar” sagde han, da han gik.

Møbelhandleren var lige ved at kalde Bankøren tilbage.

„Deri Stol er jo alt for høj til den lille Svækling”, sagde han til sin Medhjælper, „men man kan vel hjælpe lidt paa det; hent mig en af de smaa, runde udstoppede Skamler, saa sender jeg den med.

Doktorfruen var Datter af en Præst og vant til at tænke paa sine Medmennesker. „Du glemmer vel ikke Byens Fattige”, sagde hun til sin Mand.

„Byens Fattige!” Doktoren lo, „det er netop det dejlige herude i Vesten, min Pige, her er ingen fattige;

vi er — om jeg saa maa sige — rige allesammen, det kommer an paa, hvad Maalestok, man anlægger. — Jo, det er sandt, vi har Niels Husar, ham tror jeg, at man kan risikere at betænke med et Par Smaating efter fattig Lejlighed.

Doktoren gik ned hos Købmand Mikkelsen og købte fem Pund Tobak og et Dusin Shakpiber, fik det svøbt i pænt, hvidt Papir og skrev Niels Husars Navn uden paa Pakken.

„Det har De virkelig Ret i”, sagde Købmand Mikkelsen, „ham maa vi tænke paa nu til Højtiden. Han trænger voldsomt til en Hue, det ved jeg, for jeg har set den Bør, han gaar med, og han skal faa, hvad han trænger til, det skal han saa virkelig! En Hue, en Stadshue, med Klapper til at slaa ned om Ørerne, naar Vejret er koldt, den skal han ha’, og et Par Strømper, ja, og en Undertrøje kan han saa virkelig gerne faa”.

Slagter Meincke stod i sin hvide Trøje og fløjtede, da Prokuratorens Frue kom ind i Butikken.

„Skulde det kanske være en dejlig fed Gaas?” sagde han.

„Nej, vi har Ænder. Men jeg havde tænkt mig, at han, Manden dernede i det lille Fattighus, om han ikke skulde have lidt godt Kød”.

„Han skal ha’ Pølse!” sagde Meincke bestemt, „det kan han li’. Koster ingen Ting! Jeg er glad ved at nyde den Ære, at De gjorde mig opmærksom paa det gamle Liv dernede. En Pølse skal han ha’, alt det han kan proppe i sig — og — lidt — mere — til!”

Og ud paa Eftermiddagen, kort før Mørket faldt paa, drog en Folkeskare ned til det gamle Fattiglem. Slagterdrengen kom først med Truget paa Nakken, Købmandens Bud halede en Trækvogn efter sig, Gyngestolen blev befordret pr. Enspænder.

Niels Husar gyste, da han fra Vinduet saa Procesionen. Mand mod Mand, een af Gangen, det havde han været vant til hele sit Liv igennem, det var han heller ikke bange for endnu; men dette hersens saa’ skummelt ud, lignede et helt Regiment.

Han tænkte først paa at trykke sig ind i Stuens ene Hjørne, men opgav det igen. Aldrig i sit Liv havde han set sig om efter et Skjul, naar Fjenden nærmede sig, og han vilde det heller ikke paa sine gamle Dage. Han stillede sig, saa ret han orkede, lige midt paa Gulvet. Komme, hvad komme vilde, han skulde nok vide at tage det som en Mand.

Stolen og Skamlen fyldte svært; de andre Pakker blev stablet op paa Sengen, men paa Bordet stod den varme Gaas med Æbler og Svedsker og Sauce og Kartofler og Rødbeder.

„Glædelig Jul!” sagde de allesammen — eller „happy Christmas!”

„Hm! Glædelig Jul!”

Han aabnede Pakke efter Pakke. Satte sig hen og smagte paa Gaasen, stod op og gik et Par Gange frem og tilbage; saa satte han sig til Rette i Gyngestolen med Fødderne paa Skamlen, men kun et Øjeblik, saa maatte han op igen. Saa tog han sin nye Hue paa, trak i Faareskindskoftens og vandrede over til den danske Smed, som var hans nærmeste Nabo.

„Glædelig Jul!” sagde han, og det saa’ ud, som om der laa et Smil om hans Mund; „maa jeg være her lidt for der er saa meget, — — der er alle de Sager, — de ta’r jo hele Pladsen op; jeg kan ikke være derinde.”

Smeden forstod ham ikke.

„Hvad for Sager?” sagde han, „hvad er det Du snakker om?”

Men Niels Husar virrede med Hovedet.

„Gode Mennesker! Mange gode, dejlige Mennesker til i Verden!” sagde han, „maa jeg saa blive her lidt?”

„Naturligvis,” sagde Smeden, „nu skal vi lige straks ha’ Juletræ. Min Broderkone, der er Enke nede i Clinton, kom i Eftermiddag med fire Smaafolk; her er et helt Regiment.

Smedekonen kom og bød Velkommen og glædelig Jul.

„Ja, vi er færdige,” sagde hun.

De tog hinanden i Haand, smaa og store, og

„Julen har Englelyd!”

— sang Børnene. Den Salme havde deres Moder lært dem. Da, paa een Gang, som de begyndte at synge det sidste Vers, lød en Røst over alle de andres, en skingrende, dirrende, famlende Røst:

„Sorg er til Glæde vendt,
Klagen endt;
Vor Glæde skal hver Tunge
Udsjunge.
Syng med Guds Engleskare
Paa Jesu Fødselsdag
Om Fred i Sjælefare,
Gud Faders Velbehag” —

Børnene tav stille og standsede. De saa ikke Træet mere, de saa kun gamle Niels Husar, som han stod foran Lysene og sang med foldede Hænder:

„Som vil al Sorgen vende
Til Glæde uden Ende,
Bær os paa Børnevis
Ind i Paradis.”

„Den Salme,” hviskede han, „den sang min Mo’r, — jeg har ikke hørt eller tænkt paa den i et halvt hundrede Aar.”

Smeden fulgte Niels Husar hjem. Han gik med ind i Stuen og ordnede og satte til Side, hængte Klæder op i Hjørnet, bredte Tæppet paa Sengen, satte Mad ind i Skabet, og hyggede saa godt han kunde. Saa sagde han Godnat og endnu en Gang „Glædelig Jul”; men udenfor stod han stille, og det lød ud i Julenatten:

„Thi vil vi alle sjunge,
Med Hjærte og med Tunge,
Et: „Ære være Gud
For sit Julebud.”

DEN DANSKE SALME

Af ENOK MORTENSEN

J. Christian Bay holdt af at paradere sine literære Rariteter. Det var en Fryd at se ham lunte ned mellem Bogstakkene, der fyldte syv Etager i John Crerar Bygningen. Her og der standsede han, tog en Bog ned fra Hylden, vejede den i Haanden, strøg den nænsomt nedad Ryggen, blæste Støvet af Snittet og lukkede den op. Der var kostbare Førsteudgaver, sjældne videnskabelige Værker og originale Haandskrifter; og naar man saa havde set og beundret Herlighederne og sad i Gæstens Stol ved hans Skrivebord og fik Cigaren tændt ved en Tordenskjold Tændstik, kunde han se paa en over Brillerne og kærtegne en gammel slidt Salmebog:

„Bøgerne, ja; men min Mors Salmebog — det er den bedste af dem allesammen.”

Den Udtalelse siger ikke alene noget værdifuldt om den gamle Bogelsker i Chicago, men om mange andre danske Mennesker, ikke mindst dem, der udvandrede. Da jeg var Præst i Chicago, kom der en Gang en Mand og forærede mig en gammel Bog, han havde fundet paa et Loft over en irsk Saloon. Det var en dansk Salmebog. Hvordan den var kommet der, vidste han ikke; men den er utvivlsomt fulgt med en dansk Udvandrer over Havet. Der er ingen Statistik til at fasttømre det, men jeg gætter paa, at en stor Del af dem, der udvandrede, havde en Salmebog paa Kiste-bunden. Maaske ikke Biblen; for det er for mange Mennesker en vanskelig og utilgængelig Bog; men netop Salmebogen, og det blev for mange den rigeste og skønneste Skat, de fik med hjemmefra. Det var maaske en Daabs- eller Konfirmationsgave, og naar jeg mange Gange har besøgt gamle danske Mennesker og spurgt, om vi ikke skulde synge en Salme, har de næsten altid haft en Salmebog, der ikke alene var godt brugt, men brugt godt.

Salmebogen er jo først og fremmest en Samling Salmer, der udtrykker Menighedens Forhold til den Gud, der aabenbarede sig i en Mand, der kaldtes Kristus. Den er en Frugt af — og en Beskrivelse af — Kristenlivet her paa Jorden i dets mangesidige Af-skygninger, og som saadan kan man vel sige, at Salmebogens Indhold er internationalt, navnlig da den jo ogsaa har Salmer af mange forskellige Landes Digtere. Men alligevel er den saa dansk; maaske den mest danske Bog vi har faaet i Arv. For selv Salmer paa fremmede Sprog er blevet ikklædt en dansk Dragt paa saa nænsom og fin en Maade, at de fleste af os ikke aner, hvor Salmen oprindeligt stammede fra.

Som Eksempel kan nævnes en Salme af Grundtvig, der paa det engelske Originalsprog lyder saadan:

O Spirit of the Lord, prepare
All the round earth her God to meet;
Breathe Thou abroad like morning air
Till hearts of stone begin to beat — — —

Det har Grundtvig fordansket til dette dejlige Vers i Pinsesalmen, „Du som gaar ud fra den levende Gud”:

Skin over Vang, som en Morgen med Sang,
Morgen i Maj naar det grønmæs
Tonerne dybe i Gry og Kvæld
røre selv Hjertet saa haardt som Fjæld.

Men langt den største Del af Salmerne er jo af dansk Oprindelse, og det er som bekendt navnlig tre Mænd, der har præget den, nemlig Brorson, Kingo, og Grundtvig. Det er betegnende, at deres Navne hver for sig knyttede til de tre store Højtider i det danske Kirkeaar: Brorson og Julen, Kingo og Paasken, Grundtvig og Pinsen. Salmebogen (altsaa den „gamle”, der er bedst kendt af danske Udvandrere) indeholder et Afsnit, der handler om „Konge og Fædreland”, og man mærker her den dybe Sammenhæng mellem det danske Folk og Folkets Kirke; men det er ikke alene disse faa Salmer i det Afsnit, der anslaaer en dansk Tone; det er hele Bogen, der har dansk Rod og Sind.

Vi har faa amerikanske Salmer, hvor Amerika nævnes ved Navn. Naar det sker, synes man maaske endda, at det lyder smagløst og super-patriotisk; men ikke saa faa danske Salmer nævner Fædrelandet ved Navn uden at man finder det anstødende. Hans Albertsøn (1566) beder i en Salme om „at Danmarks Rige maa komme paa Fod og Folket sig ret besinde” Kingo beder: „Giv Danmarks Rige Fryd og Fred”, og Grundtvig synger:

Og Danmark under trange Kaar,
imellem Fjender stærke,
sig trøstet i seks hundred Aar
ved Kristi Korsets Mærke,
og fulgte svagt, men ærlig dog
hans Kølvand under Dannebrog,
gik end det stridt mod Strømmen.

Her er altsaa nævnt ikke alene Landet og det danske Folk, men ogsaa det danske Folks Flag. Dannebrog nævnes andre Steder, saa vel som Lillebælt og Øresund. Den danske Salme har Rod i et Folk og i en gammel, rig Kultur.

Det danske Folk har været saa lykkeligt, at det har haft mange gode Konger. Der er maaske ingen Steder i Verden — da heller ikke i Amerika — hvor Landets Regent færdes saa frit og frygtløst som i Danmark. Man mindes uvilkaarligt den tyske Officer, der undrede sig over, at Christian den X red sin daglige

Morgentur uden militær Beskyttelse af nogen Art. „Hvor er Bevogtningen? Hvem passer dog paa ham“? spurgte han. „Det gør vi allesammen“, sagde en københavnsk Arbejder. Derfor er det ogsaa naturligt, at Kongen er kommet med i ikke saa faa Salmer, navnlig hos Kingo, der synger.

Lad Kongen glæde sig
ved godt at mægte,
hvad da han ønsker sig,
du ej ham nægte!
Lad vokse med hans Aar
hans Held og Lykke,
befæst med Almagts Haand
med Kærlighedens Baand
hans Gyldensmykke.

Salmedigtere er naturligvis ligesom andre Mennesker prægede af den Tid de lever i. Derfor er det heller ikke underligt, at mange Salmer giver os Glimt af dansk Historie. I Aarene 1563-70 rasede Syvaarskrigen. Det er den mørke Baggrund for Biskop Hans Albertsøns Salme, „Jeg ved en Urt saa dejlig og bold“, hvori der findes følgende Bøn:

Gud ved, hvad Sorg og Elendighed
det Blomster mon med sig drage,
den Tid det faldt paa Jorden ned,
det monne saa mangen Mand klage,
som mistet har baade Glæde og Lyst,
Gods, Penning, Venner og Ære,
og fanger igen saa liden Trøst,
om Gud ikke med os mon være.

Og hvis Salmer afspejler de menneskelige Kaar, hvor under de er kommet til Verden, giver de os ogsaa ypperligere Billeder af dansk Natur. Hele det danske Landskab og det danske Aar er kommet med i Salmebogen. Vi kan begynde med Foraaret og Salmen „Nu Blomstertiden kommer“, hvori der er baade Blomster og Græs og Urter; der er Skov og Strand; der er Sø og Vove og Fuglesang. Saa bliver det Sommer, og der er navnlig to Salmer, der beskriver dansk Natur ved Pinsetid. Hør hvad Grundtvig synger:

I al sin Glans nu straal'er Solen,
Livslyset over Naadestolen;
Nu kom vor Pinsetid,
nu har vi Sommer skær og blid!
Nu spaar os mer end Englerøst
i Jesu Navn en gylden Høst!

De samme Toner findes i Boyes Salme, „Naturen holder Pinsefest“, hvor det saa ganske bestemt er dansk Sommer, der beskrives, og i andre Salmer af samme Art, hvor der er Bøgegrene og grønne Agre,

Pinselilier og Nattergalefløjt, Lærkesang og Spurvekvidder.

Men er Sommeren skær og blid, saa er den ogsaa kort; og nu kommer Efteraaret og denne Beskrivelse, hvor man igen ser hele det danske Landskab:

Nu falmer Skoven trindt om Land
og Fuglestemmen daler;
alt flygted Storken over Strand,
ham følger viltre Svaler.
Hvor Marken bølged nys som Guld
med Aks og Vipper bolde,
der ser man nu kun sorten Muld
og Stubbene de golde.

Efter Høstens Afslutning kommer det regnfulde Sen-Efteraar, der skildres nænsomt og vemodigt i Boyes Salme:

Dybt hælder Aaret i sin Gang,
snart ødes Eng og Lund;
Farvel med al din Lyst og Sang,
du korte Sommerstund!

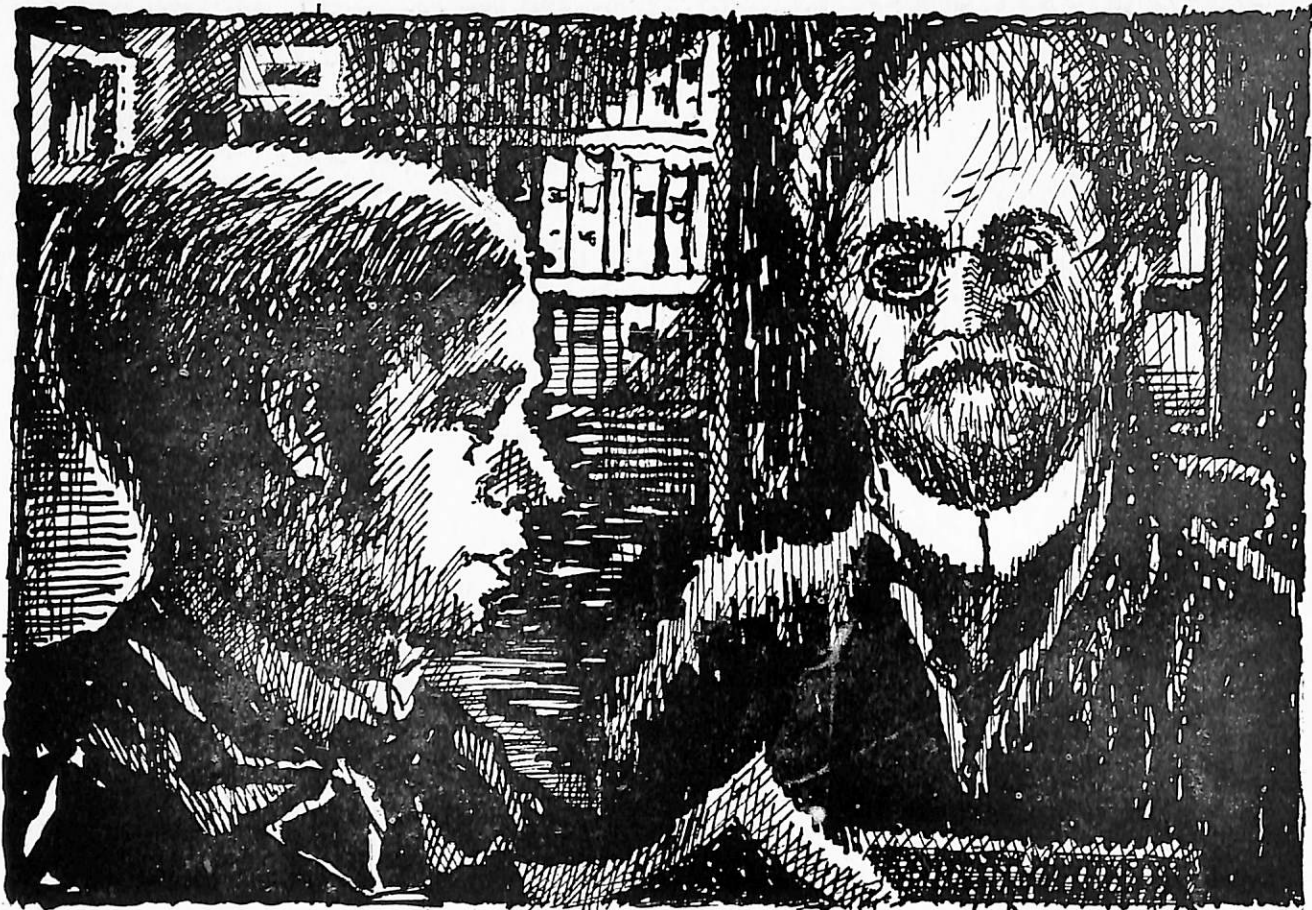
Men saa er det til Gengæld snart Jul — med „klingrende Frost“, og mon noget Folk har flere eller skønnere Julesalmer? Selvfølgelig beskriver mange af dem østerlandske Forhold, men for os danske Mennesker melder de om dansk Jul, og man behøver blot at lukke Øjnene og nynne een af dem, før man i Tanken er ført tilbage til Barndommens Jul og det man oplevede i „denne søde Juletid“. Det er ikke alene Grundtvig, der har oplevet at

Mens som Barn paa Landet jeg var hjemme,
Julemorgen var mit Himmerig.

Efterhaanden er der jo faa Steder, hvor man endnu samles til danske Gudstjenester; men jeg vilde tro, at der sidder danske Mennesker ud over Landet der — ikke mindst ved Juletid — finder den gamle Salmebog frem og genoplever den rige danske Arv, der findes der.

Og selv om det er vemodigt, at Udvandrerens Børn stort set har ringe Forbindelse med den danske Salmebog, er det dog en Trøst, at ikke saa faa af vore Salmer og Sange er blevet oversatte og synges paa Engelsk. I den nye lutherske Salmebog, der vil blive brugt af de fleste lutherske Menigheder i Amerika, er der ikke mindre end seksten Salmer af dansk Rod. Deraf er tre Julesalmer. Syv af dem er Grundtvigs. Tider skifter med Tider og Slægt følger Slægt; men

aldrig forstummer Tone fra Himlen
i Sjælens glade Pilgrimssang.

DEN GAMLE SMED

Af GEORG STRANDVOLD

I Præsten Jacob Christian Lindbergs Studerekammer stod en alvorligt udseende og forsagt attenaarig Knøs fra Hindsholm en Sommerdag i 1837, da Solen kastede gyldne Strejfer henover de mange Bogrykke i Reolerne, som naaede fra Gulv til Loft. Niels Hansen blev helt benøvet ved Synet af de mange Bøger, for hans egen Samling var ikke større, end at den kunde staa paa en eneste lille Hylde, som var hængt op paa Væggen derhjemme i Smedeboligen paa Nordfyn.

Præsten skubbede Brillerne op paa Panden, tog Pi-bespidsen ud af Munden og spurgte:

„Naa, unge Mand, hvem er De saa, og hvad ønsker De?”

Det var første Gang, at nogen havde sagt „De” til den unge Mand fra Landet. Han følte sig ligesom lidt mere voksen.

„Mit Navn er Niels Hansen, min Far er Smed i Dalby, og han gav mig Lov til at vandre til Nyborg og at sejle med Smakken derfra til Korsør, og saa gik jeg paa min Fod Resten af Vejen her til København for at spørge Dem, Pastor Lindberg, om De vilde have Tid til at fortælle mig lidt om, hvordan man bærer sig ad med at lave Kobberstikbilleder.”

„Aa ja, nu husker jeg — — det var vist Dem, som skrev et pænt Digt, jeg optog i „Nordisk Kirketidende” i Fjor. Det viste, at De havde en god Evne, som maaske kunde udvikles, men jeg fik ikke noget egentlig Indtryk af, at det var Billeder, De særligt interesserede Dem for. Hvordan kom De paa den Ide?”

„Jeg har set saa mange Fugle og Dyr og Marker og Enge, at jeg fik Lyst til at genfremstille dem i Billeder. Jeg syntes, det kunde blive saa kønt.”

Pastor Lindberg tænkte sig lidt om:

„Tja,” sagde han saa, „De kan jo godt komme her et Par Gange om Ugen, og saa skal jeg gerne vise dem, hvorledes man bruger en Gravstikke.”

Lige siden Drengæarene havde Niels næret Drømme om at blive Kunstner og om at komme bort fra den Tradition, at Søn skulde følge Fader som Bysmed i Dalby; saadan havde det været i et Par Hundrede Aar i hans Slægt, og saadan skulde det blive ved at være, mente hans Fader. Det var som Belønning for trofast Slid med Hammer og ved Ambolt, at han nu havde tilladt sin Søn og Lærling at foretage den lange Rejse til København.

I Essens flammende Ild havde Niels set mange Syner, og i dens flakkende Skær havde han drømt mange Drømme om et Liv i Skønhed og Farver. Fra Halvdøren i sin Smedie og fra Bakkerne udenfor Landsbyen havde han iagttaget Naturens Farvespil i Sol og Stjerneskaer, og fortrolig var han med Fugle og Kræ saa vel som med Blomster og Træer, og ved Dalby Vig havde han mange Gange frydet sig ved at betragte Bølgenes kaade Leg. Saa dybt religiøs var han, at

Sognepræsten ved hans Konfirmation havde skrevet i hans Skudsmaalsbog, at han var „en Prydelse for Dalby Menighed,” og han sagde mange Gange, at naar Naturen fængslede ham saa stærkt, som den gjorde, var det, fordi han i den saa „en Aabenbaring af Guds Herlighed.” Og det var denne Følelse, han havde udtrykt i Digtet, som Pastor Lindberg havde syntes saa godt om, at han lod det trykke i sit Blad.

Niels besøgte nu Præstehjemmet i nogle faa Uger og tilegnede sig Begyndelsesgrundene i Kobberstikkunsten saa godt, at hans Lærer snart betroede ham det Æreshverv at udfærdige Grundplanen til sin Bog, „Templet i Jerusalem.”

Undertiden vandrede Niels omkring i Hovedstadens gamle Gader, og en Dag faldt hans Vej forbi et Kunstmuseum, hvor han gik ind; han ledsagedes til Bygningen af en Fætter, som blev staaende udenfor. Inde i en af Salene saa han en ældre Herre, der venligt besvarede Hilsener fra de Besøgende, og som ogsaa sagde nogle Ord til Niels, og, da han forlod Bygningen lige bagefter den ældre Herre, saa han til sin Forbavselse, at Folk, som havde stillet sig op paa Fortovet, ærbødigt lettede paa Hatten for ham. Fætteren sagde til den forbløffede Niels, at det var jo Kongen, han havde talt med — Frederik den Sjette.

Men Hammerslagene derhjemme fra Smedjen kaldte myndigt, og Niels maatte tage afsted, nu mere end nogen Sinde før med Sindet fyldt af Drømme om at blive Kunstner.

Dette sagde han til sin Fader, som dog kategorisk erklærede, at han maatte slaa de Griller af Hovedet: Nu havde ældste Søn i saa og saa mange Aar fulgt Fader ved Esse og Blæsebælg, at det maatte betragtes som en Slags Forræderi mod Slægten at svigte, men for dog at være helt sikker i sin Sag skrev den Gamle til Pastor Lindberg og bad ham om en Udtalelse.

Præsten, der ellers var moderne nok til at slutte sig til noget saa radikalt og nymodens som Grundtvigs Lære, var paa dette ene Punkt stejl og gammeldags, for han skrev tilbage:

„Jeg betragter det som en Søns vigtigste og uafviselige Pligt at bøje sig for sin Faders Ønske.”

Dermed var Hovedet slaaet paa Sømmet: Smed skulde Niels blive ligesom Forfædrene, og hans Fader aftvang ham et Løfte om aldrig at ville vandre nogen anden Livsvej.

Pligtro og samvittighedsfuld gjorde Niels da sin daglige Gerning i Smedjen, men saa sit Snit til i karligt tilmaalte Fristunder at sysle med sine Kobberstik, ogsaa med smaa Landskabsmalerier i Olie og med Digte, der prægedes af Inderlighed og Stemning i højere Grad end af pøleret Stilsans. I Fyrre blev han gift med en Skolelærerdatte fra Tørring paa „Sletten,” og da Trearskrigen udbrød, meldte han sig som frivillig Soldat. Han slap fra Krigen med hele Lemmer, men Kanonernes Torden beskadigede hans Trommehinder i den Grad, at han aldrig siden til sin store Sorg kunde høre Fuglesang.

Medens han var i Felten, døde begge hans Forældre og havde han været mindre samvittighedsfuld, end han var, kunde han have brudt sit Løfte til Faderen. Men saadan noget faldt ham overhovedet ikke ind: Han blev trofasts staaende i sin Smedje indtil nogle faa Dage, før han døde i en Alder af 72 Aar.

Men sine kunstneriske Tilbøjeligheder forsømte han ikke: Til Glæde for andre og sig selv udførte han i

Aarenes Løb det ene lille, fine Kobberstik efter det andet. At sælge dem forsøgte han aldrig — det eneste, han vilde, var at udløse den kunstneriske Trang, som boede dybt i ham.

Han og hans Hustru sluttede sig nært til de grundtvigske Kredse, rejste af og til til de store saakaldte Vennemøder i København for at høre Grundtvig selv prædike eller holde Foredrag, ligesom han var af de første, der støttede Kristen Kold, da han oprettede sin Friskole i „Bræddehytten” i Dalby — hans to Døtre tilhørte Kolds første Elevhold. Niels Hansen — „Dalbysmeden” blev han efterhaanden kaldt — havde en levende Sans for Folkeoplysningens Betydning. Det viste sig bl. a. deri, at han var stærkt medvirkende til at danne en Foredragsforening paa sin Egn — en af de første i Danmark; han deltog ivrigt i Oprettelsen af et offentligt Laanbibliotek, og desuden lærte han sig paa egen Haand saa meget Tysk, at han ved at læse Lærebøger i Fotografering paa dette Sprog lærte at fotografere og at fremkalde Billeder — ogsaa et Omraade, hvorpaa han som en af Danmarks tidligste Amatørfotografer blev Foregangsmand.

I fire og fyrretyve Aar stod han sit Løfte tro, i den gamle Smedje, og fik Drømmene end ikke Virkelighedens Glans, som han havde ønsket, lykkedes det ham alligevel at holde dem i Live, og altid var det Kobberstikket, som i særlig grad optog ham. En eller anden Kunstkender saa tilfældigvis nogle af hans Billeder og fik dem indlemmet i Statens Kobberstiksamling i København.

I Hjemmet fødtes efterhaanden seks Børn; de tre døde som smaa, de øvrige overlevede deres Fader i flere Aar. Skuffelser havde Dalbysmeden lidt, da han maatte ombytte Gravstikken med Hammeren, Sorg, da hans smaa Børn døde — og endnu en dyb Sorg, da hans Hustru blev blind. I en lang Aarrække færdedes hun med instinktsikker Famlen omkring i Stuerne eller sad ved sin Rok, hvor hun trods Tabet af sit Syn spandt Garn, der undertiden fik Præmier paa Udstillinger i Odense og Kerteminde. Naar hun i senere Aar som Enke gik i Valgmenighedskirken, ledsagedes hun gerne af en lille Sønnesøn, der skulde sørge for, at Salmebogen var slaaet op paa netop det Sted, hvor Menigheden sang, for selv om hun ikke kunde se Ordene, forekom det hende dog, at hun ligesom kunde følge bedre med, naar hun havde dem foran sig. Til hende havde han i sin Ungdom skrevet talrige Smaavers, der paa smaa, løse Blade blev lagt i en pyntelig Æske, han selv havde lavet og udsmykket paa Bogbindervis; han havde i noget af sin Fritid lagt sig efter at indbinde Bøger og lærte sine to Døtre denne Kunst.

Den gamle Smed med de bristede Kunstnerdrømme og den stærke Pligtroskab fik paa Egnen det Eftermæle, som opsummeredes af en Mand, der havde kendt ham godt:

„Hans Liv var et Eksempel til Efterfølgelse for andre.” Naar alt kommer til alt, var dette maaske mere værd end at blive Kunstner. Man kunde ogsaa sige, at her var et Tilfælde, hvor Forsagelse var blevet ophøjet til en Kunst.

* *

Dalbysmeden har den Dag i Dag direkte Efterkommere i København, Kalifornien (bl. a. den, som skriver dette), Syd Dakota, Oregon og talrige andre Slægtninge i det vestlige Iowa, især i Egnen omkring Kimballton.

VAGTMESTERENS HELTEDAAD

Af

ANTON KVIST

I

 ET var Søndag Formiddag. Vintervejret var blevet venligsindet; Solen skinnede saa frydelig, at den gav Foraarsfornemmelser i Krop og Sind, ved dens Glans og Glød i Ruden, hvorved jeg sad og tittede ud paa den smeltende Sne i Baggaardshaven i hvis Midte et Kæmpetræ løftede sine bladløse, graa Grene højt op i Luften mod Solen.

Pludselig kom et Par velnærede Egern futtende i piskende Hast hen til Træet, paa hvis Stamme de i en halv Snes Fods Højde fortsatte Farten, rundt og rundt — den bagerste med Næsen gemt i Forløberens Hale-dusk, indtil den let som en Fugl svippede op i Træets Grene, hvor den gemte sig i noget, der lignede en Rede af Løv og Kvas, som maaske tjente Parret til fælles Sengested. Der sad den saa og tittede skalkagtig ned efter Bagstræberen, der ligesaa skalkagtig, hvor den hang, som fastgroet til Stammens Bark, kiggede op til højre og venstre, indtil de fik øje paa hinanden, da skred den øverste, som et forsinket Lyn ned til Kammeraten og saa begyndte Kredsløbet Træet rundt, om igen paa samme vis, som før.

Legen blev dog afbrudt ved Tilstedekomsten af Stedets Vagtmester — en velvoksen Køter af ubestemmelig Racepræg. Dens sorte Forparti var skabt i en Tedybjørns Lignelse, bagfra set, med dens hvide Bagkrop og vedhængende Halekrøl, lignede den mere en vanskabt Gris end en Hund.

Den kom langsomt, listigt snigende, som en Kat paa Fuglejagt, først da den kom Træet og de legende Egern nær, løftede den sit uskønne Aasyn og udstødte et arrigt Vovvov! Der mente: Giv Agt.

Egernparret gav Agt, de standsede Kredsløbet og tittede ned paa Vagtmesteren og dernæst paa hinan-

den, med Øjne, der spurgte: — Hvad er dog dette for et Utske af en Hund at være? Hvorpaa de uden videre Svar paa Tiltale smuttede op i Sengestedet, der nok ogsaa tjente til Spisekammer, thi de gav sig roligt til at gumle paa noget, som de holdt i deres smaa Forlabber.

Da blev Vagtmesteren rigtig arrig paa de to Kanaljer — der istedet for at vise Respekt for hans Myn-dighed ved at flygte fra Træet og Stedet, satte sig til at spise Frokost — og saa skældte han dem ud, saa det battede.

Og selv om nu Mark Twain har sagt, at Dyr naturligvis taler med hinanden, men, at der kun findes faa Mennesker, som forstaar deres Tale, saa tør jeg i denne Historie skrive mig ind blandt disse faa, thi selv om jeg ikke tydede hvert et rasende Bjæf, der udgik af Vagtmesterens Gab, saa kunde jeg dog af hans gnistrende Øjne og tænderskærende Minespil læse mig til nogenlunde Forstaaelse af hans Tordentale saaledes:

— Hvi over I to uanstændige Bagbæster at slaa Koldbøtter og føjte omkring i usømmelig Dans, paa en højhellig Søndag, her hvor jeg er Vagt og Værge for Ro og Orden! I burde skamme jer og gaa hen hvor I har hjemme, til Hvile og Andagt, som andre, mere anstændige Skabninger, bruger Søndagen til! — Afsted med jer!! Herut straks!

En af de laadne Syndere tabte — vistnok med Vilje — en splintret Nøddeskal ned i Vagtmesterens aabne Flab, Skallen satte sig fast i hans Hals, saa han maatte vende Snuden nedad og hoste og harke voldsomt og længe, før han fik Splinten spyttet ud og atter kunde vende Mund og Øjne op mod Misdæderne.

Egernparret havde imidlertid haft nok af Hundesjov, for nu kom de nedad Træet, forsigtigt krydsende, som om de søgte Vej til at springe bort udenom Galfransen. Deres Manøvre fik Vagtmesteren til at rende hid og did for, om muligt, at faa Bid paa en af Skabhalsene, som han dog ikke fik, han faldt fra et kluntet Spring op efter dem, ned paa sin bare Ende i den vaade Sne, og før han atter var paa Benene, var Urostifterne væk i lystig Flugt over Buske og Hegn. Der stod saa Hunden og stirrede med gnistrende Øjne gennem Hegnets Sprækker efter Parret, mens de flygtede bort, det Pak, godt at de forsvandt.

Men, ak, de forsvandt ikke endnu, thi just som deres Haleduske omtrent var ude af Syne, tårnede de omkring og kom i flyvende Hop og Spring over hinanden tilbage til Hegnet, hvor Vagtmesteren stod maabende af Forbavselse ved Synet af de frække Bæsters Tilbagekomst. I et Par elegante Højdespring suste de over Hegn og Hund op i Træet, hvorfra de nylig var flygtet.

Der sad de saa igen med mimrende Munde og gloede med drilske Øjne ned paa Vagtmesteren, der nu var saa rasende ophidset, at han ikke kunde gø mere, men bare maabe i stum Forbitrelse mod de næsvise Egern i Træet. Han satte sig godt tilrette og lovede sig selv, at de ikke en Gang til skulle slippe helskindet forbi ham; men det gjorde de alligevel, før han fik vendt sig om efter dem, føg de to Drilkatte, som et Par Kastebolde, tilbage over Hegnet igen.

Vagtmesteren stod et Øjeblik og saa, dybt beskæmmet, efter Parret, før han rystede sin haarede Krop og vendte sin Spidsnæse hjemefter. Træt og forbitret, skred han afsted, med sænket Hoved og Tunge ud af Halsen — slagen, krænket og haanet var han blevet her, hvor han, som hans Rang og Pligt ham bød, med stor Nidkærlighed havde kæmpet for Søndagsro og Orden. —

Jeg vilde trøste Vagtmesteren og aabnede i den Hensigt Vinduet, fløjtede og talte opmuntrende, fortroligt ned til ham; jeg kunde have sparet mig min Ulejlighed, thi alt han gav for mine trøstende Bemærkninger, før han tøflede videre, var et flygtigt Øjekast, der fortalte, at jeg bare kunde passe mig selv — et næsvist Svar, javist, men han gik med en lumsk Anelse om, at jeg ifællig med de to Egern havde moret mig storartet paa hans Bekostning.

Vagtmesteren forsvandt i Skyggen af sin Bopæl, mens Søndagssolen skinnede videre, som om intet var hændt.

* * *

II

Men da pludselig hændte der noget. En Kvindes skingre Skrig. „Politi! Hjælp! Politi!“ gjorde brat Ende paa Søndagsfreden i Gaden foran Husrækken.

Vagtmesteren, der lige var lusket ud fra Nederlaget i Baggaarden, gjorde sit til at øge Forstyrrelsen, ved af fuld Hals at gø med kendeligt Raseri i Mælet.

— Var det mon den skrigende Kvinde, der blev angrebet af Hunden, som maaske maatte have Luft for Forbitrelsen, der af Egerparret var tændt i hans Sind?

Jeg skyndte mig ind i Forstuen og aabnede et Vindue for at kunne høre og se Spektaklets Aarsag og Virkning, og kom lige tidsnok til at se Vagtmesteren hugge sin tandfyldte Flab i en sorts-kægget Mands svære Bagdel.

Manden, som paa denne brutale Maade blev anholdt var i Rend tværs over Gaden, med en Damehaandtaske i Haanden, hvormed han energisk, men uden Held forsøgte at slaa sin Angriber paa Flugt, mens han med ederblandede Smertensvræl og kropslig Vrikkedans med Hunden, forgæves søgte at befri sit Kød fra dennes hvasse Tænder.

En Revolver, som han vilde drage frem fra sin Baglomme til Forsvar, blev ved et kraftigt Rusk af denaarvaagne Vagtmester i Mandens Bag, rystet ham ud af Haanden.

Den skrigende Kvinde viste sig at være, Gammel-

jomfru Sigurdsen fra Nabohuset, der ernærede sig ved Forhandling af Brød og Mælk. Sin Lejlighed delte hun med sin Kat, Glory og Vagtmesteren, hendes Hund, som nu paa sine Bagben traadte Krigsdans i Gaden med den ukendte skæggede Herre.

Tasken, som Manden slog efter Vagtmesteren med, tilhørte nok ogsaa, ligesom Hunden, Jomfru Sigurdsen, da hun, som en forstyrret Hvirvelvind, futede hid og did omkring Danseparret, raabende til Manden om at give sig den tilbage, og til Tilskuerne, der stod stumt betaget af det tragikomiske Optrin, om Hjælp og Politi. Hendes sidste Krav blev efterkommet da en uniformeret Betjent tøflede frem og laante Øre til Gammeljomfrus febrilske Anklage mod den sorts-kæggede, der ved Synet af Politimanden foretog en sidste voldsom, men mislykket Anstrengelse for at komme fri og væk fra Vagtmesterens Tænder.

— Det er den Drabant der, jamrede Jomfruen, som med Revolveren — den han nu har tabt paa Gaden — mod min Hjertekule, hvæsende i mit Øre: Pengene eller Livet Kælling! — Jeg er nu ellers ingen Kælling! — Hvorpaa han frarev mig min stakkels Taske, med mine opsparede Penge i til Huslejen, som jeg var paa Vej til at betale. Heldigvis kom Vagtmesteren, som Folk kalder min Hund, saa betids tilbage fra sin Morgentur, at han paa min Befaling kunde anholde Røveren, og beholde ham i sine Tænder indtil nu de Hr. Betjent, kan befri min Hund og arrestere hans Fange — de trænger vist begge to til Afløsning.

Betjenten lukkede Bogen, hvori han havde indført Jomfru Sigurdsens Klage, samt hendes og Vagtmesterens Navne og Adresse, hvorpaa han uden videre Gehør tog op den tabte Revolver, slog en kraftig Næve fast i anklagedes Frakkekrave, og sagde til Vagtmesteren: „Gaa væk Hund!“ Den gik, men tog, til synligt Bevis for sin Daad i Anholdelsen, Taskerøverens Buksebag med i sit Gab og aabenbarede derved flere blodige Mærker, som dens Tænder havde afsat i Mandens Agterspejl, der oven i Købet, til Tak for Besøget, medtog et lydeligt Kladask af Tasken, som nu var tilbage i Gammeljomfrus Haand — en Hævnsdaad, der fik Politimanden til, med et underfundigt Rævesmil i sit Ansigt, at give hende lovmæssig Irettesættelse, mens hun fra Tilskuerne, af begge Køn, blev hyldet med vældige Bifaldssalver af haa, haa og hi, hi! — Naa, de havde jo ogsaa ved det sælsomme Friluftsskuespil moret sig lysteligt, og vederlagsfrit, og fundet kosteligt Samtalestof for lang Eftertid i Hjem og Butikker.

Da Betjent og Arrestant var ude af Syne gik enhver til sit. Vagtmesteren — Slikmund og forkælet, som han var — fik en fed Honningkage og en hel Gallon Mælk fra Butikken, til Løn for sin Søndagsdaad, af Gammeljomfru (old maid) som hendes Fornavn, Agnes, af Nabolagets Ungdom var blevet ændret til dog ikke af Ondskab, hun var meget afholdt, ejheller for hendes Alders Skyld, hun var kun 30 Aar og saa slet ikke ud til at være ældre. Grunden til Øgenavnet var nok den, at hun ikke var bleven gift, som de fleste andre Piger blev før 20 Aars Alderen. Det var nu ogsaa sært nok, da Agnes Sigurdsen var en rank og køn Pige med gyldenbrunt Haar, milde blaa Øjne; Kinder med Smilehuller og en kæk Opstoppernæse, spættet med lysegule Fregner, der slet ikke misklædte hende. Jomfru Agnes var tillige net og pæn i Paa-klædning, Væsen og Manerer og saa hjertens god, at

hun aldrig lod en Betler gaa uhjulpet fra hendes Dør.

Var en saadan Kvinde da ikke en Mands Lyst og Kærlighed værd? Jo, og der var da ogsaa flere end een Ungersvend, som gerne vilde have tilsvoret hende evigt Troskab. Naar hun saa alligevel undgik Ægtestand var Aarsagen nok den, at hendes Forældre — som da hun var bleven konfirmeret, bragte hende med fra Ydersted i Hvetbro Herred til Chicago havde været sygelige siden de forlod Danmark, og derfor haft stærk Brug for hendes kærlige Pleje og Hjælpsomhed i Varetagelsen af Hjemmet og den lille Kælderbutik, som efter de Gamles Død tilfaldt hende.

Saa sad hun der alene, uden nogen nær eller kær Ven, at underholde sig med. Gaa ud og tage Del i de unges Morskab var hun jo slet ikke vant til, og kunde jo ikke begynde nu, med Sorgen over Forældrene i sit Hjerte!

Men saa kom der, en Aftenstund, en lille forpjusket halvvoksen Hunkat til hendes Dør og mjavede om Ly. — Aa, dit stakkels bitte Kræ, sagde Jomfruen til Missen, idet hun tog den op til sig og bar den med ind, hvor den straks blev vasket og kæmmet; pyntet med et rødt Halsbaand og døbt, Glory, og derpaa trakteret med en Skaal Mælk, som hun trængte til, for Glory var skrupsulden. Hun fik ogsaa en stor Kurv med Klude i Bunden stillet frem til Soveseng — stor nok til at give Plads for Killinger, som Glory, nok en Dag vilde velsigne Huset med — der var jo elskovsyge Hankatte nok i Nabolaget.

Glory blev til megen Trøst og Underholdning for Jomfru Sigurdsen, i Sorgen og Ensomheden, ved dens kæln Hengivenhed og morsomme Paafund i Leg og Spilopper, som aldrig fik Ende.

En Maanedstid efter Missens Ankomst hørte Jomfruen atter et Dyr klynke og skrabe paa Uddøren. Da hun aabnede, saa hun en meget forkommen Dyreskabning af ubestemt Art, som med opløftede Forpoter og store bedende Øjne gjorde sig mægtig Umage for at overbevise Jomfru Sigurdsen om sin svære Nød og Trang til hendes Barmhjertighed.

Det sælsomme Dyr hensatte Jomfruen i dyb Forbavselse og fik hende til — henvendt til Vandskabningen uden Haab om Svar — at spørge: „Hvad mon du er for et Dyr? — Du ligner, i Hovedform, Ansigtfigur og med din sorthaarede Forkrop, en opløben Bjørneunge — og Bjørne indlades ikke i mit Hjem! — Men din hvide Bagkrop, samt dine Ben og Poter er jo skabt i Hunds Lignelse, hvad mon du er — Bjørn eller Hund?”

Da Dyret — med sit Hoved holdt i opmærksom lyttende Skraastilling — havde hørt Jomfruns sidste Ord, stod den paa sine Bagben op foran hende og sagde, højt og tydeligt: — Vov! Vov! Vov!

— Naa, saa er du altsaa en rigtig Hund, svarede Jomfruen, med Smil i Ansigtet, da skal du sandelig ogsaa, dit sølle Skind, faa Lov at komme ind, selv om du ikke er nogen Skønhed. Saa kom Hunden ind og fik samme Behandling som Katten ved sin Ankomst havde faaet — vasket og kæmmet, madet og givet Navn: Vagt, der senere blev forlænget til Vagtmesteren, i Omtale, grundet paa, at Hunden efterhaanden, som den voksede til, havde sin underlige Næse i, saa at sige alt, hvad der foregik i Nabolaget.

Den tog livlig Del i Børnenes Leg og fulgte dem paa Vej til Skolen. Kom et Par Drengene op at slaas, saa gjorde den Ende paa Kampen ved, med sine Forpoter

mod den stærkeste Bryst, at holde Kæmpen tilbage fra Slaget. Rotter og Mus, samt omstrefjende Hunde og Katte saas sjældent paa de Omraader, hvor Vagtmesteren havde udnævnt sig selv til Opretholdelse af Orden og Anstændighed.

Glory blev, da den fremmede Hund, med Klay og Kæleord af Jomfru Sigurdsen førtes ind til Gæstebud, saa indædt rasende misundelig, at hun hvæsedede og spyttede foragteligt efter Gæsten, der besvarede Kattens Uforskammethed med forsonlige Blikke, og venlige Vrik med sin krøllede Stumphale.

Glorys Forbitrelse gav sig ikke, før hun af Jomfruen fik et irettesættende Tjæt i Nakken, og med streng Befal til at skikke sig ordentlig, blev lagt hen i sin Sovekurv. Der laa hun saa og keg med nidske Øjne efter Hunden, og var lige ved igen at sprænges af Misundelse, mens denne fraasede i sig af Jomfruens Mælk og Brødklumper.

Glory gav saaledes ved sin forsmædelige Opførsel, Bevis for, at Dyr, saavel som Mennesker, kan optræde i fræk Arrogance og hjerteløs Egoisme.

Ved Sengetid blev Vagt anvist Leje i den ene Ende af Glorys rummelige Kurveseng, mens Missen fik streng Ordre til at forholde sig fredeligt i den anden. Jomfru Sigurdsen slukkede derpaa Lyset og gik til sengs. Hun laa midt i sin Aftenbøn om dagligt Brød og Fred paa Jord, da hun pludselig, ved et syndigt Spektakel fra Dyreparret, blev forstyrret i sin Andagt. Der laa Glory med sine Klør hæftet fast i Vagts laadne Kæber, mens hun hvinende hysterisk brugte hans Øjne til Spyttebakker.

Vagt blev befriet ved et kratigt Greb af Jomfruens Haand i Glorys Nakke. Det arrige Dyr blev skældt al Hæder og Ære fra og truet med øjeblikkelig Udsmidning, dersom hun en eneste Gang til vovede at gaa fra sin Kattesøvn til Voldsdaad mod den uskyldige og fredsæle Hund.

En tyk Pude blev sat til Skel mellem Dyrene, før Jomfruen atter kom i Seng, fuldendte sin Aftenbøn og sov ind, uden at høre et Kny mere fra Kat og Hund i Nattens Løb. Da hun vaagnede i Gryet, vendte hun straks sine Øjne hen mod sin Dyrebestand i Kurven, og der, til Jomfruens usigelige Forbavselse, laa Vagt paa Ryggen med Glory, ligeledes paa Ryggen, mellem hans Forben, fredeligt purrende, mens hun med Forpoternes Klør, paa venlig Vis, redte og rettede paa Totterne i Vagts vildtvoksende Hageskæg.

— Saaledes kan altsaa Dyrs, saavel som Menneskers Fjendskab og Vrede stundom fortrydes og ændres til Venskab og Tilgivelse, — filisoferede Jomfru Sigurdsen, mens hun klappede og priste Kat og Hund for deres nystiftede Fredsforbund.

Fra nu af gik Vagt og Glory, som gode Kammerater sammen i Leg og løjerlige Narrestreger, og Jomfruen tog Del i Legen og gjorde den til andet end blot Fjanterispil, ved at træne og opøve Dyrene i forskellige Triks og Kunstater. Da baade Hund og Kat var meget lærevillige Elever, blev Jomfruens Undervisning snart beiønnet med gode Resultater.

De lærte at gaa i oprejst Stilling, skiftevis paa For og Bagben, og at danse Svejtr't sammen, saa grasiøst som noget Jydepar i Hvetbro Herred kunde gøre det.

Glory kunde endogsaa vigtige sig, som Beriderske, naar hun staaende paa sine Bagpoter med rød Nissehue paa Hovedet stejlede frem, paa Vagts Rygrad, i susende Hundegalop.

Parrets Glansnummer var Cykleturen, som de ifølgelig foretog saaledes: Vagt paa sine Forben rendende med himmelvendt Bagdel, hvorpaa Glory sad højt og stolt med korslagte Forben og sine Bagpoter strittende frem over Ryggen paa Vagt, mens hans Bagben i flyvende op og ned Tempo traadte den illusoriske Cykels Pedaler.

Nabovenner og Kunder, som fik Lov at se de to Dyrs Kunstfærdigheder, raadede Jomfru Sigurdsen til at vise dem frem paa offentlige Steder, eller afhænde dem til et Cirkus — en Handel, som nok kunde have indbragt god Profit, men derom vilde Jomfruen slet ikke høre Tale. Vagt og Glory skulde ikke komme under Fremmedes Dressurpisk, saalænge hun kunde evne at give dem Ly og Føde.

Og nu sad de der, i tavs og nedtrykt Stemning, Jomfru Sigurdsen i sin Gyngestol, træt og døsig efter den sinds- og nerverystende Holmgang paa Gaden med den frække Ransmand. Ved hendes Side paa Gulvet sad Vagtmesteren og slikkede sine Bagben og Poter, der var ømme af Bandittens Spark og Tramp.

Jomfruen lod sine Hænder glide kærtegnende over hans sorte Hoved og Manke, til Tak for hans Daad i Redningen af hendes Taske og Huslejpenge, mens Glory stod og saa til og purrede, med Ro og Tilfredshed i sit Kattesind, som om intet var sket.

* * *

III

Men der var sket noget — noget stort og betydningsfuldt, til Samfundets Held og Glæde.

En af Landets værste og videst berygtede Stimænd, en undvegen Tugthusfange, blev hin Solskins Søndag, efter et Aars forgæves Eftersøgning, anholdt og fængslet.

Vædderen, (the ram), som hans Forbrydernes navn var, havde siden Undvigelsen begaaet mange rædselsvækkende Skændselsgerninger, saasom: Voldtægt og Drab ved Kvælning, af en Mor og hendes Datter, efter indbrud i deres Hjem, et Bybud, der bankede paa, før Banditten var væk fra sin Udaad, blev modtaget med Forbandelser og slaat bevidstløs med Revolveren i Skurkens Haand.

Adskillige Rovmord i Forbindelse med Bankrøverier og Holdups hist og her i Landet samt Ildspasætelse af en større Beboelsesbygning, hvorved tolv Voksne og fem Børn omkom i Røg og Flamme, var tillagt hans Synderegister.

Den lede Røvers Signalement, med Portræt, der var publiceret i Dagspressen og opslaaet i Landets offentlige Bygninger, lød saaledes: Middelhøj og sværlemmet; sort Haar og mørk Hudfarve, rød Braknæse og en ualmindelig lang og spids Hage samt nogle svære Ar paa Kinderne, frembragt ved Knivstik under Slagsmaal i Fængslet.

Saaledes var altsaa Kendemærkerne i Mordmandens Udseende, der vel nok ved dets Særegenhed kunne have tjent til hans Paagribelse, dersom ikke han med sin frodige Skægvækst — hvis Facon og Kulør han ofte, med Saks, Redekam og Farver ændrede — havde maskeret sit grimme Fjæs.

Men hans ejendommelige Stemmes Lyd og Talemaade, der var stødende, mørk og ram, som en gal Vædders Bræg — og derved bibragt ham Væddernes navn, kunde han ikke skjule i Skæget. Og da alle de af hans Ofre, som uden Livstabs havde været været Skive for hans Overfald og medfølgende Trudselsord og Forbandelser, fik Lyden, eller rettere Mislyden, af hans

frygtindgydende Mæle hamret saa fast ind i deres Erindring, at de til Politiet kunde gengive Røverens Talemaade saa efterrettelig, at de brave Lovens Mænd, straks forstod, at det var Vædderen, der atter — igen og igen — havde været paa Spil. De kendte ham jo saa godt fra hans mange Anholdelser og Forhør, før de fik ham sendt til Tugthuset.

En Dusør, 20,000 Dollars, var udlovet af en Bank — hvis Direktør Vædderen under Udøvelse af Røveri havde dræbt — for Paagribelse og Fængsling af morderen. Haab om Vinding af den store Belønning gjorde vel nok sit til, at der kom vældig Fart i Eftersøgningen.

Alle skumle Hoteller, Logihuse og Knejper, hvor lyssky Individuer af Forbryderfaget søgte Ly og Ophold, blev grundig gennemsnuset af Opdagelsespolitiet's snedigste Betjente, samt af selvbestaltede Dektiver, i vild og ørkesløs Jagt efter Vædderen. De vidste jo ikke, at denne aldrig satte Fod i Underverdens syndige Arnesteder.

Vædderen boede helst i Missionshoteller og andre kristelige Herberger, hvor han paa ydmyg Vis deltog i Bøn og Vidnesbyrd og brægede godt med i Salme-sangen.

Han viste sig derudover, at være en yderst stilfærdig, lidet talende og tilbageholdende Herre, og blev set op til, som den — i Væsen, Manerer og Klæde-drugt — fuldendte Gentleman, han syntes at være.

Længe ad Gangen slog den formastelige sig dog ikke til Ro nogen Steds. Idelig skiftede han Bopæl og Navn, eller Navne, af hvilke han havde taget et stort Udvalg til fri Afbenyttelse. Og da han lige saa idelig skiftede sit Håars og Skægs Frisure og Farve, fra sort til rødt, brunt og gult, frem og tilbage, saa er det jo forstaaeligt nok, at Vædderen — hans rigtige Navn sagdes at være Mikky Purvis — ved slig snedig Strategi, bestandig havde sine Forfølgere paa Vildspor, og kunde varetage sin Rolle, uden Antastelse eller Paagribelse af Øvrighedens Sporhunde.

Endelig blev Umennesket dog anholdt — ikke af Politiet, men af Gammeljomfru Sigurdsens Hund, Vagtmesteren.

Det viste sig nemlig, at det var Vædderen — Menneskeuhvret, Kvindeskænderen, Røvergestalten, Mordbrænderen — i hvis brede Bagdel Vagtmesteren havde slaaet sine stærke Tænder og holdt fast, indtil Politimanden kom og gav ham Afløsning.

Og sikken en Staahej, der nu blev om denne Sag. Radioen — Fjernsynets Tale og Spilleværk var endnu ikke opfundet — udskreg fra Kyst til Kyst den glade Tidende om Vagtmesteren Daad, ved Anholdelse, og Overgivelse til Politiet, af den vidtberygtede Vædder, Landets største og ræddeligste Forbrydertype.

Og sikken en Tilstrømning, der blev af Avisreportere, Pressefotografer, Illustratører og Filmører til Anholdelsesdramaets Helt og Heltindes Bopæl. Begge blev, gennem Jomfru Sigurdsens Mundtøj — Vagtmesteren kunde jo hverken tale dansk eller amerikansk — interviewet og afbildet efter alle Kunstens Evner og Regler.

Hele deres Livshistorie og Samkvems Erindringer, siden Vagtmesteren tiggede sig til fast Ophold hos Jomfruen, blev fortalt og nedskrevet. Og alle de Hundekunster, som han i fællig med Miss Glory var blevet opøvet i, maatte under Jomfruens Ledelse foreviges for Pressefolkene, og andre nysgerrige, ude paa

Gaden, da der jo slet ikke var Plads dertil indenfor i Kælderen.

Der kørte saa Vagtmesteren Cykel og dansede Svejtrit med Katten, i Takt til Jomfru Sigurdsens Haandklap, mens Illustratører og Filmører paa Papir og Staalbaand afbildede de Optrædendes Kunstfærdigheder, som derigennem, til Folks Moro og til Berømmelse for Jomfruen og hendes Plejedyr, fandt Gengivelse i utallige Aviser og Biografteatre.

En Tegners fri Fantasi-Illustration af Vagtmesteren, med Vædderen i Tænderne og Jomfru Sigurdsen i Trippevals omkring de to, med udstrakt Haand efter sin Taske, kom ogsaa med i Beretningerne om Vagtmesterens Heltedaad.

Til de mange Forhør, som i Retssalen blev holdt over Vædderen, var Jomfru Sigurdsen blandt de mange Vidner, der blev tilkaldt. Vagtmesteren var efter Dommerens Ønske med til det første Forhør, men da han der, ved Synet af Mordmandens Indførelse, gav sig til at gø ad denne, saa rasende højt, at der maatt Skænd og en Lusing til af Jomfruen, før han holdt Hals, saa var hans Retsgang dermed forbi.

Politimanden, der havde ført Vædderen fra Vagtmesterens Tænder til Arrest, og derfor — da det var sket paa hans Fridag — var blevet forfremmet, samt tilkendt tre Maaneders Ferie med Løn, var ligeledes med paa Vidnebænken, hvor han straks genkendte og hilste Jomfruen med Buk og et varmt Smil, som hun gengældte. Saaledes opmuntret søgte den brave Ordenshaandhæver Samtale med Jomfru Sigurdsen og Siddeplads ved hendes Side, som han fik og beholdt saa længe Forhørene stod paa.

Da de to snart erfarede, at de begge paa samme Tid var udvandret med Forældrene fra samme Egn i Danmark, fik de selvsagt meget at tale om og stifte Bekendtskab paa.

Hans Navn var det danske af alle danske Navne: Jens Jensen, som dog nu, efter Yankeedemokratisk Maner, var blevet forkortet til slet og ret Jim, til daglig Brug mellem Venner og Foresatte.

Jim Jensen, der var et Par Aar ældre end Jomfru Sigurdsen, var en velvoksen, rank og blondhaaret Veteran fra første Verdenskrig, hvor han som amerikansk Soldat var blevet bæret med Tapperhedsmedaljen.

I Omtale blev han ofte kaldt, Smiling Jim, begrundet paa, at der omkring hans mandige Ansigts Mund og Øjenkroge, stod Glans af et uforgængeligt Smils Varme og Venlighed.

Jim og Jomfru Sigurdsens pludselige Bekendtskab ændredes hurtigt til Venskab, der snart blev til gensidig Forelskelse og hemmelig Forlovelse. Det var dog en slet dulgt Hemmelighed, da alle og enhver, der saa de lyksalige Smil og elskovfulde Blikke, som de ødslede paa hinanden nok forstod, at de to snart vilde blive forenet i lykkelig Ægtestand — som de da ogsaa blev.

To Maaneder efter deres første Møde, der endte med Vædderens Arrest og en lang Række Forhør, blev Forbryderen dømt til Dødsstraf, ved Hængning.

Vædderens Domsdag blev Jim's og Jomfruens Bryllupsdag. Dermed var saa Agnes Sigurdsens Jomfrutid og Navn — til hendes og Smiling Jim's usigelige Glæde — ændret til Misses (Fru) Jensen.

Den samme Dommer, som dømt Vædderen, viede dem i sit Kontor bag Retslokalet. Kun Jim's Søster,

Lena, og hendes Gemal, Nels Grønning, overværede efter Indbydelse Parrets Formæling. Bagefter spistes Bryllupsmiddag i Grønnings og deres to Børns Hjem. En kort, men smuk Lykønskningstale blev ved Bordet holdt af Svoger Nels, for Brudeparret; bagefter blev der, til Fru Lenas Pianoakkompagnement, sunget et Par for Anledningen passende Salmer. Dermed var den "officielle", korte Bryllupsfest afsluttet, hvorefter de nygifte — velsignet af Grønning-Familjens Omfavnelser og gode Ønsker — drog, mens det endnu var højlys Dag, afsted til Brudens Hjem, hvor hun fra nu af vilde dele Bord og Seng med sin nyvundne Brudgom.

Vagtmesteren og Glory, der havde været alene i Huset, siden Jim om Morgenen afhentede sin Agnes hilste, hver paa sit Sprog, de hjemkommende med lydelig Jubel og kæne Gebærder.

— I er vistnok sultne i bitte Skabninger, sagde Fru Jensen, idet hun lod sine Hænder glide kærtegnende over deres laadne Rygge; men nu skal i sandelig blive mættet, og saa fyldte hun deres Skaale med det bedste der fandtes i Huset, til sine Kæledyrs Fortæring — for de skulde jo da ogsaa gerne have Del i hendes og Jims Bryllupsglæde.

Mens Hund og Kat i Baggrunden slubrede i sig af Festmaaltidet, tog Brudeparret Plads i Divanen bag Dagligstuens Bord, hvorpaa en stor Buket, hvide og røde Roser som Jim havde medbragt til sin Agnespige — stod og duftede mellem to i Ramme og Glas staaende Fotografier, af et Par ældre smilende Mennesker med milde Øjne under Sølvhhaar. Det var Agnes Far og Mor, som der stod og lo hende og hendes Brudgom imøde med Smil, der syntes at sige: Eders Lykke er ogsaa vor Lykke — Gud velsigne jer, kære, kære, Børn!

Det unge Ægtepar sad med Armene omkring hinanden, tæt sammenlænet, Kind mod Kind, ønskende med Kys, og Nip af et Glas Vin, hinanden til Lykke med Dagen og Fremtiden.

Som de der sad, i en saa dyb og inderlig Lykkefølelse, som ingen af dem før havde følt eller kendt, bankedes der paa Indgangsdøren til Butikken.

— Hvem kan det nu være, jeg har jo tydeligt med en Seddel paa Døren givet tilkende, at Forretningen vil være lukket hele Dagen, sagde Fru Jensen, idet hun, da der forsat blev banket paa, langsomt rejste sig fra Jim's Omfavnelser og gik til Døren. Da hun aabnede stod der et Bankbud, som paa høflig vis bad om Undskyldning for sin Paatrængenhed, men, fortsatte Budet, jeg har et meget vigtigt Ærinde at besørge fra City Bank til Vagtmesteren og Jomfru Sigurdson — er De maaske Jomfru Sigurdson, om jeg tør spørge?

— Ja, det vil sige — jeg var indtil nu i Dag, da mit Navn, efter Giftermaal med Politibetjent Jim Jensen, er blevet forandret til Fru Jensen.

— Politibetjent Jim Jensen, gentog Budet langsomt, — er hans Politinummer 603, og er han at træffe her hos Dem Frue?

— Jeg kan svare ja, til begge Spørgsmaal, men hvorfor spørger De — hvad vil De ham?

— Jo, ser De, Fru Jensen, jeg har ogsaa Ærinde at besørge til ham fra City Bank, saavel som til Dem, saa det vil jo være rart for mig, hvis jeg paa samme Tid og Sted kan faa de mig paalagte Hverv fuldførte.

— Ja, det kan De da — værsgo kom ind i Stuen!

sagde Fru Jensen, mens hun tænkte ved sig selv: Gu' ved, hvad Ærinde han kan have fra en Bank, som jeg aldrig har haft Spor af Forbindelse med.

Efter at have vekslet Goddag og Velkommen med Jim, der var klædt i nypresset Uniform med sin skinrende Politistjerne, Nummer 603, paa Brystet, aabnede Budet uden videre Snak sin Lædermappe og fremdrog to forseglede blaa Konvolutter, adresseret henholdsvis til Jomfru Sigurdson og Politibetjent Jim Jensen, der hver for sig maatte afgive Kvittering for Modtagelsen, før Budet med Tak og Farvel forsvandt igen. Han efterlod — ikke at forglemme — ogsaa en lille Pakke til Vagtmesteren i Fru Jensens Varetægt.

Da Brudeparret hver for sig havde efterset de blaa Konvolutters Indhold, stod de maabende, i stum Forbavselse, stirrende først paa Indholdet, dernæst paa hinanden, indtil Fru Agnes i Halvdaanelse sank ned paa en Stol og, idet hun slængte hele Sagen hen til Jim, udbrød: — Her maa være sket en stor Fejltagelse det kan, Jim, umuligt være rigtigt med det der!

Da Jim havde gennemset det, for sin Kone, nerve-rystende Budskab, sagde han med lydelig Jubel i Røsten: — Jo, søde Agnes, dette her er helt rigtigt! Ved du maaske ikke, at der af City Bank blev udlovet en Belønning af 20,000 Dollars for Anholdelse af Røveren, som for omtrent et Aarstid siden dræbte Bankens Præsident. Belønningen stod for Udbetaling til Anholderen, naar Dommen var afsagt over Morderen — Vædderen, som du med Vagtmesterens Hjælp anholdt og overgav til mig for Arrestation — og da han nu er dødsdømt, ja, saa er Bankens Udstedelse af denne Check, samt Takkebrev til dig og Vagtmesteren naturligvis ikke nogen Fejltagelse, men Belønning, som lovet og fortjent!!

— Men kære Jim, udbrød Agnes, idet hun fløj op fra Stolen, tror du da virkelig at denne store Sum er min? !!

— Ja vist tror jeg det, Checken lyver jo ikke — men bare rolig kære, og hør hvad mit Budskab fra City Bank siger! Det siger kort og godt:

Til Hr. Politibetjent, Jim Jensen.

Da De udenfor Deres Tjenestetid, resolut ilede Jomfru Sigurdson og hendes Hund, Vagtmesteren til Hjælp, i Deres Anholdelse af Mordmanden, Vædderen, og tog denne under Arrest, saa har City Bank bestemt, at forhøje dens udlovede Belønning, for Forbryderens Paagribelse med \$5,000 Dollars, som hermed pr. Check tilsendes Dem, for udvist Bravhed og Pligttrøskab i Fængsling af denne uforbederlige Samfundsfjende, der nu har faaet Dom som fortjent.

Jim Jensen var knap færdig med at citere, før Agnes fløj ham om Halsen og jublede: — Sikke Bryllupsgaver vi der har faaet, kære Jim!! Vi er jo nu rige Folk! — Hvad skal vi gøre med alle de Penge?

— Det skal jeg sige dig, min Pige: Samme Dag, som vi forlovede os gik jeg uden dit Vidende, det skulde være en Overraskelse — hen og betalte med mine opsparede Penge Størsteparten af Prisen ned paa en omtrent færdigbygget Bungalow. I Morgen gaar du og jeg ud, at inspicere Hytten, som skal være vort fremtidige Hjem, og saa betaler jeg Restbeløbet af Købesummen, Tusind Dollars, ud af den her modtagne Check, dernæst tager vi to, for hvad jeg har tilovers,

paa Bryllupsrejse, mens jeg har Ferie, til Europa og Hvetbro Herred, hvad din egen Formue angaar, saa kan du sætte denne i Stads eller Sparekasse, alt efter din egen Lyst og Vilje — er du med paa den, lille kære Agnesven?

— Aa Jim, du er herlig! — Ja, du kan tro jeg er med og vil altid være med dig, ihvor du saa end gaar!

Efter dette Løftes Besegling med varme Trykkys, kom Fru Agnes pludselig i Tanker om Pakken — Pakken til Vagtmesteren — den har vi jo helt glemt at aabne, Jim!

Da Vagtmesteren — der, sammen med Glory havde siddet paa Hale, i tavs Betragtning og Lytten til Brudeparrets livlige Sømmensnak og Kysseri — hørte sit Navn nævnt med Eftertryk, stod han op paa sine hvide Bagskanker, med logrende Halekrøl, og sagde Vov, Vov — menende jeg er her!!!

Det var da ogsaa godt, at han var tilstede, for nu var det hans Tur, til at modtage Lønnen for sin betydelige Andel i Vædderens Paagribelse.

Det første Fru Jensen fik fat, da hun aabnede Pakken, var en skriftlig Henvendelse til Jomfru Sigurdson, som Fru Jensen nu læste højt, saalydende:

Da Deres Hund, kaldet Vagtmesteren, efter Deres Tilskyndelse, var den egentlige Anholder af Vædderen, saa sender City Bank — efter Samraad med Politimesteren og med hans Bifald og Signatur — vedlagte Halsbaand, med vedhængende Sølvmedalje, som ved Deres Haand bedes placeret om den tapre Vagtmesters Hals til hans forjente Pryd og Hæder.

Da dette Budskab var hørt blev Gaven, et elegant Hundehalsbaand, som der næppe findes Mage til, hallet frem. Det var af rødt lakeret Læder med Paasætning af tre blanke Politistjerner — lidt mindre i Format end den Jim bar. I Stjernernes Centre var Afbildninger af Vagtmesterens skæggede Bamsefjæs indgraveret, og i Baandets Spænde hang Medaljen og dinglede med følgende Ord indridset og underskrevet med Politimesterens Navn, Rang og Embedsadresse:

Til Vagtmesteren, i taknemlig Erkendelse af hans heltemodige Anholdelse af Vædderen — Landets frygtede Storförbrüder — er denne Medalje forment og givet til den tapre Hunds Ære.

Da Fru Agnes holdt Baandet frem for Heltens Øjne og mindede ham om, hvor stolt og æret han maatte føle sig ved en sliG Gaves Modtagelse, lod Vagtmesteren, som han ikke forstod et Hak af det hele og var ligeglad. Han snuste dog til Underværket med sin Spidsnæse, undersøgende om Gaven var ædelig, og vilde have knust den mellem sine Tandrækker, om ikke den uden videre Snak var bleven spændt om hans Hals, som den var bestemt til.

— Ih, hvor ser han dog flot og værdig ud med disse blanke Stjerner paa Nakken og Medaljen ved Brystet! — Ikke sandt, Jim?

— Jo, det har du Ret i, min Pige, flot, og værdig til at komme med paa vor Bryllupsrejse, som han skal, hvis du lille Agnes siger ja dertil. Glory kan saa, mens vi er borte, være Snyltegæst hos Grønnings, for det er jo, naar alt er sagt, Vagtmesteren, vi kan takke for vort første Møde, der førte til vor Forelskelse, og for de rige Gaver, som vi i dag, vor Bryllupsdag, har modtaget.

— Ja, det er altsammen sandt og rigtigt, bekræftede Agnes, idet hun løftede sin Mund mod smiling Jims til Kys, der blev givet og gengivet med Eftertryk.

* * *

IV

Glory, som i stedbarnlig Tilbagetrøkkethed havde været Vidne til Opmærksomheden og Stadsen, der til Vagtmesteren gik hendes Næse forbi, maatte tilsidst — nysgerrig, som hun var — hen for at se og pille ved den skinnende Tingest, der nu hang og dinglede under Heltens Hageskæg.

Som hun der stod paa sine Bagpoter, med opløftet Snusnæse og Øjne i stum Betragtning af Medaljen, saa hun pludselig sit Fjæs afspejlet i dens blanke Flade. — Enfoldig, som Glory var, troede hun, at det var en fremmed Mis, som Vagtmesteren — hendes Husven og Dansekavaler — bar ved sit Bryst. I den Formening blev hun saa ædende jealou, at hun brugte sine Klør i rasende Forsøg paa, at rive Katteansigtet ud af Medaljen. Glory's Galskab stilnedes ikke før Vagtmesteren med en irettesættende Forpote langede hende en, saa mægtig Lussing, at hun over Hoved og Hale røg hen under Bordet — saa kunde hun maaske for Eftertiden huske, at holde sine Klør fra hans Hæders-tegn!

Dybt krænket og beskæmmet ved Vagtmesterens usædvanlige Hadskhed, gav Glory sig til at mjave til Herskabet om Medynk, som hun dog ikke fik. De, Jim og Agnes, sad bare og skogrede i krampagtig Latter over det eksplosive Optrin, mellem Hund og Kat, anstiftet af Glory, til hendes Skade og Fortrydelse.

Da Glory, efter en Stunds Surmuleri, indsaa, at hendes Anraabelse om Trøst eller Undskyldning, for den modtagne slemme Sinkadus, var omsonst, kom hun med sænket Pande og nedslagne Øjne, sledskende frem og tilkendegav sin gode Vilje, til Forlig og fornyet Venskab, ved at purre og gnide paa kælen vis, sin højre Kæbe op og ned paa sin Tugtemesters venstre Bagben.

Vagtmesteren blev saa rørt og glad for Glory's fredsæle Tilmærmelse, at han kvitterede for samme, med logrende Halesving og Tungeslik over hendes Pandehaar, der var kommen lidt i Ulave ved det ublidde Opgør imellem dem, som nu lykkeligvis var endt med Fortrydelse og Tilgivelse fra begge Sider.

I vild Glæde over Forsoningen gav de sig til at lege og tumle omkring paa Gulvet, som om intet var sket — men Glory holdt sine Øjne og Klør fra Æresmedaljen.

Mens de nygifte stod og morede sig over Dyrenes Kunster, kom Lyden af en Kirkeklokkes gennemtrængende Klange ind til dem.

— Hvad ringes der mon for, frittede Jim, det er ikke Helligdag!

— Jo, for os to, kære Jim, er det da, var Svaret, men det er den gamle Kirke henne paa Hjørnet, der ligesom Landsbykirkerne hjemme i Danmark har for Skik at ringe Solen ned.

Tæt sammenlænet i hinandens Arme stod de i andagtsfuld Tavshed, indtil Klokken tav — hvorpaa de i det svindende Dagsskær tog hinanden om Livet og valsede rundt i Stuen, mens, efter Fruens Tilskyndelse, Dagens medaljeprydede Helt, Vagtmesteren, med Glory i svingende Svejtrit trittede med i Bryllupsdansen.

Husmandssønnen

Novelle af
MARY E. DERNEHL

De to mænd, der var kommet med morgentoget til Købstaden, stod uden for kroen og talte dybsindigt med hinanden. Den ene var en meget almindelig lille mand i et gråt sæt tøj og uden nogen særlig interesse af købstadens lokaliteter. Han så sig omkring med et blik, der tydeligt fortalte, at her ville han ikke blive mere end højst nødvendig. Den anden var en kæmpehøj, bredskuldret mand med amerikansk hat og guldkæde og ringe paa fingrene. Han talte gebrokket dansk, rullede med rrrrne og var meget amerikansk. Han lo støjende, så alle kunde se, at han ikke hørte til her. Og dog gjorde han det. Han hed Søren Knudsen og var søn af husmanden ude ved Boolergården. Han vidste udmærket godt, at han burde skynde sig derud, så hans gamle forældre kunne få den glæde at se ham, men han trak tiden ud. Den lille mand i det grå tøj snøvlede lidt, og han fik efterhånden et snu udtryk i de musegrå øjne. Amerikaneren gennemskuede ham ikke. Han var så vant til store forhold derovre i Kansas paa sin Ranch, der havde jorder, der strakte sig milevidt omkring. Han fortrød, at han var kommet hjem. „Skynd Dem nu lidt at bestemme Dem,” ivrede den lille mand. „Jeg har en anden køber. Prisen er meget lav, og gården bliver kun solgt, fordi ejeren bliver nødt til det.” Amerikaneren trippede nervøst. Han var blevet indfanget af denne mand i toget. Han havde aldeles ikke lyst til at købe Boolergården. Den var forældet og trængte til at restaureres. Det ville tage tid og koste mange penge, og naar han alligevel ikke ville slå sig ned i Danmark, hvad skulle han så med den.

„Jeg vil ikke købe,” sagde han og rullede med rrrrr'ne igen. Mere for at gøre indtryk paa den lille mand, end for at understrege, at han var en udlænding. „Tænk over det til i aften. Klokkeren otte præcis. Jeg har sat den anden køber stævne til den tid.”

Manden steg ind i sin bil, der holdt hende ved tanken. Han vinkede farvel med en lille fed hånd, der frastødte Søren Knudsen. Han kunne ikke lide denne mand. Boolergården var jo hans barndoms kæreste minde. Han og Anette havde leget der mellem de dystre popler. Nej, minderne måtte ikke få ham til at begå dumheder. Hvad kom Anette ham ved nu, så mange år efter. Hun var gift forlængst og havde store børn. Så meget havde han da fået at vide af den lille videbegærlige mor, han havde endnu. Og faderen kunne såmænd ogsaa nok fortælle en hel del om Anette. Han og hun havde været uadskillige, da Søren far var yngre og mere duelig. Søren og Anette havde løbet i hælene på husmanden, når han som daglejer arbejdede på Anettes fars jorder. Det hele vendte tilbage til ham efter alle de år i Amerika. Han var lige ved at glemme sin egen tilværelse derovre, de dejlige heste og får, mændene, der hujede og slog med lasso, når de hvirvlede afsted på de sprinske hingste. Han elskede alt det. Han ville tilbage, han ville tage flyvemaskinen tilbage, saa hurtigt han kunne komme bort fra mødet med de to gamle. Aa, var han dog bare aldrig kommet hjem.

Han så fortabt på sine fine vokspudsede sko og de elegante benklæder. Han var blevet en fin mand, husmandssønnen. Og hvad stod han her og betænkte sig på. Han kunne jo bare tage tilbage med det samme. Der gik et tog om en halv time med forbindelse med expressen til hovedstaden. Hans kufferter stod endnu inde i kroen, hvor han havde efterladt dem med de prangende hotelreklamer, så alle og enhver kunne falde i benovelse over det. Jo, det havde vist nok været hans hensigt at dupere dem lidt derhjemme. Han blev rød i kinderne.

En gammel skramlet bil kørte op foran kroen, og en dør blev smækket op, så den nær havde ramt ham. Han sprang tilside i rette tid. En undskyldende latter, der lød så sært bekendt, lød i hans øre. Han så en kvinde vride sig ud af den smalle døråbning og efter hende kom en stor dreng med en kurv. Kvinden trak et barn til ud af bilen, og så blev døren omhyggelig låset. Hun stod lidt og stirrede på den flotte fremmede, så skiltes hendes friske, røde læber i et strålende smil.

„Næ, da. Søren. Er det da ikke dig?”

„Anette.”

Der stod hun, hans Anette med en stor kurv med

fjerkræ og grøntsager på armen, og ved siden af hende stod to fremmede børn, der kunne have været hans, hvis hun havde villet, som han ville. Men Annette havde aldrig villet, som han ville. De stod forlegne og så på hinanden, så brast Annette i latter. Hun lagde hovedet på skrå og så op og ned af ham.

„Hvor du er flot,” sagde hun.

Han syntes, der var lidt hån i hendes stemme. Han turde ikke smile til hende, for så opdagede hun de store guldplumber i hans fortænder. Nej, han ville bestemt ikke smile. Hvad skulle han også smile af. Hun lignede hans Annette, som hun havde set ud for tyve år siden. Slank og lattermild. Og hun havde altid haft let til smil og tårer. Og til at gøre nar af folk. Jo, han huskede nok sin Annette.

„Har du været hjemme hos de gamle?” spurgte hun omsider, da hun havde set sig mæt.

Han rystede på hovedet.

„Ikke endnu. Jeg er lige kommet.”

„Lige — Det er da flere timer siden, Expressen fra hovedstaden er kommet og kørt igen. Og du længes måske slet ikke efter dem.”

„Jo, da, Annette. Det — det tror jeg da.”

Hun slog med nakken.

„Tag du hellere tilbage til staterne igen. Det er synd for dem, at du er kommet hjem. De var kommet over det nu. De har det godt, hvorfor rive op i det gamle sår.”

„Er der noget sår, Annette?”

„Det ved du da. Din mor gik i mange år og sørgede, fordi de aldrig hørte fra dig. Du skrev ikke, fortalte dem ikke noget om dit liv og dine oplevelser. Tror du, hun kunne holde det ud engang til. Bestemt nej.”

„Du er blevet bitter, Annette.”

„Nej, ikke jeg. Din mor. Hun har ikke talt om dig i de sidste fem år.

„Det gør mig ondt.”

„Du ser ud, som om du har tjent mange penge. Har du det?”

„Ja.”

„Hm. Ja, penge er rare at have, men de spolerer ens sjæl. Hvis jeg havde nogle, ville jeg gøre Boolegården i stand. Den er ved at falde sammen over hovedet på børnene og mig. Måske vil du købe min gamle gård, Søren. Så kunne jeg flytte hjem til din mor og få noget ud af den gamle faldefærdige rønne. De har siddet småt i det, de to. Du skulle nu se, hvor din mor maser på. Hun maler og tjærer og hvidter og skurer, så alt skiner af renlighed. Men bygge den gamle rønne op igen, det kan hun nu ikke.”

„Vort husmandshus er da ingen gammel rønne, Annette. Jeg kan huske, at far —”

„Det er tyve år siden, Søren. Tyve år er mange år. Alt forfalder, når der ikke bliver gjort noget ved det.”

„Er det så slemt.”

„Jeg overdriver nok, det gør jeg altid. Kan du huske i gamle dage, da jeg var ung, hvor jeg kunne drille dig ved at fortælle ting, der ikke var sandt. Jeg er stadig den pige, der har en farlig fantasi. Jeg kan få meget ud af ingenting.”

„Nå, jeg må ind på kroen. Hvad har du i din kurv, Annette. Kyllinger, høns og æg.”

Hun lo, lidt for skingert, syntes Søren. Så trak hun sine børn ved hånden og næsten løb ind over den brostenstoppede gård. Har stod og så efter hende. En ting var han nu sikker på. Han ville blive og se tiden an.

Han måtte hjem og se til sine forældre, så hurtigt han kunne. Han måtte også se Annette igen. Han gik ind på kroen og bestilte to værelser og bad kroejeren om at bære de tunge kufferter op. Så klædte han sig om i et mere beskedent sæt tøj, tog de prangende guldringe af og så misbilligende på sine brune hænder han var så vant til de ringe, at han næsten ikke kunne undvære dem.

Han fandt pladsen foran kroen tom, da han kom ned. Annette var kørt bort i sin skramlede bil. Han smilte lidt bedrøvet ved tanken om den bil. Den talte om armod og fattigdom og slid. Annette måtte sikkert arbejde hårdt for at klare den forgældede gård og børnene. Mærkeligt nok tænkte Søren slet ikke på Annettes mand. Han var gledet i baggrunden. For ham var der kun hans barndoms Annette. Han følte med forbavselse, at han elskede hende endnu.

Han gik langs med markvejen over engene til sine forældres hus. Det lå i udkanten af skoven, og det tilhørte Boolergården. Hvad skete der nu, hvis gården blev solgt. Så måtte hans forældre nok se sig om efter en anden lejlighed, for den nye ejer ville sandsynligvis ikke beholde det gamle husmandshus. Han ville inddrage jorden, der strakte sig helt ned til skellet. Han ville rive huset ned, det var der ingen tvivl om. Tanken slog ned i Søren med lynets hast. Han blev både rød og bleg på en gang. Han havde frist til i aften klokken otte. Nuvel, han blev nødt til at tage hen til mægleren, når han havde set sine forældre. Tanken om at købe den gamle faldefærdige gård optog ham for en tid. Han travede gennem det stride tørre græs og bumpede ned i store opløjede furer. Roerne var ikke taget op på faderens jord, så han. Heller ikke på Boolergårdens. Toppene lå visne og tørre hen ad jorden. Store høstakke var faldet sammen og høet, der forlængst burde været stakket, spredtes, efterhånden som blæsten tog fat i det. Nogle magre køer stod ved skellet og gumlede trevent det tørre græs i sig. Der var hverken saft eller kraft i det. Jorden var ikke gødet i flere år. Han vidste, at Annettes far havde sat en ære i at gøde jorden og holde den frugtbar, og hans gamle far havde også sat alt ind på at holde sin jord fri for ukrudt. Nu var alt det forbi. Søren Knudsen stod og så på den forfaldne jord og tænkte på, at her havde han svigtet. Hans penge kunne have afhjulpet al denne nød. Hans penge. En voldsom rødme farvede hans kinder af skam. Hvad tænkte hans mor og far om ham? Hvad tænkte Annette.

Langsomt gik han ud på markvejen og børstede nogle avner af sit fine tøj. Han gik langs med den støvede landevej hen til huset, hvor hans forældre havde boet, så længe han kunne huske tilbage. Det var hans barndomshjem. Og han stod og så på dets forfald med gru i hjertet. Der var ingen tvivl om, at det ville blive revet ned, når Boolergården blev solgt.

Han bankede ikke på, men gik lige ind. Den lille stue, der med årene var blevet endnu mindre, syntes at falde sammen over hovedet på ham. Vinduerne var blevet skæve og selv om de lige var blevet malet med en mærkelig grålig farve, syntes de lige faldefærdige. En lille gammel kvinde rejste sig fra en mørk krog og kom hen imod ham. Ansigtet var furet og gammelt, men vilien, denne mærkelige livsvilie, hun altid havde været besjælet af, stod mejslet i de rynkede træk. Hun støttede sig til bordet og smilede, og Søren så, at hun var tandløs. Ingen tænder i mange år havde for-

andret hendes ansigt, men alligevel var hun hans mor. Han stod og skammede sig og sagde ingenting.

„Så du kom endelig hjem, dreng.”

„Ja, mor.”

„Det er vel ikke ligefrem længsel, der har drevet dig. Her er kun fattigdom.”

Han svarede ikke. Der var intet at svare på. Han stod bare og skammede sig i sit fine amerikanske tøj. Ingen af hans venner derovre i staterne ville have kunnet kende hans ansigt nu. Ingen ville have troet, at han kunne se sådan ud. Stålhård, skaanselløs, ukuelig havde han været. Her i den gamle rønne var han bare en lille dreng, der endnu kunne skamme sig.

„Nu skal jeg lave kaffe. Du skal ikke sætte dig. Stolen er ikke ren nok til det fine tøj, desuden vil den sikkert gå i stykker under dig. Er du virkelig min Søren? Nej, jeg tror, det er lyv.”

„Jeg er din Søren, mor. Og jeg vil gerne have kaffe og stolen er allright.”

„Det er tyve år siden, jeg har set dig. Hvor kan jeg vide, at du er Søren.”

„Kan du ikke kende dit eget barn.”

„Næ, nej, det kan jeg ikke. Du ligner slet ikke min Søren. Har du hørt. at Boolergården skal sælges. Så skal vi vel også flytte. På fattiggården, far og mig. Nå, jeg orker alligevel ikke at holde liv i rønnerne, der gror mos på taget, det kvæler os. Gigt har jeg også, og hvordan skal jeg kunne blive ved med at hvidte murene, når gigten hindrer mig i at kravle op på stigen.”

Der var noget rørende ukueligt over den gamle tandløse kvinde. Søren var lige ved at le, men tog sig i det. For første gang i mange år så han sin mor, som hun virkelig var. Af samme støbning som han selv. Ukuelig. Hun ville aldrig komme på fattiggården. Hun ville sparke dem, der prøvede på at tage hende væk fra dette sted. Hun ville kæmpe, den lille gamling, der var hans mor. Han drak kaffen og sagde: „Hvor er far?”

Den gamle kvinde så forbavset på ham.

„Selvfølgelig ovre på gården. Hvor skulle han ellers være.”

Søren Knudsen lo. Naturligvis burde han vide, at så længe den gamle mand kunne rokke et skridt, vilde det blive til gården. Og til Annette.

„Jeg går derover,” sagde han og så tankefuld ned i kopens bund. Hans mor gik langsomt hen mod døren.

„Det står ellers skidt til derovre, Søren. Annette er ved at give op.”

„Jeg så hende nede ved kroen,” sagde han. „Hun så frisk og strålende ud.”

„Hun arbejder alt for hårdt. Jeg ville ønske, en eller anden ville hjælpe hende.”

En eller anden. Det var vel ham, Søren, hun mente. Hvis han købte Boolergården ville det så hjælpe hende? Så blev det jo bare ham, hun arbejdede for.

Moderen så fast på ham, da han gik ud af døren. Hendes øjne var runde som et barns, forundrede og bestyrte. Var den fine herre hendes Søren. Han havde oplevet meget, siden han forlod sit hjem for 20 år siden. Alt for meget. Der var et hårdt kynisk drag om hans mundvige. Det kunne den gamle ikke lide. Noget for noget, sagde det. Og måske alt for intet. — Hun kunne jo ikke kende sin Dreng igen efter alle de år. Han var rig, det sagde hans klædedragt. Og de hvide mærker på fingrene talte deres sprog om guld-ringe, der var blevet taget af. Rigdom og godhed fulg-

tes sjælden ad. — Nogle pugede sammen på deres guld, andre gav det væk. Søren havde altid puget. Hun huskede nok pengeskabet oppe mellem tagspærerne, da han som ung dreng havde taget byplads og gyndte at tjene penge. Og tokronen nede i strømpen. Jo, Søren pugede. Derfor var han blevet rig. Og måske var han ikke god nok til de planer, hun i hast havde lagt. Måske var han langt fra god nok.

En skygge lagde sig over det gamle ansigt. Hun betragtede den hjemvendte søn, da han gik over marken mod Boolergaarden. Hans skridt var spænstige som een, der i mange år havde trænet sin krop i sport og arbejde. Han var ikke udslit, som hans far var ikke kroget og gigtsvag, som han. Og nu kunne hun pludselig godt se, at det var hendes søn. Han var virkelig Søren, der var kommet hjem som en rig mand. Når han fik talt ud med Anette, saa maaske.....

Søren gik langsomt det sidste stykke op til gården. Han kendte det alt sammen igen, hver enkelt lille detalje og undrede sig over, at han kunne glemme Boolergården så totalt. — Det var alt sammen over ham igen, som en boomerang, han en gang havde udslynget, og som nu vendte tilbage og slog igen. Og den gamle krogede ryg henne ved møddingen kendte han også. Han slog over i løb og kaldte bevæget, lidt ængstelig:

„Far!”

Den gamle mand vendte sig om og lyset i hans øjne blev til en varm levende glæde. Hans hænder var krogede, men de føltes bløde, da de tog om Sønnens.

„Nej, dog, nej dog,” sagde han bevæget.

Sønnen kunne slet ingenting sige. Det var alligevel godt, han var gået hjem.

„Du arbejder endnu, far?”

„Ja”, nikkede den gamle. „Til den sidste stund håber jeg, dreng”

„Vi må gøre noget ved huset, far. Du får nok at gøre nu”.

„Det koster penge, Søren. Mange”.

Søren skulde lige til at klappe sig på brystlommen med sin sædvanlige pralende gestus, men han tog sig i det. Her betød pengepral ingenting. Og faderens gamle udslukte blik gled søgende hen over Søren uden at se velstanden i hans klædedragt. Han var forlængst holdt op med at jage efter denne verdens guld.

„Du hjælper nok stadig Anette.”

„Jaha, da. Den søde pige erker ikke alting. Tag lige og skovl gødningen væk fra stien her, så kan du gå gennem hegnet ned til hønsehuset, der er hun nede”.

Søren greb skovlen og begyndte at skubbe gødningen til side. Han gjorde det med kejtede bevægelser. Det var mange år siden, at han havde udført den slags arbejde. Han var vant til at sidde på en hesteryg og fare gennem bjergdale og store sletter. Skovle gødning var noget, man glemte. Han kunne ikke mere lide lugten. Faderen stod og missede med øjnene og syntes at more sig.

Sørens sko blev snavsede og lugtede ikke godt. Hans fine nypressede benklæder var våde i kanten og de lugtede heller ikke godt. Og så begyndte han at svede. Han lagde skovlen fra sig og sprang over kompostbunken og gled selvfølgelig i det fedtede morads. Han faldt lige ned i noget gult søle, og hans øjne skød lyn.

„Skidt med det”, sagde den gamle og børstede ham af med et par ikke alt for rene hænder. „Den slags er vi vant til her. Der kommer Anette.”

Det gjorde ondt i Søren ved synet af den smukke kvinde, der skulde se ham i denne tilstand, ildelugtende og snavset. Han så lidt slukøret ud.

Annette betragtede ham med et lille smil. Hun var saa køn, at det gjorde ondt i Søren's hjerte. Hvorfor var han dog ikke kommet hjem for længe siden.

„Det var pænt af dig at komme herover, Søren. — Mægleren ringede for lidt siden og sagde, at du vilde købe gården. Jeg er dog ikke helt sikker på, at du vil, når du har set den efter i sømmene. Den er så forfalden, at det ikke kan betale sig at gøre den i stand”.

Søren glemte sine genvordigheder og smilede til sin barndomsveninde. Han glødede af stolthed over, at han kunne købe gården, hvis han ville. Annette så ikke ud, som om det imponerede hende. Søren's penge betød intet for hende.

„Selvfølgelig ville det være rart at blive af med den”, sagde hun stille. Søren så forbavset ud.

„Er du ikke spor ked af, at du må sælge den?” spurgte han.

„Tværtimod. Jeg vil sælge den for laveste bud, Søren. Den har kun bragt mig bekymringer og kvaler. Altid pengemangel, altid søvnløse nætter for at spekulere på, hvordan jeg skal klare den næste termin. Skatter og foder er så dyrt, at jeg ikke kan betale dem. Du skulle ikke købe den, Søren.”

„Jo”, sagde han pludselig. „Jeg tror, jeg vil”

„Og hvad så?”

Han smilede.

„Så vil jeg drive den, selvfølgelig. Det har altid været mit højeste ønske at blive ejer af Boolergaarden. Annette, hvis jeg køber den, vil du så blive her, hvor du hører hjemme?”

„Nej, Søren”.

„Vil du ikke, hvorfor?”

Hun slog blikket ned og betragtede kurven i sine brune, arbejdsvante hænder.

„Jeg har faaet nok af den. Børnene og jeg rejser bort”.

Rejser bort. Han rystede undrende på hovedet. — Han forstod ikke et ord.

„Du troede du hjalp mig, men det gør du slet ikke. Jeg hader stedet her. Jeg har grædt mange bitre tårer inde i det lille soveværelse, først over, at du aldrig skrev hjem, så når børnene blev syge, og tilsidst..... da min mand døde derinde. Mine forældre er også døde der. Kun mørke minder for mig”.

Søren sagde iltert:

„Du må da også have en mængde glade minder. — Din og din mands glæde over børnenes fødsel, højtidder og høstfester og husker du slet ikke noget om vore ture over bakkedragene og legen skjul i skoven og ved strandkanten.”

„De minder var jeg helst foruden, Søren”

Han trak vejret tungt.

„Så betyder jeg ikke mere for dig. Men jeg køber alligevel gården. Far og mor kan flytte ind og bo her”.

„Aldrig”, sagde den gamle mand og vendte sig om. „Annette har ret. Gården er ikke noget værd! Mor og jeg flytter aldrig fra vor gamle rønne”.

Søren blev pludselig hidsig. Han sparkede en tot tørvestrøelse langt bort.

„Er I da ikke rigtig kloge herhjemme?” råbte han op. „Her kommer jeg den lange vej fra staterne og tilbyder at hjælpe jer, og I har ikke brug for mig. All-right!”

„Hvad vil du saa gøre?” spurgte Annette pludselig og opdagede, at Søren stod og kæmpede med nogle genstridige tårer. Hun blev pludselig blød om hjertet.

„Du kan jo slet ikke undvære Staterne, Søren. — Tænk paa din egen gård derovre, dit liv der og alle disse år, du har indlevet dig der. Rejs du hellere tilbage”.

„Tilbage! Skal jeg forlade jer igen, efter at have set dig, Annette”.

„Ja, Søren. Det er bedst for dig. Du er en fin mand nu. Du har glemt, hvordan en dansk gård lugter”.

Søren så ned i jorden. Pludselig forstod han, at hun havde ret. Han vilde aldrig kunne trives i denne faldefærdige gård, der ikke havde noget at byde ham. Ingen fart eller store vidder, ingen hujende flok på hesterygge, ingen spænding eller komfort. Han så ned af sig selv, så de voksblanke sko og gødningen, der lå gul og ækel over snuderne på dem. Nej, han ville aldrig kunne trives her, særlig ikke når Annette rejste bort. Han havde i et eneste vanvittigt øjeblik troet noget med hende, som altå ikke kunne blive til noget. Hun havde glemt ham.

Han vendte sig om og gik ud af gården. Annette dreng kom løbende efter ham og sagde:

„Du kunne tage mig med, når du rejser. Jeg ville gerne være med til at fange heste, og alt det der. Og ved du hvad, mor har tudet meget for din skyld”.

Søren blev stående og så på denne dreng, der var ved at få overgangsstemme og dunede læber. Hvilken fremtid kunne Annette byde ham, når hun ingen penge havde til at uddanne ham for. Dumme stædige lille Annette.

„Har hun ligefrem tudet for min skyld?”

„Om hun har. Da vi kom hjem fra kroen, gik hun lige ind i soveværelset og tog dit billede frem og så kyssede hun det. Jeg så det selv.”

„Kysede hun det,” sagde Søren med straalende øjne.

„Det kan du æde din gamle hat på. Jeg vilde fri til hende, hvis jeg ellers havde det sådan, at hun - - - - nå ja - - - -”

„Du mener, at jeg skal fri til Annette. Jamen, det har jeg da gjort for mange år siden. Før du blev født. Hun sagde nej.”

„Prøv igen,” sagde en blid bedrøvet stemme lige ind i hans øre. Han vendte sig om og så Annette stå så tæt op af ham, at han bare behøvede at række hånden frem. Han gjorde det.

„Vi du og børnene rejse med mig til staterne Annette? Du skulle se min Ranch, mine heste og præmie-tyre. Jeg har et hus, du ville være stolt af at bo i. Og penge har jeg, Annette, mange, så dine børn kunne—”

„Hold så op med alt det Søren. Dine penge betyder intet til mig. Har du ikke andet at byde mig efter tyve års forløb, så, ja, så bliver jeg alligevel hellere paa gården og tage sliddet op igen.”

Søren så ind i Annettes øjne og så længselen der. Han hviskede fuld af undren:

„Jamen, jeg elsker dig da ellers, Annette. Det har jeg jo gjort altid.”

„Har du virkelig, Søren. Ja, så rejser jeg gerne med dig til Staterne.”

„Annette.”

„For jeg elsker også dig,” sagde hun og blinkede til ham. Og så var Søren bare husmandssønnen igen og Annette hans pige.

“BJERGBESTIGERSKEN”

Et litografi efter kunstneren J. F. Willumsens berømte maleri fra 1904 af hans hustru Edith Willumsen

DE TRE PILE

Af TYGE LASSEN, Udvandrerarkivet i Aalborg.

EN nybagt dansk student fik for mange år siden en Norges-rejse som den meget rundelige belønning for en mellemgod examen. Sammen med tre kammerater valgte han *Jotunheimen*, jætternes hjem hvor de fire gik fodtur i nogle uger og oplevede bjergenes og de store vidders majestætiske ensomhed, som ellers er os danske helt ukendt. Der er ikke ret mange steder tilbage i Danmark, hvor man kan se hele horisonten rundt uden at opdage menneskebolig og menneskeværk; i Norge er man gang på gang ene med naturen, får sit sind fyldt af dens stilhed, får det rensat for de små tanker, så det åbner sig for dem, der går udover tid og sted. I Danmark møder vi skaberens værk i markernes og skovenes skønhed, i Norge møder vi det i bjergenes vilde styrke og deres urokkelige evighed.

Denne dybe forskel mellem de to lande må man stadig have i erindring for at forstå hvorfor norsk og dansk sind ikke er ens. Som land, så folk. Granit kan måske sprænges med dynamit, men aldrig bøjes eller trykkes ind. Sand og muld kan man fure med en træ-kæp så let som ingenting — men et par dage efter er

furen forsvundet, og overfladen ser ud som før. Granit eller sand, de er lige bestandige og uforgængelige. Men hver på sin måde, den hårde og den bløde. Det lærte de fire danske studenter i Jotunheimen. Og de lærte mere end det.

Før de nåede isbræerne, mødte de kun en enkelt gang andre mennesker på vandring — det var på fjeldryggen mellem de prægtige søer, det blå Bessvand og den grønne Gjendin. Her kom to norske jenter, som havde valgt samme spor, blot i modsat retning. De havde lange gule fletninger, og de førte sig med denne kongelige rejsning som „Bjergbestigersken” på Willumsens berømte maleri fra Jotunheimen. Ganske naturligt standsede både Danskere og de to unge piger, og kom uden indledning eller formaliteter straks i passiar sammen, sådan om dagen og vejen. For det gør man på fodtur i øde egne, hvor man måske i dagevis ikke møder andre mennesker. Drengene smilede, som drenge har for skik. Men pigerne slog ikke blikket ned, som piger dengang havde for skik; de smilede måske nok, men ikke på den måde som drengene havde tænkt sig. Her var ingen besnærende øjekast, men et fast og roligt blik som måske helt ubevidst gjorde det klart, at disse piger vilde aldrig følge med nogen mand, før de havde fundet den, som de vilde følges med for hele livet. Men så heller aldrig svigte ham, om også vejen kom til at gå i snestorm langs dybe afgrunde; og de vilde kunne værne om små børn og lære dem at vokse op til stærke mennesker.

Sådan stod nu her seks unge mellem stenene paa fjeldryggen under den blå sommerhimmel, milevidt fra det man kalder verden, og underholdt sig med hverandre, livligt og ivrigt, for unge var de jo allesammen, men ligevægtigt, næsten værdigt. Da det havde varet en stund, sagde jenterne farvel og god tur, og så fortsatte de deres vej ad Vinstra til, fra varde til varde, uden at se sig tilbage. Jeg tror nok, at drengene kiggede efter dem, fulde af beundring over, at to smukke unge piger kunde gå fodtur og klare sig alene mellem de vilde og øde bjerge, uden behov for hjælp, uden ønske om jævnaldrende drenges opvartning.

Men alt gik godt, og de fire kom velbeholdne til Memerubu, hvor Torsten belærte og irettesatte dem. Da det var overstået, kom kedlen over ilden på den åbne pejs i hytten, og efter aftensmaden sad Ingeborg og Torsten foran gløderne sammen med de fire Danskere, og vandt deres venskab. Ingeborg kunde fortælle sagn og huldre-eventyr, hun havde en medfødt sagaberetters vision, og på baggrund af den grønne Gjendin og de snedækte bjergtoppe langt borte og højt oppe over tunet, blev hendes ord til virkelighed. Gennem hende talte det urgamle norske folks fortid, talte med ord der var gået fra mund til øre gennem hundred slægtled, ord der intetsteds står skrevet, men vokser ud af styrke og rige sind, og får liv på rene læber. Også Per Gynt blev i hendes ord til nærværende virkelighed, drengene havde jo lige passeret Bess-eggen. Torsten spillede Solvejgs Sang af Grieg på sin fele. Fra den dag blev Norges Bjørnson til deres Bjørnson. Og i flere år gik der brev mellem Aalborg og Memerubu.

Så lidt skete der. Så meget skete der. For fire unge Danskere glemte aldrig disse to jenter. Deres navne fik de aldrig at vide, men hvad betyder et navn? Det

var deres første møde med kvinder, hvis øjne afspejler naturens store vidder, døtre af Norges evige fjelde. Intet kunde bedre have klarlagt hemmeligheden ved norsk sind og sjæl.

Senere på dagen oplevede drengene på ny Norge, men nu i den ældre generations skikkelse, Ingeborg og Torsten, der i mange år hver sommer passede turisthytten Memerubu, langt inde i Jotunheimen, hvor sneen om vinteren gør det muligt for mennesker at at færdes og bo. Ingeborg og Torsten havde siddet længe ude i den lyse sommeraften for at se, hvordan det gik med de fire myresmå vandrende punkter deroppe på fjeldet, som de tilfældigt havde fået øje på, da de spejdede efter jenterne, i den klare luft, med aftensolens stråler lige ind på skråningen. Jenterne var forsvundne, men vilde de fire nye vandrere nå velbeholdne ned til Memerubu, skønt de i deres uvidenhed havde forladt varderne for at vælge en nedstigning, der var kortere — men også meget stejlere end de selv havde tænkt sig? Ingeborg og Torsten vidste bedre besked om, at man aldrig må forlade sporet fra varde til varde i disse egne. Oppefra kan man ikke bedømme, hvor stejl en skråning er, og man kan komme ud i et skred af løse småsten, som ved mindste skridt ruller ned i afgrunden og river vandreren med sig. Derfor sad Ingeborg og Torsten oppe og ventede på dem, der ikke vidste, hvad de havde indladt sig på.

For to snese år siden, da dette tildrog sig, måtte man lange omveje for at komme fra Nordjylland op til Norge. Afstanden er bleven mindre siden da, nu er der korte og hurtige forbindelser både fra Frederikshavn og Hirtshals. Ruten til Hirtshals har fået ny færge, der sætter Danmarks jernbaner i direkte forbindelse med Norges, hele året rundt.

Nu udveksles der ofte besøg mellem Sørlandet og Nordjylland.

En af de fire studenter fra Jotunheimen var i Kristiansand den sidste 17. Majdag, inden verdenskrigen kom. Og skønt ingen af hans venner nævnede ordet Eidsvoll, har det fra den dag haft samme klang i hans øren som i deres. I sine norske venners øjne læste han også noget, som ingen af parterne dengang forstod, men som under krigen og besættelsen, trods tavshed fra begge sider, mens tysk censur granskede alle breve bevirkede, at Danskeren ingensinde betvivlede, hvor hans norske venner stod. Da befrielsens og frihedens dag atter oprandt, kom den mærkelige og uforglemmelige stund, da han mødte dem igen. Der var en dag med jublenle glæde, men også med en skygge af sorg og savn. For der var blevet et par huller i rækkerne deroppe, og alle de, som her mødtes på ny, havde gennemgået meget. Alligevel havde glæden overtaget, for når man har mistet friheden og freden, når man har gennemlevet lange mørketider i angst for sine nærmeste og sig selv, så betyder befrielsen intet mindre, end at man vender tilbage til livet og lyset.

Norge og Danmark fik fælles skæbne, både i nød og glæde. Under krigen havde Nordmændene styrket Danskerne ved deres ubetingede forsvarsvilje, og Danskerne havde af og til set sit snit til at få smuglet lidt af deres rigelige fødevarer op til Norge, hvor kosten var yderst knap. Efter krigen fik vi sæbe og andet godt, når vi kom til Norge, vennegaver, der ikke kunde måles i pengeværd. Og med gavmild flothed har Normændene stillet et stort og dejligt gæstehjem,

Lysebu ved Oslo, til rådighed for danske studerende.

Af alt dette er der groet noget nyt og smukt frem, og de to folk er kommet hinanden nærmere end før, meget nærmere. Dette omfatter også Sverige. Svenskerne havde allerede på et tidligt tidspunkt og gennem lang tid målbevidst bragt meget store ofre for at styrke deres forsvar og hjemmeværn, og dette har i hvert fald været medvirkende, måske afgørende, for at Sverige ikke blev overfaldet af Tyskerne sammen med Norge og Danmark. For de overfaldne lande betød dette, at Sverige blev et fristed for titusinder af forfulgte mennesker, som måtte flygte hjemmefra — om de så ellers nåede velbeholdne frem til målet.

Det var en forunderlig fornemmelse, den første aften i Sverige at se lysene stråle på gaderne, og kunne lægge sine børn og sig selv til hvile uden at lytte efter om nogen fremmed bil standsede udenfor huset. I Danmark og Norge var der jo ikke ret mange andre end Tyskerne, som i disse år kunde køre bil, og derfor betød en bil udenfor huset næsten altid noget ondt.

Ellers er tilværelsen i landflygtighed, på ubestemt tid, ikke noget at ønske sig; men Svenskerne gjorde utrolig meget for at hjælpe deres selvbudne gæster tilrette med det nye liv. Der blev skaffet arbejde til de fleste, føde og tag over hovedet til alle, pleje og omsorg til syge og svage. Foruden Nordmænd og tusinder fra andre nationer var der alene af Danskere over 16,000 på ophold i Sverige fra efteråret 1943 og frem til krigens afslutning i 1945.

Også sandheden i Norden fik i Sverige et fristed under krigen. Redaktør Segerstedt i Gøteborg stod forrest blandt de mange, der åbenlyst tog parti mod Hitler, trods alle regeringens formaninger om neutralitet. Han råbte sandheden udover landegrænserne — sandheden om krigsforbrydelserne i de okkuperede lande. Af hensyn til Sveriges officielle neutralitet forbød regeringen i Stockholm ved flere lejligheder postvæsenet at befordre Segerstedts blad, Handelstidningen, ud til læserne, når de tyske protester blev for højroste. Men sandheden finder altid sig en udvej til slut. En dag udkom Handelstidningen med en artikel under stor overskrift „Tortur i norske fængsler“, og da de tyske repræsentanter i Gøteborg havde protesteret til Stockholm, og postvæsenet havde måttet afvise Handelstidningen, udsendte Segerstedt et nyt oplag, hvor overskriften stadig var den samme, men hvor spalterne derunder var trykt som en sort blok. Den overskrift og den sorte blok derunder, gjorde om muligt mere indtryk på folk end selve den rystende artikel.

Alt dette og meget andet af dyster alvor, af dyb sorg og smerte, men også rige minder om ærligt sammenhold og modigt hjælpsomhed, ikke alene mellem venner og slægtninge, men også mellem nordiske nabofolk, hører nu historien til. Det skete ikke helt forgæves. For følelsen af at vi hører sammen i Norden er nu trængt dybt ind i folket. De gamle tiders skandinavisme gav sig mest udslag i velmente taler ved festlige lejligheder, højtidelige begivenheder som da den svenske digter Tegner lagde skjaldekunstens hæderskrans om Oehlenschlägers' pande. De nordiske folks nye følelse af samhørighed giver sig mindre højtidelige, men til gengæld mere praktiske og gennemgribende udslag. Vi samarbejder på stadig flere områder, og selvom vi ikke endnu er nået frem til fælles statsborgerskab for alle i de nordiske lande, så er

vi dog nået til at store dele af socialforsorgen (social security) giver os ens fordele, enten vi bor hjemme hos os selv eller gæster et nordisk naboland. Her er Danmark og Sverige længst fremme med fælles rettigheder, men også Norge er godt på vej.

Især mærkes det nye fællesskab i Norden på rejselevets område. Tusinder drager hver dag over Skagerak, Kattegat og Øresund for at holde ferie eller besøge de nye venner fra forrige gang. De gamle trafikforbindelser mellem Sjælland og Skåne er udbyggede med nye ruter mellem Nordjylland og Norge og Vest-sverige, både for passagerer og biler. Man kan køre med rutebil og privatbil eller tog rundt i de skandinaviske lande; der er nu senest oprettet den omtalte tog-færge mellem Sydnorge og Nordjylland; og alle tre sprog, Dansk, Norsk og Svensk, hører man i stigende omfang på gaderne i de tre lande. Man udveksler unge, som kommer på et par ugers besøg i hverandres hjem, der har været grupperejser for husmødre fra landbohem, der er skolerejser og studenterlejre om sommeren, og der har længe været en fælles nordisk folkehøjskole i Sverige, lidt nord for Gøteborg. Dette rejseri er af afgørende betydning. For det er nu engang lettere at føle venskab og samhørighed med folk man selv har set og talt med, end med dem man nu kun har læst om! Det var dette, de fire danske studenter selv oplevede på deres fodtur i Jo-

tumheimen for så mange år siden. Og det er noget af det samme, der skal bane vejen for Nordens Forenede Stater. Det vil koste noget at gennemføre. Men det vil give mere, end det koster.

Man fortæller om Tatarfyrsten Genghis Kahn, at da han lå på sit dødsleje, tilkaldte han sine tre sønner og formanede dem til at holde sammen. Ud af sit pilekogger tog han tre pile, rakte dem til sin yngste søn og lod ham brække dem over, een for een. Så tog han tre pile og bandt dem sammen, rakte dem til sin ældste og stærkeste søn og bød ham brække bundtet. Men det kunde sønnen ikke, bundtet modstod alle anstrengelser.

Derfor er der stadig flere i de nordiske lande, der arbejder på at samle dem. Og lad os gerne lytte til en røst fra Skandinavismens første tid; ingen har sagt det bedre end Carl Ploug:

Længe var Nordens
herlige stamme
spaltet i trende
sygnende skud;
kraften som kunde
verden behersket,
tyggede sul fra
fremmedes bord.

Atter det skilte
bøjer sig sammen,
engang i tiden
vorder det eet;
da skal det frie,
mægtige Norden
føre til sejer
folkenes sag.

Udgivet af

BERTELSEN PUBLISHING COMPANY

36 Elmwood Parkway

Elmwood Park 35, Illinois

BRINGER NYHEDER FRA ALLE DE DANSKE CENTRE I AMERIKA

NYT FRA DANMARK OG INTERESSANTE ARTIKLER

AF DANSK - AMERIKANSKE SKRIBENTER

LAD OS ALLE SLUTTE KREDS OM VOR „DANSKE PIONEER“

DEN STORE KÆRLIGHED

af

AGNES RINGSBORG

Birgitte skulle med Toget til en lille Stationsby i Jylland, og hun kunde endelig, efter det travle Løb med den tunge Kuffert, hvile sig i Kupeen, hvor hun befandt sig ganske alene. Med sine sytten Aar følte hun sig mægtig voksen, nu da hun for første Gang var ude paa egen Haand. Hidtil havde Birgitte gaaet til haande paa et Børnehjem, i een af Provinsbyerne. Det var det eneste Hjem, hun nogensinde havde kendt; et Sted, hvor kærlige Diakonisser tog sig af uønskede og forældreløse Børn.

Igennem en Annonce i „Jyllandsposten” havde Birgitte vekslet Breve med en pensioneret Lærerinde, der søgte en ung, velbegavet Pige med Lyst til videre Uddannelse. Efter Lærerindens Breve at dømmme, lod det til at være en gunstig Anledning for Opfyldelsen af Birgittes Drøm om at læse videre. At Lønnen var lille, var af mindre Betydning og efter en Tids Brevveksling med Lærerinden, Frk. Skræppe var Birgitte nu, med Diakonissernes Velsignelse paa Vej til sin nye Plads.

Da hun ankom til Bestemmelsesstedet, spurgte Birgitte Stationsforstanderen om, hvor Frk. Skræppe boede. Det var som om han ikke rigtig forstod, at hun skulle i Huset hos Lærerinden, og det var derfor med et forstemt Sind, at Birgitte paa dette sene Tidspunkt gik ned ad den øde Gade. Da hun naaede Huset, saa hun, at det var gammelt og overgroet med Efeu, hvilket gav det et dystert Præg. Igennem en Laage i Stakittet gik Birgitte ind paa en Grusgang, der endte ved Fordøren. Denne aabnedes af en ældre, stramt udseende Kvinde, der gnavent bad Birgitte indenfor. Uvilkaarligt tænkte Birgitte paa Diakonissernes milde Ansigter, da hun iagttog de røde Pletter paa det

rynkede Ansigt. At Haaret var falsk og Kinderne malede, var smaa Hemmeligheder, som Birgitte opdagede senere.

Der vankede hverken vaadt eller tørt ved den kolde Modtagelse, og snart var Birgitte alene med sine Tanker, i et lille Kvistværelse, lige stor nok til en Seng, et Bord og en Stol.

Den første Morgen blev Birgitte sat ind i Arbejdet og ved Morgenkaffen fik hun sin første Lektie i en Sparsommelighed, der grænsede til Gerrigskab. Hver en Krumme blev skrabet tilside for at blive brugt til Øllebrød. Hvert et lille Stykke Sejlgang blev vundet paa en Nøgle, intet gik til spilde.

Det viste sig, at Frk. Skræppe havde to ældre Søstre, der boede lidt længere nede ad Gaden. Disse to gamle, underkuede Væsener maatte Birgitte ogsaa se til; men hun lærte at forstaa dem og gjorde alt for at lette deres sørgelige Tilværelse.

Maden, der blev baaret hen til de to Søstre, kunde kun betegnes som Sultekost, og det var ikke stort bedre med det, der blev tildelt Birgitte; kun Frøkenen syntes at trives godt.

Den første Gang Menuen stod paa gule Ærter, tog Frøken Skræppe en Skaal med saltede Kødstumper frem, som stod bag ved Gardinet under Vasken. Da Frøkenen pillede Maddikerne af Kødets, saa Birgitte, at de havde en rød Stribe ned af Ryggen. Snart kogte Gryden, med de hele gule Ærter dansende lystigt omkring det af Maddiker afpillede Kød — men Birgitte's Appetit var borte.

Da Frøken Skræppe ikke plejede omgang med nogen og var af Byens Beboere betragtet som en Særling, kom Birgitte heller ikke sammen med hverken ældre eller jævnaldrende. Een eneste Gang havde hun spurgt Frøken Skræppe om, hvornaar den Undervisning, der var blevet hende lovet, skulde begynde, fik Birgitte som Svar, at hun ikke var tilstrækkelig begavet.

Birgitte skrev ikke til Diakonisserne om Behandlingen hun fik; hun vidste, at man ikke løb fra sin Plads i Utide, men hun længtes voldsomt efter det eneste Hjem, hun nogensinde havde kendt til.

Een tidlig Morgen sent paa Sommeren kom Frøken

Skræppe i Tanke om, at Stakittet skulle males, og at det vilde være et passende Tidsfordriv for Birgitte, der derefter hver Morgen var ude med Malekost og Maling.

Det værste var, at tidligt om Morgenen gik Latin-skoledrengene forbi paa Vej til Toget. Naar Birgitte fik Øje paa dem, krøb hun indenfor Stakittet, hvor hun med bøjet Hoved malede paa Livet løst.

Een Morgen, da hun var ifærd med at male Have-laagen, lød der med en lattermild Stemme: „Jeg troede ikke, at unge Damer stod saa tidligt op!“ Da Birgitte rejste sig, saa hun ind i et Par dristige Øjne. Den unge Mands Smil var smittende og snart lo de begge. Det var Maaneder siden hun havde passieret med andre Mennesker og Birgitte glemte hurtigt sin malerplettede Kjole og sin Undselighed og i Løbet af kort Tid talte de om alt muligt imellem Himmel og Jord. Han hed Erik, var Lærersøn og gik paa Skole i den nærmeste By og var kommet for sent til Toget til Morgen. Da Erik senere gik ned ad Fortovet, fløj-tende paa en rask Melodi, fulgtes han af et varmt bankende Pigehjerte.

Maanederne gik, og det lakkede mod Jul. Stakittet var forlængst malet færdigt, men det afholdt ikke Erik og Birgitte fra at mødes i Smug, en Aftenstund engang imellem.

Juleaften oprandt, og den var trist. Frøken Skræppe skændte paa de to gamle Søstre, saa de græd, og Birgitte var glad, da hun endelig kunde lukke Døren ind til sit Kammer paa Kvisten. Med glædesstraalende Øjne aabnede Birgitte sin Pakke, sendt fra Børnehjemmet. Den indeholdt en utrolig Masse dejlige Smaating, smukt indpakket af de kærlige Hænder, der havde forfærdiget dem. Det bedste var en lyserød Kjole, broderet med hvide Blomster. Med kærtegnede Hænder glattede Birgitte Folderne paa den nye Kjole, og medens hun nynnede paa en Jule-salme, sendte hun en Tak op til den, der er de forældreløses Fader og Forsørger.

Da Erik havde inviteret Birgitte til Juletræ i Skolen den følgende Aften, havde hun taget Mod til sig og faaet Lov til at deltage i Festen.

Da Laagen lukkedes efter Birgitte, stod Frøken Skræppe i Vinduet og iagttog hende. Modstridende Følelser huserede i hendes Bryst og forlængst glemte Erindringer fra en svunden Tid dukkede op og hviskede: „Husker du, husker du?“

Frøken Skræppe kunde ikke falde i Søvn, og saaledes havde det været i lange Tider. Naar Nattens Stilhed kom, blev hun rastløs og Tankerne myldrede omkring som i en forvildet Runddans. Hun maatte tale med een eller anden, om de uhyggelige Syner og Drømme, der foresvævede hende, men med hvem? Sine Søstre? Nej, dem havde hun behandlet slet, dem kunde hun ikke henvende sig til.

Hun tænkte paa Birgitte og paa de brudte Løfter om Undervisning, — nej, hende turde hun ikke nærme sig.

Frøken Skræppe var bange for første Gang i sit Liv. Hvis Gud hentede hende i denne Nat, var hun saa værdig? Nej, Tusinde Gange nej, lød det i hendes Sind og efter den lange Nats uendelige Mørke, saa den gamle Frøken endelig en lille Lysstrib, hvortil hun kunde klynge sig. Lyttende til Samvitighedens Stemme, sov hun omsider ind, med gode Beslutninger om en Forandring til det bedre.

Julefesten i Skolen blev for Birgitte noget af det dejligste, hun nogensinde havde oplevet. Haand i Haand blev der af Børn og Voksne danset om det store Juletræ, og da Birgitte hørte de glade Stemmer syngende: „Højt fra Træets grønne Top“, mindedes hun Børnehjemmet, og hun blev som Barn igen.

Erik fulgte Birgitte hjem, og de lovede med ungdommelig Frejdighed at være hinanden tro for hele Livet og beseglede Løfterne med Kærlighedens første rene Kys.

Senere listede Birgitte sig paa Strømpefødder op ad Trappen til sit Værelse. Ingen Sjæl paa Jorden skulle bryde denne Aftens søde Trylleri.

Den næste Morgen vidste Birgitte ikke, om hun kunde tro sine egne Ører, da Frøken Skræppe i en venlig Tone erklærede, at nu maatte de nok hellere faa begyndt paa Undervisningen. At denne anden Juledag blev Vendepunktet i Tilværelsen i det efeubeklædte Hus blev en Kendsgerning, der føltes af Birgitte, saavel som af Frøken Skræppes to gamle Søstre.

Frøken Skræppe gav endogsaa sit Samtykke til nogle Aftener fri engang imellem, og disse benyttede Birgitte til Besøg i Skolen. Birgitte følte, at hun paa en Maade havde erhvervet sig baade en Mor og Far i Læreren og hans Kone, og det var noget som hun den forældreløse især kunde paaskønne.

Birgittes og Eriks unge Kærlighed blomstrede og modnedes ligesom Naturen i al sin Skønhed udfoldede sin Blomsterpragt. Aldrig havde de to oplevet saa dejlig en Tid, som naar de gik under de skyggefulde Træer og talte om Fremtiden. De smaa Røster i Hjertet, der hviskede om Adskillelse, blev nemt overdøvet i det lykkelige nu. Men Afskedens Time oprandt, og da Erik og Birgitte skiltes og sagde til hinanden: „Paa snarlig Gensyn,“ anede de ikke, at det blev det sidste Kys og det sidste kærlige Farvel. Langt mindre vidste de, at Erik havde baaret paa Spiren til en farlig Sygdom; noget, der blev konstateret af Lægerne ved hans pludselige Død.

Efter den første vilde, fortvivlede Sorg, kom der Resignation i Birgittes Sind, og hun bestemte sig til at være Sygeplejerske for efter endt Uddannelse at blive Menighedssygeplejerske. Tiden gik og med hvert Aar, der svandt, mildnedes Birgittes Sorg. Hun passede de syge med Omhu, som hun gik fra Hjem til Hjem, hvor baade timelig og aandelig Hjælp tiltrængtes.

Sine Ferier tilbragte hun, dels paa Børnehjemmet og dels hos Erik's Forældre. I Birgitte havde de fundet en Datter, der lindrede Savnet af deres Søn.

De tre gamle Søstre var forlængst borte, men det efeubeklædte Hus stod der endnu som før, og naar Birgitte gik der forbi, dvælede Tankerne ved Erik, som hun aldrig glemte.

Birgitte gjorde gerne et lille Ophold ved Laagen, hvor hun havde oplevet sin første og eneste Kærlighed. Fra Mindernes dyrebare Gemme fremtonede Erik's Skikkelse, hun saa igen de varme brune Øjne og hørte atter hans fløjttende Melodier. Birgitte ønskede ikke det graa Træværk, der tittede igennem den afskallede Maling thi for hende var det, som om Lugten af frisk Maling endnu hang i Luften; lige saa hvidt og straalende som to unge Menneskers første og uskyldsrene Kærlighed.

TRÆLLEN

af

ARLO LEIS

HVER den gamle Borg hvilede Nattens Ro og blide Stilhed, medens Sneen sagte dalede ned og pudrede de vinterfrosne høje Poppeltræer, som stod Vagt omkring den prægtige, hvidkalkede Borg. Sneen lagde sig blødt paa de brede Tage og overalt i Borggaarden, hvor de smaa hvide Snefnug kunne finde Læ.

Det gamle Taarnur slog elleve rungende Klokke-

slag ud over Borgen og den dybe Voldgrav og brød Freden og Stilheden en lille Stund.

Et Øjeblik efter, at sidste Malmslag var forstummet, blev der tændt Lys oppe paa første Stokværk og Lyset skinnede svagt ud af de smaa matte Ruder.

En Hestevogn kom rumlende oppe paa Landevejen nær den brede Voldgrav og brækkede atter Stilheden.

„Hørte du hvad Taarnklokken slog — lille Marie?“ spurgte Kusken paa Vognen.

„Jo, jøsses da, Lars — det er blevet meget sent — vi skulde have været hjemme til os selv for længe siden — men hvem anede ogsaa, at det ville begynde at sne . . . Det saa jo ikke ud til Vejrforandring, da vi tog hjemmefra . . . Men Lars — lagde du Mærke til, at der blev tændt Lys hos Godsejer Linde?“ Marie pegede med sin Uldvante op imod Borgen og rystede sig i Sædet saa Sneen gled ned af hendes tykke, laadne Vinterkaabe.

ARLO LEIS

„Ja — saa er vel Godsejeren færdig med at snakke med sig selv,” svarede Lars stille og strammede Tømmerne lidt, saa Hestene kom til at gaa i Skridtgang over den ujævne frostknoldede Sne fra Hjulsprene og gav to mørke Striber igen.

* * *

„Du siger, han taler med sig selv — er det nu kommet saa langt med Dan Linde?” spurgte Marie og foldede sine Hænder.

„Hvad mener du egentlig med det — Marie?”

„Er det ikke Straffen, som kommer over ham — eller Samvittigheden — siden han nu taler med sig selv . . . Maaske han ogsaa svarer sig selv.”

„Saadan kan man ikke sige — lille Marie! Ingen ved rigtigt hvordan, at Ulykken skete ude paa Fjorden,” sagde Lars sindigt.

„Jo — det ved man — Sønnen af Godsejeren har selv sagt” — begyndte Marie.

„ — selv sagt — Ingenting! For han ved lige saa lidt, som vi ved . . . Men af Sorg over sin Moders bratte Død, har han bebrejdet sin Fars Vagtsomhed, og nu er han af Sorg gaaet fra Gyldenborg. — Saa der kan du se: „Ord sagt i Vrede — skaber ingen Glæde!” . . . Jeg synes nu Linde er ramt haardt nok.”

„Jamen Lars — Folk siger da, at Linde var Skyld i, at Fruen druknede i Vaagen ude paa Fjorden.”

„Ja — der siges saa meget, som ikke burde siges — det er ogsaa en Ulykke — og den kan lave mere Ulykke end selv Ulykken . . . Det synes jeg vi ser tydeligt her. — Hushovmesteren siger, at Godsejeren er blevet en hel Særling, siden Fruen til Gyldenborg blev begravet. Det meste af Natten sover han ved Lys slukker de Lyset, saa falder han hen i Drømme og Mareridt og saa ser han Fruen og vaagner op i vilde Skrig” —

„Jamen Lars — kan du da ikke se, der maa være noget galt med Lindes Samvittighed” —

„Det behøver der ikke at være — vi ved jo ikke, hvad han ser i Drømme. — Nej, han er under Pres af Skæbnen . . . Han er blevet en ensom Mand. Før var der Sang og Glæde paa Borgen, nu har alle svigtet og forladt ham — selv hans eneste Søn — i Troen paa deres Retskaffenhed . . . Men det er ikke vor Ret at dømme, den, som dømmes, skal selv dømmes!”

„Ja, Lars, det er rigtigt nok, men — hvad sagde Præsten!” prøvede Marie igen.

„Jeg kan fortælle dig, at Præsten sagde mere, end han skulle have sagt, men — han er jo ogsaa kun et Menneske, saa han kan vel ogsaa fejle . . . Næh —

han skulle hellere have trøstet end sagt haarde Ord.”

„Jamen — nede i Landsbyen siger de, han er bange for Døden! — Saa noget maa der vel være om det. — Der gaar jo sjælden Røg af en Brand, uden, der er Ild!”

Lars slog et Knald med Pisken, som et Punktum paa Samtalen og sagde med en Skuldertrækning: „Ja — ja Marie . . . Tro det ikke — det meste af Snakken er kun Bagvaskelse og Kællingsludder!”

De tav begge stille. De kunde nu svagt skimte enkelte Lys nede i Landsbyen — saa var de heldigvis snart hjemme.

Efter at de var kommet bort fra Læet af Godsets Plantage, kunne de mærke, at Sneen faldt tættere og var begyndt at fyge. Hestene var gaaet over i Trav, da de kunne vejre den lune Stald. Vognen rumlede afsted, og Sneen føg rundt om Vognen og ned i Hjulsprene og slettede de sorte Striber ud, og snart laa alt hvidt og lyst igen.

Snakken gik stadig i Landsbyen om Godsejeren, og en Dag kom det ogsaa Pastor Holm for Øren.

Nogle Dage efter Nytaar trak Pastoren i sin tykke pelsforede Frakke og vandrede den tunge Vej op til Gyldenborg og spurgte efter Godsejeren.

Pastor Holm blev vist ind i det store Kontor — hvor alt var som før. — Han vandrede let nervøs op og ned af Gulvet med Hænderne paa Ryggen.

Der gik en Stund, saa hørte Holm en Hund gø, og lidt efter kom Linde og hans Hund ind.

„Naa — Pastor Holm — Hvad skylder jeg saa Æren at se dig her, saa sent paa Dagen?” spurgte Linde og rakte forsigtig sin gamle Ven Haanden. „Det er rigtignok længe siden, dine Fodtrin har givet Genklang mellem disse Vægge.”

„Aah ja, Dan — jeg fik saadan en Trang til at tage Turen herop og se, hvordan det stod til med dig! . . . Jeg har jo ikke set dig siden Høst og nu er det efter Nytaar — Ved „Hellig tre Konger.” — Jeg saa dig ikke i Kirken nogen af Helligdagene, hverken til Juleaftengudstjenesten eller Julemorgen.”

„Næh, nej — det var jeg heller ikke . . . Lysten til at gaa ud blandt Folk er ikke saa stor mere” — Godsejeren slog Øjnene ned i Gulvet. „Vejret var jo heller ikke saa godt.”

„Naah — det var en daarlig Undskyldning, min gode Linde — du har jo din lune Vogn, saa du kan køre varmt og godt. — Der er saa mange her i Sognet, som ingen Vogne har, men som har længere til Kirken end dig, og de kan endda møde op i al Slags Vejr!”

„Sig mig, min gode Pastor og Sjelstyrke — er du kommet herop, blot for at fortælle mig det?” spurgte Linde lidt skarpt i Tonen og vandrede hen over Gulvet for at komme til Ro. Lindes Jagthund rejste sig op paa sine Forpoter og knurrede af Pastoren.

„Næh, Dan — egentlig ikke . . . Men det var kun en Indledning til en Anledning, for ikke at springe lige ud i det — Sig mig Linde — hvor meget er der om „Snakken”, der gaar om dig nede i Landsbyen og i Sognet?”

„Naa — saa Bønderne snakker om mig —” Linde blev askegraa i Ansigtet — „Ja ja, saa Bønderne „snakker” — det gør ikke saa meget . . . naar blot ikke de taler!” Linde havde fattet sig igen.

„Saa du gaar Bøndernes Ærinde.....Du er maa-ske kommet herop for, at vi skal tage en af vore

gamle „Holmgange“, Pastor Holm, men se, det er jeg for træt til mere — men hvad gaar Snakken ud paa?”

„De taler igen om Annes underlige Død, ligeledes siger de, du taler med Anne ved Midnatstide og for det tredje, at du er bange for Døden.“ Pastor Holms Øjne flakkede rundt i Værelset.....„Og saa siger de, du er blevet en — Særling!”

„Sig mig Holm — er du kommet herop som Skriftefader —” spurgte Linde ilde berørt og sank en Klump i Halsen. — „eller — er du kommet som Ven?”

„Tro mig — jeg er kommet som Ven” . . . „Linde — hvad menes med, at Anne kommer ved Midnatstide?”

„Ja — Holm — der kan du lære noget, hvor langt kan man tro paa Menneskene . . . De kalder mig for en Særling — hvorfor — fordi Menneskene ikke vil tro paa mig . . . Derfor er jeg blevet bange for at dø!” Linde hakkede Ordene stødvis ud imellem de sammenbidte Tænder.

Pastor Holm tog sig til Hovedet — han var klar over, at Godsejer Linde var en plaget og syg Mand.

„Skal vi to gamle Dreng sætte os ned i dine store Stole og sludre lidt sammen, jeg kan forstaa, du trænger til at tale med en Ven, jeg vil prøve at forstaa dig.” Holm trykkede Linde ned i en Stol og satte sig selv. „Naa — fortæl saa ud af dit Hjerte — hører du, Dan!”

Godsejer Linde rystede paa Hovedet, — som om han ville fjærne sine tunge, mørke Skygger, der hvilede som et Tryk paa hans Sind.

„Nu er det snart to Aar siden, jeg stod ved mit glade Livs Forlis.....Jeg ser det endnu som en mørk Taage for mig, da Anne og jeg lykkelige, glade satte os i vor store ny Isbaad ude paa Fjorden og lod Vinden fange det store hvide Sejl, og vi for hen over den spejlblanke Isflade i den sølvklare maanelyse Aften. En Del Folk stod inde paa Strandbredden og beundrede vor stolte Isbaads lynhurtige Fart hen over den syngende tykke Is. Vi tog mange Ture, krydsede rundt i den friske Frostaften, helt ud til Pynten paa Næsset og tilbage til vor Baadebro inde i Vigen . . . Men saa kom Skæbnens gaadefulde Skaktræk . . . Pludselig som vi glade for hen over Isen, opdagede jeg en stor Vaage — den havde jeg ikke set før—Jeg prøvede at lægge Sejlet om, medens vi for hen imod Vaagen — jeg stivnede af Skræk — men det var som større Magter sugede os ud i Vaagen. Jeg havde lige Aandsnærværelse til at springe ud af Baaden, som for videre med Anne lige ned i Vaagens iskolde Vand Fortvivlet prøvede jeg at bjærge Baaden og ledte efter Anne, men Anne var slynget over Bord, da Baaden hældede over. Bønderne stod kun og kiggede — de hørte ikke mine Nødraab, jeg skreg om Hjælp . . . Jeg maatte kæmpe alene. Isen var tyk nok. Vaagen var fremkommet ved, at Isen havde revet sig ved Strømændring, saa der var fremkommet en bred Spalte.

Ved Vindens Hjælp fik jeg Isbaaden fri og fik den ind til Baadebroen . . .

Anne blev derude!

Og som du selv ved, Holm, saa gik Mund og Øren paa Bønderne — selv længe efter, at jeg havde forklaret og givet Oplysninger til Landbetjenten og Øvrigheden . . . saa vidste Bønderne bedre Besked om Ulykken end jeg.

Ib kom stadig med Bebrejdelser imod mig og sag-

de de haarde Ord, at jeg var den egentlige Skyldige i hans Moders tragiske Død . . . Bønderne havde fortalt ham, at jeg kun sørgede for at faa Isbaaden fri. Hvad ved de om det . . . De stod jo inde paa Strandbredden med Hænderne i Lommerne. De fortalte Politiet, at de ikke havde hørt mig raabe om Hjælp . . . „Saa de vaskede deres Hænder” — da de havde faaet Hænderne op af Lommerne.

Folk begyndte at se til den anden side, naar jeg viste mig — De havde dønt mig! Vort Hjem blev tomt og tørt for Venner og den største Tomhed kom da min Søn rejste fra mig i Had og Bitterhed. Jeg var ensom nu . . . da Ib gik.

Hele Vinteren gik jeg og haabede, at det gamle Ord talte sandt, at „Havet giver sit Bytte tilbage” — saa da Foraaret kom, og Isen gik af Fjorden, var jeg næsten daglig nede til Fjorden og kigge efter Anne.

Efter den anden stridige Foraarsstorm gik jeg ned igen og kiggede ud over de mørke Bølger i Fjorden. Jeg søgte overalt paa Strandbredden og i Vandkannten og spredte det høje brune Tangbælte, som det skummende og fraadende Hav havde ført op paa Sandet. Men intet Tegn fra Anne . . .

Min trofaste Ven og Jagthund fulgte mig som altid og den rendte rundt og søgte oppe og nede og snusede til alle Ting, den stødte paa.

Pludselig tager den i at gå og springer op af mig og render snusende ned til Baadebroen og ud paa den lange Bro og begynder at hyle — nærmest som den græd. Jeg løber ud efter Caro paa Baadebroen og hvilket Syn møder jeg. Det svimlede for mig og alt kørte rundt . . . Op ad Bolværket stod Anne og hoppede op og ned i Bølgerne . . . Jeg fik min Anne tilbage fra Havet!

Jeg fik Anne op af det kolde Vand, og det var en tung Gang, da jeg bar hende i mine matte Arme op til Gyldenborg.

Saa — først — saa jeg dig igen, Holm, da du talte over Annes Kiste, ved det lille Følge —der var lige nok Mænd til at bære Kisten til Graven . . . Du kendte mig heller ikke — jeg stod ved Graven som en Fremmed!”

Linde tav og lukkede Øjnene mens store Taarer trillede ned af de hærgede Kinder.

„Nej — jo — kære Ven, det er ganske rigtigt . . . ogsaa jeg svigtede dig — men, jeg var bundet med Baand — jeg var feig . . . Græd du kun dine Hjertetaarer — det letter et saaret Sind.”

En god Stund sad Pastor Holm og vogtede paa den sammensunkne, graahaarede Godsejer Lind.

„Nej Dan — Den Haand, der skulle have hjulpet dig, svigtede. Det kan jeg se og forstaa nu . . . Og alt imens har du gaaet og kæmpet en ulige Kamp — og — med dig selv . . .

De siger du er blevet en Særling — det er du ikke. Du er af dine egne ensomme Tanker — Annes stadige tilsynekomst i dine Drømme, de andres Fordømmelser og Selvgodhed. Næh — du er blevet en Træl — en Træl af andres fordømmende Ord og Meninger — Men du maa ud af den Trældom.”

„Det er saa let at sige, Holm — en Præsts Røst er ikke altid til Trøst . . . Du har vist aldrig vaagnet op af en Drøm, som var et Mareridt. — Du har vist aldrig set saa kolde Øjne bebrejde dig, som jeg har set i mine Drømme, de virker paa mig som Piskeslag. Nej, Holm, efter at jeg havde faaet Anne i Jorden,

saa bebrejder hun mig, at jeg ikke har holdt bedre fast paa vor Dreng, hun siger, jeg ikke forstod ham — men han ville heller ikke lytte til mig — Han lyttede mere til Bøndernes onde Ord . . . Ib er gammel nok til at klare sig selv — men ikke gammel nok til at forstaa sin Far !”

Pastor Holm rykkede sig i Stolen og kiggede hen til de smaa Vinduer — det var ved at blive snegraat igen i Vejret.

Efter en lille Pause rejste Holm sig op og sagde: „Ja — ja — vi har svigtet dig, men —” Holm slog Linde paa Skulderen. „Sig mig saa : Hvorfor er du bange for Døden ?”

Godsejeren rejste sig ogsaa op og kiggede Pastoren lige ind i Øjnene: „Det troede jeg, du havde forstaaet — saa det vil jeg ikke svare paa !”

„Godt Dan — saa var der ikke mere, jeg vil spørge om . . . nu vil jeg gaa hjem — saa det sidste Emne maa du selv klare for Vorherre !”

„Holm — du siger selv klare det med Vorherre — Har du givet mig et eneste trøstende Ord . . . Men jeg beder dig heller ikke — Du er Herrens Tjener, men jeg er kun en Træl !”

„Det sagde jeg ikke — Dan Linde !”

Pastor Holm tog sin Hat og sagde hastigt Farvel og gik hen til Døren og — standsede.

„Jo Linde — der er lige een Ting jeg vil sige dig inden jeg gaar: Jeg vil bede for dig, at Døden ikke vil hente dig, før du har faaet Fred med Gud — Anne og dig selv . . . Gud velsigne dig !”

Efter denne trøstesløse Samtale med sin gamle Ven og Præst var Godsejeren blevet mere nervøs og modløs. Nu gik han og tumlede med sine forpinte Tanker over den Tort, han havde lidt ved at sidde og krænge sit Hjerte ud for Pastor Holm, som intet havde forstaaet.

Holms Besøg havde virket modsat af Hensigten.

En Morgen var Godsejeren borte. Overalt i hele Borgen havde de søgt — baade i Taarn, Loft og Kælder, overalt paa Mark, i Skov og Mose. Tjenerskabet havde eftersøgt uden Resultat. Nogle af Landsbyens Karle havde ogsaa søgt — men mest snakket.

Godsejerens store Hund spiste intet — den gik hvileløs fra Hal til Stald, snusende til sin Herres Fodspor. Hunden fandt stadig frem til Staldens Bagdør — der forsvandt Lindes Spor.

Den eneste, som mente, at have set Godsejeren, var Lars. Ved Solopgang havde han set en Rytter paa en sølvgraa Hest komme ned over Markerne, bag om Landsbyen og forsvinde i Morgendisens.

Linde og hans sølvgraa Ridehest var forsvundet sporløst fra Gyldenborg . . .

* * *

En sen varm Efteraarsaften flere Aar efter dukkede Godsejeren op i en stor By ved det blaa Middelhav. Linde sad paa sin Vadsæk paa en Stentrappe, som førte op til en lille Kirke. Han var saa træt i Sind og Krop, saa han ikke havde lagt Mærke til, hvor han havde sat sig til Hvile.

Sin smukke sølvgraa Ridehest havde han ikke mere, den var død af Sult og Overanstrengelse af det vilde Ridt.

Igennem mange Lande havde han redet, men han havde ogsaa vandret langt og længe efter den „Sølvgraa” var styrtet død om af Udmattelse en sen Vintertnat.

Siden Linde havde forladt Gyldenborg, havde han flakket, sky og mistroisk rundt, en forfulgt Paria, med sine Tvangstanker — og altid vogtende paa sin Vadsæk.

Pludselig blev han revet ud af sin Sløvhed ved at høre kraftige Klokkeslag over sit Hoved. Han kiggede træt op og opdagede, at det var en Kirke, han havde søgt Hvile ved. Linde rejste sig vaklende op fra Stentrappen, tog sin slidte Vadsæk og stavrede bort for at finde et Sted, hvor han kunne sove, men han næmmede ikke at bruge af sine Penge, saa han søgte altid derhen, hvor det ikke kostede noget.

I en lille smal Sidegade fandt han, hvad han søgte efter. Han gik ind i den støjende Krostue og bad Opvarteren om noget Frugt og et Glas Mælk. Linde fandt et Bord henne i et mørkt Hjørne og satte sig til at vente, men inden Opvarteren kom faldt han i Søvn ind over Bordet.

Opvarteren lod ham bare sove, der kom jo saa mange Pilgrimme og Vejfarende op til den store Højtid, som stundede til — saa han satte blot Frugten og Mælkeglasset paa Bordet til ham. —

Linde var faldet i en dyb Søvn og hans flakkende Tanker kredsede om Hjemmet og Godset og tilsidst stod Anne lyslevende for ham i Drømmen.

Anne saa paa ham med sine store, kolde Øjne, dem han huskede fra han bar hende hjem fra Fjorden. Anne sagde ikke mange Ord, men de var som Piske-slag.

„Aah — Anne — Hvorfor kommer du netop i Aften, hvor jeg har fundet lidt Hvile og Ro?” spurgte Linde i en rystende Tone. „Lad mig være i Fred og lad mig leve mit eget Liv !”

„Du har jo intet eget Liv mere —”

„Nej Anne — Det har I allesammen ødelagt for mig. I har jaget mig fra Gods og Hjem — jeg er kun en Fredløs, et Stykke Vildt, som ikke maa dræbes, ’

„Jamen Dan — du kan ikke dræbes . . . Du vil jo ikke dø — — — du er jo bange! — Nej lille Linde, den du er mest bange for er Døden og saa — din Vadsæk !”

„Aah tie stille — gaa, siger jeg — gaa !” Linde for op af Drømmen og væltede Mælkeglasset, saa Mælken flød ud over Bordet og ned paa Gulvet.

Gæsterne og Opvarteren kom rendende hen til Lindes Bord. De havde hørt hans sidste Ord, som han havde skreget vildt ud i Krostuen.

De troede han var syg og fik ham sat ned igen, da han rystede over hele sit Legeme.

„Lad mig blot sidde en lille Stund,” han tog sig til sit fortumlede Hoved og sukkede.

De forstod ikke hvad han sagde og lod ham i Ro.

Efter en lille Stund lukkede han sin Vadsæk op og tog nogle Smaamønter og lagde paa Bordet og rejste sig og vandrede ud i den kølige Natteluft.

Atter paa den endeløse Vandring, jaget fra Sted til Sted af sin Samvittighed og indre Stemme.

Paa sin sene Nattevandring igennem den menneskeøde stille By, kom Linde ned til Havet og stirrede ud over det dybblaa Hav. Stjernerne tindrede paa Himmelen og lyste, saa han klart kunne se alt omkring sig.

Med langsomme Skridt vandrede han langs Strandkanten og hørte de smaa, nynnende Bølger bruse ind imod Kysten.

I al sin Ensomhed kom han til at mindes hin Morgen ved Fjorden. Han gik og pustede Mod i sig selv: „Nej Anne — du kan ikke stoppe mig — og Døden vil ikke . . . Jeg vil vise jer begge, at min Vilje er den stærkeste.” Linde gik og smaasnakkede med sig selv.

I Læ af et lille Træskur satte han sig paa en Kasse for at hvile sig, men snart tog Søvnens ham og bar ham ind i urolige Drømme. Og Anne kom igen til ham.

„Linde giv op! vend om — og gaa tilbage til dit Guds og vor Søn. Det er rigtigt, at Menneskene har været haarde ved dig, men — du har selv gjort dig haard — Og saa det latterlige, at du vandrer rundt med den Vadsæk . . . Du nænner jo daarligt at aabne den op . . . Vadsækken har trælbundet dig — giv slip paa din Begærlighed — hører du — det vil alligevel aldrig skaffe dig Glæde . . . Men det staar jo op til dig selv . . . Og jeg vil hviske i dit Øre, at Døden længe har gaaet i dit Fodspor!”

Linde vaagnede op i en hysterisk Latter.

„Anne — det passer ikke” raabte han og knyttede Hænderne. „Jeg vil vise jer, jeg er den stærkeste — jeg vil gaa et Sted hen, som ingen kan finde . . . selv ikke Døden!”

Hulkende sank Linde atter ned paa Kassen . . .

Nogle skrigende Maager vækkede Linde, da Solen stod op over Havet, lidt Hvile havde han faaet.

„Min Vilje vil sejre — det vil jeg vise dem . . . Jeg vil tage over det store Hav og der skal ingen kunne finde mig!”

* * *

Det blev som Linde ville.

Over Havet kom han med en Fiskerbaad nogle Dage senere og med sin Vadsæk vandrede han fra den lille Kystby og Menneskene. Han havde nu kun een Tanke, og det var at komme bort. Stadig vandrede han og mere og mere tomt og øde blev der om ham. Snart vandrede han ude i Ørkenens gule Sand under den sviende brændende Sol. Ikke en Busk eller et svedet Græsstraa kunne han se. Linde gik og smaasnakkede med sig selv og tørrede Sveden af sin Pande. — „Her vil ingen kunne finde mig i alt dette øde og golde Sand.”

Linde havde nu vandret i flere Dage, drevet frem af sin Vilje. Men nu begyndte Tørsten at nage ham, og han følte sig svimmel i Hovedet og mat i Benene. Øjnene var svulmede op af den sviende, ubarmhjerterlige Sol og Tungen klæbede sig til Ganen. Tørsten sled i ham . . . Han havde stadig sin stædige Vilje.

Pludselig stod han stille — lige forude laa en pragt fuld Oase, med store grønne, skyggefulde Palmer og skønne Træer med dejlige modne Frugter lige til at tage ned . . . men det bedste af alt, var den dejlige springende Kilde med det klare Vand. Denne vidunderlige Oase kunne ikke være ret langt borte. Linde tørrede de betændte Øjne og satte Farten op for hurtigere at naa det klare Kildevand og de skyggefulde Træer.

Linde asede og masede afsted, men han syntes Oasen laa lige langt borte. Han rystede af Træthed og Hjertet hamrede i Brystet af Overanstængelse.

„Aah nej” jamrede Linde. „Jeg naar aldrig den grønne Oase . . . Men om jeg blot kunne naa hen til de to store Sten, saa jeg kunne sidde lidt i Skyggen for Solen og hvile mig en Stund.”

Linde ville trodse Træthed og begyndte at løbe men han snublede over noget haardt — og faldt med Ansigtet ned i et soltørret — hvidt Kranium af et Dyr, der havde mødt sin Skæbne i den ubarmhjerterlige Ørken.

Han rystede af Skræk, da han fik Øje paa Kraniumet i det gule Sand og magtede ikke at rejse sig op paa sine Ben, men langsomt begyndte han da at kravle det sidste Stykke hen til Stenene.

Med Møje fik han sat sig i Skyggen af den højeste Sten. Han tørrede Sandet af Hænder og Ansigtet, der havde sat sig fast i det fedtede Sved, og sukgede dybt.

Linde var lige faldet hen i en Sløvhedstilstand, da han pludselig hørte en ukendt Røst og Latter.

„Ha ha — saa har jeg dig — din gamle Nar — jeg har siddet her i Skyggen . . . og ventet paa dig!”

„Hvem er du — jeg ser ingen?”

„Jeg er ham, du har frygtet og flygtet for — jeg er Døden!”

„Døden! — Aah, lad mig leve . . . Rør mig ikke!” skreg Linde i sin Nød og vred sine Hænder.

„Nej — nu tager jeg dig — Dit Lys skal slukkes i Nat . . . Du enfoldige Gnier og Træl . . . Hvor er din Vilje nu? — Hvad er dit kære Sølv værd, der ligger i din Vadsæk her ude i Ørkenen? — Det gav du først slip paa, da du ikke kunne mere. Nej — dit Sølv er ikke mere værd end det Sand, du kravlede i . . . Begge Dele har du brændt dig paa —” lo Døden.

„Aah — lad mig da blot hvile mig en Stund,” klynkede Linde.

„Ja, giv ham en lille Frist — giv ham en Chance!” Det var Annes Røst, han hørte, men det var som den kom fra den anden Sten. „Han har nok et Ønske, du kan opfylde, inden du tager ham?”

„Nej jeg har ikke!” sagde Linde . . . Jo forresten, jeg har eet Ønske — jeg kunne ønske mig, at vandrer rundt i den skønne skyggefulde Oase, som ligger der forude!” Linde pegede ud imod den gyldenrøde Solnedgang.

Døden smilede.

„Det Ønske kan jeg ikke opfylde . . . Der er ingen Oase forude. I din forpinte Tilstand har du set et „Fata-Morgana” en Luftspejling! Maaske du har et andet Ønske, men skynd dig — min Tid er knap . . . Jeg har ventet længe nok!” sagde Døden og rakte en Arm ud efter ham.

„Nej nej — tag mig ikke. — Hvad saa med alt mit Sølv?”

„Det skal du ikke bekymre dig om — mere!” sagde Døden.

„Der kan du selv høre” sagde Anne — „lige til det sidste Aandedrag tænker han kun paa sit elendige, jordiske Sølv.”

„Ja jeg gør!” skreg Linde fortvivlet. „Hvordan faar jeg Sølvet tilbage til Sognet — ud af Forbandelsen, saa jeg kan faa Fred i mit Sind og Hjerte.” Linde foldede sine Hænder og rakte dem op imod Himlen og skreg: „Aah saa hjælp mig Vorherre!”

„Det vil Vorherre, han vil give dig Fred — og jeg vil bringe dit Sølv tilbage til Sognet, hvor det vil blive til Velsignelse!” Døden tav — og rakte sine Hænder ud efter Linde og pustede paa ham og Linde faldt med et fredfyldt Suk død ind i Dødens lange kolde Arme.

MIRAKLERNES TID

AF

S. A. HØGSBRO ØSTERGAARD

DET var en graatung December Formiddag i et lille Hus langt ude paa Landet et Sted i Vestjylland i 1944. Der var kun 5 Dage til Juleaften. I gamle Dage havde det været nogle af Aarets lyseste og festligste Dage. Det var dengang, der var Travlhed i den gamle Præstegaard. Da der blev slagtet Julegris, brygget Juleøl og bagt Rugbrød og Kager i den store Ovn, som var blevet hedet op med store Knipper Lyng og Fyrrekvas lige til „den sorte Mand” var ude. Dengang man sad sammen med Far og Mor og klippe- de og klistrede Juletræs-pynt omkring det store, runde Bord i Spisestuen. Da der blev hvisket Hemmeligheder i Krogene og man kørte til Juleudstilling i Købstaden i den gamle herskabelige Jagtvogn.

Ja, hvor var det festligt! Og saa var det alligevel for intet at regne mod den Højtid det var, naar hele Familien Julemorgen kørte til Højmessens i Anneks-Kirken. Naar Vognen drejede ned ad Bakken ved Kirkevad, begyndte Klokkerne at kime, og naar Hestene blev staldet ind hos den rare gamle Peder-Ingeborg, kom vi andre ind i Stuen, hvor der var varmt og hyggeligt, og hvor vi blev ønsket Glædelig Jul med et Glas hjemmelavet Kirsebærvin. Jo, det var Dage!

Men hvad var det nu — denne graatunge, triste Decemberdag? Krigen rasede over det meste af Verden, og Besættelsen knugede Danmark. Alle følte det vel ikke lige meget, men i de Hjem, hvor der manglede En, som man vidste befandt sig i en af de tyske Koncentrationslejre, var der mere Sorg end Glæde.

I Anledning af Julen havde man faaet Lov til at sende en ekstra Pakke ned til dem. Men selvom man havde søgt om Bevillingen i god Tid, kom den selvfølgelig først i sidste Øjeblik. Udførlige trykte Skemaer, som skulde udfyldes omhyggeligt med nøjagtig Opgørelse over, hvad Pakken maatte indeholde, var der rigeligt af. Saa mange Gram Sukkervarer, saa mange Gram Æbler, saa mange Cigaretter, Kiks og til Ære for Julen et halvt Kilo Smør. Hver Ting skulde pakkes ind for sig og Fangens Navn og Nummer skrives udenpaa hver enkelt Ting.

Papirene var kommet med Morgentoget, og Tiden var kostbar. Der maatte arbejdes hurtigt. Men det var dog en Julepakke. Det maatte ikke glemmes. Ak ja! Men hvor var Julestemningen? Hvor var Glæden ved at pakke en saadan Gave? Det var heller ikke som i de gode, gamle Dage. Alle de forskellige tilladte Smaating var samlet sammen paa det store, runde Bord, som saa mange Gange før havde været Centrum for Juleforberedelserne. Men dette her saa slet ikke festligt ud. Hvad var der at gøre? Kunde man gøre noget? Det var jo da trods alt Jul, og det skulde mærkes. Det maatte der kunne findes Udtryk for.

I febrilsk Travlhed blev der hentet nogle smaa friske Grankviste fra Plantagen. Hvidt Silkepapir var der heldigvis ved Haanden og tilfældigvis var der ogsaa et Nøgle rødt Bomuldsgarn. Saa blev der pakket ind med hvidt og rødt og skrevet Navn og Nummer — 67392! — 67392! Det blev skrevet mange Gange. Æsken blev foret med noget rødt Crepepapir og i Bunden blev der lagt et lille Julehjerter — ogsaa hvidt og rødt — og et rødt og hvidt Julelys sammen med Grankvistene. Saa fulgte alle Smaapakkerne. Æblerne var de pæneste af dem ude fra Haven, og foruden Kiksene var der en Pose med hjemmebagte Brunkager.

Aldrig er vist en Julepakke blevet pakket med saa blandede Følelser: Frygt for alle de Trusler, der omgav en — ikke alene fra de tyske Myndigheder, hvis man ikke rettede sig efter de givne Instruktser, men ogsaa — og maaske mere endnu mere — fra Familie og Venner og Bekendte: „Pas paa du følger Ordrene. Opdager de, at der er det mindste mere i en enkelt Pakke end det, der er tilladt, er der slet ingen, der faar Lov til at sende en Smule mere. Saa gaar det bare ud over dem allesammen!” Men man var ogsaa fyldt af Trods og Mod til at gennemføre sin egen lille Aktion — saa ringe den var — koste hvad det vilde.

Hænderne var ikke fri for at ryste lidt, da de puttede Sagerne ned, men Æsken var alligevel ikke fyldt. Der manglede noget. Efter en pludselig Indskydelse blev Gaarsdagens Avis grebet og lagt sammen, saaledes, at Kronikken kom til at ligge øverst. Der stod med store Bogstaver „Jul i Skyggernes Land”. Det saa saa uskyldigt ud. En gammel, lidt krøllet Avis, som blot skulde holde Tingene paa Plads. Og skulde der endelig være en Censur, som vilde have Ulejligheden med at kigge nærmere paa den, blev han nok beroliget, naar han havde læst Begyndelsen af Kronikken.

Den fortalte tilsyneladende bare om den typiske Julestemning i en lille vestjydsk Købstad. Saadan som det havde været, naar de kom kørende ind til Byen i Hestevogn for at handle — alle disse sindige Bønder, som havde saa uendelig god Tid. Om dengang der var Granguirlander spændt ud over Storegaden og Lyse- ne straaled fra de pyntede Butiksvinduer. Men ganske umærkeligt gled Skildringen over til en Omtale af Julen nu i 1944, saaledes som den netop nu oplevedes under Indtrykket af Sorgens Budskab, som var naaet over Grænsen og spredtes som en Løbeild, og som fortalte om dem, som allerede var bukket under for de umenneskelige Kaar i de tyske Arbejdslejre ikke langt borte. Jo — det var Jul i Skyggers Land, der blev fortalt om. Maaske kunde dette Budskab gaa tilbage den modsatte Vej og tænde et ganske lille Lys for dem, der bogstavelig talt levede i Dødens og Mørkets Skygge. — — —

Pakken var færdig. Der manglede intet. Men var det alligevel nok? Gid alle gode Magter vilde staa den bi, saa den kunde naa frem i rette Tid og til rette Vedkommende. Ogsaa Misteltenen — om muligt — maatte tages i Ed. Udenpaa selve Pakken — imod alle Love og Paragraffer — skriver derfor hans gamle Mor med sine spidse, lidt rystende Bogstaver: **BITTE HELFEN MIR MEIN SOHN DIESE PAKETE ZU ERHALTEN.**

I Regn og Rusk blev den saa cyklet til Postkontoret inde i Købstaden. Der var almindelig Juletravlhed,

men endelig blev det Neuengammepakkens Tur. Den blev afleveret sammen med alle Blanketterne. Der skulde ikke betales Porto. Det ornede vore Venner Tyskerne! —

„Tror De, den kan naa frem til Juleaften?“. Stemmen røbede, at man ikke selv troede paa det — ikke nu da man pludselig befandt sig midt i Myldret af juletravle og juleglade Medmennesker. Ekspedienten tog den brune Pakke og læste Adressen. Pause! Han saa ned til Siden, skubbede Pakken henad et langt Bord, hen til Dyngen af hundrede af andre Pakker. „Det maa man vel haabe!“

* * *

Det blev en mærkelig Juleaften. Nu var der ingen gammel Herskabsvogn at køre i. Man var taknemmelig for at faa Lov til at køre i en generator-drevet Lastbil, for dog at kunne holde Jul sammen med nogen af sine egne. Børnene var lige saa glade og betagede af Juletræets straalende Lyshav, som vi selv en Gang for længe, længe siden havde været. Men bag Lyset saa vi voksne alle de sorte Skygger.

Her og nu var det ogsaa Juleaften i en dansk Landsbypræstegaard, som gjorde sit yderste for at følge alle de gode, gamle Traditioner. Men det var svært. Det mindste af det var Følgerne af alle de mange strenge Rationeringer. Med lidt god Vilje kunde man opnaa det helt utrolige i Retning af næsten helt ægte Marcipan, eller hvad man nu ellers synes, der hører med til en dansk Jul. Med det materielle havde det ingen Nød — trods alt. Nej, det var de tomme Pladser, der optog ens Tanker, og som kastede de lange, dybe Skygger ind i ens Sind, Tankerne paa dem, som var i Sverige eller Tyskland.

Det hjalp ikke, at de tomme Stole blev besat. For hvad var det for Gæster, der sneg sig ind ad Bagdøren? Tavse og fortvivlede kom „den fattige Spurv“ til os til Julegilde. Den grønne Uniform viste, hvor de i Virkeligheden hørte hjemme, men indenfor den, var det samme Sind som hos os andre.

Og der sad vi saa og prøvede at holde Jul med hinanden. Trods Truslen om Dødsstraf havde Gæsterne hængt deres Vaaben fra sig ude i Baggangen. Dem vilde de ikke bære inde i Stuen med Juletræet. Den ene af dem var en Sanitetssoldat, som før i Tiden havde været en betroet Embedsmand i et af Ministerierne i Berlin. Da han blev mistænkt for ikke at være helt paalidelig, havde han maattet opholde sig nogen Tid i en dertil indrettet Lejr, men var altsaa nu havnet oppe paa Danmarks Vestkyst. Paalidelig eller ikke paalidelig — han gjorde stadig, hvad han kunde. I Øjeblikket bestod det navnlig i at holde Modet eller Livsviljen oppe hos en ganske ung Soldat. Han sad denne Aften helt foroverbøjjet i sin Stol, mens han knugede Hæderne sammen. Øjnene stirrede fortvilet ind i Julelysene. Han var ellers Skuespiller ved et af de store klassiske Teatre i Berlin. Hans Lyst og Trang og Evne stod til det store Drama, som man møder det i Shakespeares Skuespil. Men dette var noget andet. Virkeligheden var ham for stærk. Hans modtagelige, følsomme Kunstnersind var ved at bryde sammen. — Hans lidt ældre Ven havde derfor taget ham med sig, for ikke at miste ham af Syne. Og maaske kunde lidt Varme, lidt Lys, styrke ham i Kampen imod Mørket.

De, to „grønne“ Gæster var fromme Katolikker, som her sad og holdt Juleaften i en dansk, protestan-

tisk Præstegaard. Noget mere disharmonisk Selskab kunde man daarligt tænke sig — i Betragtning af de særlige Forhold. Og saa gik det alligevel — som det skulde og burde. Men det blev en Juleaften, man aldrig glemmer.

* * *

Endelig var Vinteren forbi. Foraaret nærmede sig. Ja paa mere end een Maade. Det blev Majdag i Danmark. Mørket og Skyggerne blev drevet paa Flugt. Dagene blev lange og Nætterne lyse.

En lun Majaften var vi alle samlede igen.

„Fik du vores Julepakke?“

„Ja, jeg gjorde! Men jeg var ogsaa den eneste, der fik den. Alle de andre fik først deres længe, længe efter. Mange af dem ikke før nu i April.“

„Hvordan havde I det Juleaften?“

„Vi havde det godt!“ Svaret kommer lavmælt og stilfærdigt. Men hvert Ord falder tungt, ladet med en sjælden Vægtfylde, skabt af Oplevelsernes Værdi.

„Fik du Avisen?“

„Selvfølgelig! Jeg ragede det hele til mig, saa hurtigt jeg kunde og tog det altsammen med mig over i Barakken. Vi 11 — Krofar fra Snekkersten var jo allerede død dengang, og ham Præsten var blevet interneret sammen med nogle andre ligestillede — vi 11 havde altsaa organiseret, som det hed — d.v.s. købt os Ret til at bruge et lille Aflukke i den ene Ende af Barakken, hvor vi kunde holde vores egen Juleaften sammen med fire Tjekkere, vi var jo allesammen dødsdømte politiske Fanger, og derfor noget for os selv. Men det var vel ogsaa derfor, det lykkedes for os at organisere dette Arrangement.“

Aflukket var kun adskilt fra den øvrige Barak med en halv Bræddevæg. Den øverste Halvdel var kun Tremmer. Deroppe bagved kunde vi se de andre Fanger. Der var alle mulige Nationaliteter — Polakker, Hollændere, Franskmand, og hvad de nu var allesammen. De hang der i Tremmerne og stirrede ind paa os og vort overdaadige Julegilde. Det var alt, hvad de fik af Herligheden. Vi havde netop faaet udleveret rene Haandklæder den Dag. Dem brugte vi til at dække Bordet med. Og saa pyntede vi det med de to Julelys og Grankvistene. Resten af Pakken delte vi ogsaa med hinanden. Men Røde Kors Pakkerne beholdt vi hver især for os selv. At dele ud til alle de andre bag Tremmerne kunde der ikke være Tale om. Det havde blot betydet den visse Død for os selv. Der var ikke noget at give af. Selvopholdelsesdriften var den stærkeste. Men det skal man maaske selv have oplevet for helt at forstaa.

Mens vi sad der ved Bordet, sang vi ogsaa nogle Julesalmer, saa godt vi kunde. Men det var ikke særlig godt. Vi kunde ikke ret meget mere end første Vers udenad.

Pludselig gik Døren op og ind kom Blok-Ældsten, som han kaldtes. Han var i sit fineste Tøj, ren hvid Skjorte og nypressede Benklæder. Det var et Privilegium, der fulgte med Stillingen. Han havde været Læge før i Tiden. Han var Polak. Da Polen blev indlemmet i Riget, som det saa smukt hed, blev han straks fængslet og sendt i Koncentrationslejr, fordi han havde deltaget i Modstandskampen dengang. Nu havde han været i Neuengamme vist i 5-6 Aar. Efterhaanden var han blevet forfremmet og var altsaa nu en betroet Mand hos SSerne. Han var ogsaa En, de kunde bruge. Han kunde slaa en Mand ihjel for et

godt Ord. Om det skulde være, bare med et Stoleben. Jo, han var en af Slagsen.

Naa, men nu kom han ind for at ønske os en glædelig Jul. Men han vilde mere end det. Han holdt en lille Tale til os. Han saa henad det pyntede Bord, saa paa os og paa alle dem bag Tremmerne og saa sagde han: „Da jeg kom her for snart mange Aar siden og skulde holde Jul her for første Gang, maatte vi ikke saa meget som nævne Ordet JUL! Det var forbudt. Dagene gik nøjagtig som alle andre. Det var dengang. Nu kan I selv se Forskellen. Ude paa Pladsen er der rejst et Juletræ. (Det var paa den selvsamme Plet, hvor Galgen stod til daglig!) Og her sidder I med Lys paa Bordet og med god Mad. Naar VORHERRE kan lade det ske her — i Koncentrationlejren i Neuen-gamme— naar HAN kan udvirke en saadan Forandring her, saa er der ogsaa Haab for Jer!

Saa snurrede han rundt paa Hælen og gik sin Vej ind til nogle faa andre polske Kammerater, som ogsaa den Aften holdt sig for sig selv. Lidt senere kunde vi høre dem spille klassisk Musik. — Han var et mærkeligt Menneske! — Jeg vil aldrig glemme den Aften. Og nu er vi jo kommet hjem — de fleste af os.

* * *

„Det er saa længe siden!” er der nogen der siger.

„Er det virkelig saa længe siden?” tænker en anden en. Er det ved at blive Historie? Noget som man blot fortæller om og som for mange derfor er noget uvirkeligt noget — noget som bare var engang — den Tid.

Man hører mange kalde det for en ond Tid. — Ja, nogen siger endda en forbandet Tid. Men det maa være fordi ikke har kunnet overse det hele. De har kun til en vis Grad Ret. For der skete andet og mere end onde Ting. Det var nemlig ogsaa en stor Tid. En stor Tid paa godt og ondt.

Og det var en Miraklernes Tid!

S. A. Høgsbro Østergaard

ARNE

Saa ung, saa lille, saa uskyldig kæk
i Dagens Travlhed blev du revet væk.
Vort Haab du var, du lille Gut vor
tilbage kun Sorg nu for Far og Mor
O, nej, der er meget til dette Livet
om end det kun synes som et Pust i Sivet.
Og noget er sagt, og vi glemmer det ej,
den som dør ung ta'r Gud ind til sig.

Et Ud klip fra Chicago

Vit du en Kurre paa Gavlen
under Taget har den sin Rede.
Jeg hørte et Par smeldende Vingeslag,
og den glider i Haven ned.
Her sanker den ivrigt Føde
for de dunede Unger to,
mens fornøjet jeg staar og undrer
over Storstadens hjemlige Ro.

Fred A. Frisenberg.

JUL

At holde Jul — fra Aar og til Aar —
er ikke det samme i Dag som i Gaar.

Engang var der Nød,

engang var der Død!

helt let var det kun, da man selv var Barn.

At holde Jul — fra Aar og til Aar —
bør være det samme i Dag som i Gaar.

Trods knugende Nød,

trods Krigsfrygt og Død;

ja selv naar man er et hjemløst Barn.

At holde Jul — fra Aar og til Aar —
er Bønnen om Fred for hver Dag, der gaar,

er Lindring i Nød,

er Trøsten for Død,

er Glæden og Takken for Julens Barn.

S. A. Høgsbro Østergaard.

LYKKEN I ULYKKEN

Af MARIUS LARSEN

EN SORT Opslagstavle med vindskæve Bogstaver i Kridt lokkede indbydende:

**SEE PACIFIC OCEAN
50 WORKMEN WANTED**

GRAY HARBOR LOGGING CO.

Blandt de adskillige Mænd, der hin Decembormorgen stod og stavede sig igennem Tavlens Tilbud var ogsaa et Par, hvis friske Ansigtifarve tydede paa skandinavisk Hjemsted. Øjnene lyste baade af Chancer for et Job og romantisk Lyst til at beskue Underet af alle Have — Stillehavet.

50 Arbejdere — det var dog et Antal. Men hvori bestod mon Jobbet? Den mere sprogkyndige Niels, der havde været paa baade Høj- og Landbrugsskole i Danmark, mente, at det sikkert var noget med at bygge Bjælkehuse, altsaa af hele Træstammer, ligesom tilbage i Østens Skove eller Præriestaterne — for der staar noget om Træstammer og en Havn, der kan oversættes med „Graahavn“.

„— Naah, det er nu mere rimeligt,” paastod Henry, der som Mejerist havde mere Fantasi, — „naar der staar Havn, da maa det være noget at sejle med, altsaa Blokskibe eller Tømmerflaader.”

Men lige meget! 50 Arbejdere. De maatte tage Chancen, for imellem sig ejede de kun nogle få „bucks”, og i Tilgift fik man gratis Ferie til Stillehavet.

En kvart Time senere stod de atter paa Fortovet med hver sin Togbillet og et Papstykke, der godtgjorde, at de var antaget som Arbejdere ved GRAY HARBOR LOGGING CO. Lønnen \$2 pr. Dag samt Kost og Logi. Ikke daarligt for et Par „greenhorns”.

De undredes endnu, hvori deres Job vel kunne bestaa mens de drev ned mod Banegaarden for at kigge paa Togplanen. Paa Kontoret var de bleven spurgt, om de kendte til „logging?” Naturligvis havde de svaret ja. Det gjorde man altid i en arbejdsløs Situation. Om de kunne køre Heste? Sure! det var deres mindste Kunst. Om de havde gode Støvler? De kunne gaa an. O.K. Antaget!

Forresten maatte de udnytte de Par Timer, indtil Toget kørte. Bare de nu havde haft Adressen paa Agnes her i Tacoma. Hvilket Hospital mon hun arbejdede paa, om hun var paa et saadant: Ganske vist var det kun Henry, der var særlig interesseret. Den lyshaarede Agnes med det friske Smil og han var mere end baade Bysbørn og Skolekammerater; men før de selv blev klar over et inderligere Forhold dem imellem, var Agnes efter endt Uddannelse rejst til en Onkel i Staten Oregon. Men Jagten mislykkedes. En umulig Opgave paa en Timestid, ja saa haabløst som at finde selv en Guldnaal i en Høstak.

Denne Begivenhed fandt Sted, længe før en gensidig „exchange” af Landenes Ungdom var opfundet. Da rejste man ikke alene af Lyst, men for egne samsparede Penge. Ingen Modtagelseskomiteer eller bestilte Arbejdspladser ventede dem.

Toget førte Niels og Henry Vest paa gennem Olympia Bjergenes Udløbere, og Turen var simpelthen „grand”. Dalen var stadig efteraarstrøen, men Bjergtoppe og fjerne Højderygge laa tindrende hvide af Sne i Solskinnet. Dog saa snart Coast Range Summit var passeret, blev alt graat af Regn og Taage. Ad en lille Stikbane, der havde Svinkeærinder omkring en Masse Savmøller og Skovlejlre, gik det videre med en lang Række Fladvogne bag Lokomotivet. Selv sad de med en Flok andre ansatte i den sidste Vogn, den saakaldte „Caboose”. Højere og højere kravlede Vognstammen opover i mægtige Kurver og over svimlende Afgrunde paa Træbroer, som man paa Forhaand skulle mene ville knække som Tændstikker, naar Toget brasede over dem. Stundom var Kurverne saa bratte, at man over sig saa Lokomotivet løbe den modsatte Vej.

Man holdt ved Endestationen. En Række Vognstammer, læsset med vældige Kævler, op til tre, stundom kun een mægtig Gigant ventede her paa Nedfarten til Dalens Savmøller.

Niels og Henry saa beundrende til; men deres Arbejdsplads var ikke her. De skulde nogle Miles længere frem, og dertil maatte de vandre til Fods sammen med en halv Snes andre. Til Gengæld havde de nu Lejlighed til paa nært Hold at se en Ødelæggelsens Vederstyggelighed, som Skovhugst efterlader sig paa disse Strøg. Alt opretstaaende var fældet, enten ved Hugst eller Brand eller begge; men Titusinder Stammer laa kasserede, halvforkullede og raadnede op ad Bjergsider og Bakkeskrænter. Her syntes Brændsel til en hel vinterfrysende Verden.

Det regnede stadigt, men Nykommerne begyndte at ane noget om hvad et „Logging Co.” var for noget.

Ved Vejrejsen, hvor de vældige Douglas Graner endnu stod ranke og majestætiske, fik de Øje paa en Række umalede Træskure. Det var „Logging Camp” nr. 33. Her var Hestestalde, der kun bestod af lodrette Stolper, en Lævæg mod Vest og et Halvtag til Dække, en mægtig Samling Benzintønder, et Værksted, hvor et Par ældre Mænd stod og filede Skovsave, et Skur tæt ved indeholdt et Utal dobbeltæggede, langskaffede Økser, Hakker, Savblade og mange andre Redskaber. Der var Spisesal med Køkken og lidt afsides laa et Par aflange „bunk-houses”. Her blev hele Flokken foreløbig vist hen. Alle Hytter bestod af raa Brædder, sat op i Sektioner, der altsaa let kunne flyttes, naar Lejren forlangte det, en lang Række Etagesenge fyldte alle Vægsider. I Midten af Rummet herskede en lang Brændeovn. Og over den fra Loftet var tegnet et sandt Spindelvæv af Tøjsnore med ikke særligt vellugtende regnvædede Klædningsstykker.

Da Lejrens Sjagformand — forøvrigt en kæmpestor Svensker, der havde glemt alt svensk, undtagen i Eder — viste sig næste Morgen, saa han de nyankomne hastigt over. I faa Sekunder blev hver især anbragt. Ingen Vrøvl her. De to Danskere havde naturligvis ønsket at være sammen, men her var private Ønsker i lav Pris. Niels blev anvist HestespanDET Nr. 18, mens Henry fik stukket et for ham særreste Redskab ud, simpelt ganske vist at se til — et tungt Skaft, 5-6 Fod langt med en stor leddeløs Krog paafæstet et kort Stykke fra Skaffets nederste og tykkeste Ende. Saa fulgte en Ordre om at følge en bestemt Gruppe med endnu et Paabud: „You answer for the tool, du danske jævel!”

Nu var det meget lidt, Henry kunne forstaa af de

nye Arbejdsfællers Snak, for de var alle Finner. Han kunne bare følge med til Arbejdsstedet da de mellem Træstammer og Stube arbejdede sig op mod en lav Højderyg forude Overalt sled Motorsavene sig gennem det friske Materiale. De egentlige Skovhuggere stod paa høje Stilladser og lod de blanke Økser taktfast æde sig ind Træerne paa den Side, hvortil de var bestemt til at falde. Andre Hold afgrenede Toppene paa de alt fældede Træer. Med korte Mellemløb øredøvende Brag, naar Skovens Kæmper segnede og ramte Jorden med en vægt, der fik denne til at skælve i vid Omkreds. Stærke Hesteforspand eller Traktorer slæbte de afsavede Kævler efter Sortering enten til Stationens Lossekraner eller hen til en Skraaning, hvorfra de skulde styrtes ned for at havne i et Indvand dybt under Bjerget.

Dette sidste skulde altsaa være Henrys Arbejdsplads. Særlig slanke og fine Stammer skulde her befordres videre ned i Bugtens Vande, hvor de senere samledes i store Flaader for at blive slæbt bort til fjernere Egne.

Gennem Regndisen saa Henry en Vandflade dybt under sig, vel flere Hundrede Fod. Om det var Sø, Bugt eller Fjord kunne han ikke straks afgøre, men Havet kunne det ikke være, for der var ingen Brænding. Hundreder og atter Hundreder af Træstammer dækkede Vandfladen, nogle af dem samlet i store Flaader.

Ned af den meget stejle Skraaning førte en Kæmpe-Sliske, der endte over en lodret Klippevæg med dybt Vand lige under igen, en „log slide“.

Hver Gang en af Traktorerne havde afleveret en Stamme hen til Kanten, var det altsaa Finnernes og Henrys Job at bakke den i den rigtige Stilling til Nedfarten, den tunge Ende ud og ned først, indtil den gled ved sin egen Vægt. Med stærkere og mere rasende Fart forsvandt den da nedover, skød ud over Afsatsen og endte i en ordentlig Kaskade og et Drøn som Kanonskud.

Til at flytte Træstammen i den rigtige Stilling var det altsaa, at denne løjerlige Tingest til Redskab skulde bruges. Selv en hundrede Fod lang Stamme lod sig let dreje ved et halvt Dusin Mænds sammenlagte Kræfter med disse paa en Gang Kroge og Løftestænger. Men de farefulde Øjeblikke kom altsaa, naar den tunge Træstamme vippede den lettere Ende op og begyndte at glide, at man ikke alene fik sig selv reddet af Vejen, men ogsaa fik sit Redskab med sig.

Se her var det, at Henry ikke kunne passe paa. For det første forstod han ikke Livsfaren og var uden Øvelse. For det andet var Sjakformandens Ordre om at indestaa for Redskabet indprentet i hans Hjerne. Maaske havde han som ukyndig faaet sin „log pick“ hugget unødigt dybt i. Men da Stammen kommer i Skred, kan han ikke straks faa Redskabet løs. Kammeraterne brøler til ham om at slippe. Han løber med nogle Skridt. Træstammen ruller rundt og slaar ham omkuld, og før han kan kratte sig til Hold, rutsjer han af Sted ved Siden af den. Denne rammer ham endnu engang, denne Gang paa Siden af Hovedet, og han sanser ikke mere. Da Træstammen er den tungeste, bliver han snart langt bagefter. Finnerne stod paa Toppen skrigende af Rædsel.

Heldigvis havde der ved den lange Brug af Slisken samlet sig en hel Del løs Grus, Bark og Grene nede om Klippens Afsats. Her blev Henry standset og kom snart til sig selv. Hans ene Haand fornam noget glat

og haardt. Det var hans mistede Redskab. Nedenfor hørte han Vandenes Skvulpen og Træstammernes Sang mod hinanden. Han arbejdede sig om paa Knæene, kikkede op mod Finnerne, der nu raabte og skreg. Saa samlede han Redskabet op, krøb forsigtigt ud til Siden og fandt en Omvej til Toppen.

Men Henry havde det alligevel meget værre, end han selv ville være ved. Tøjet hang i Laser, og Huden flaaet af baade Ansigt, Hænder og mange Steder paa Lemmer og Krop. Sjakformanden var kommen til Stedet paa de andres Raab. Hans første Kommentar lød: — Did the danske jævel save his log pick? Henry blødte ogsaa lidt fra Siden af Hovedet, pludselig blev han ganske graa i Ansigtet, kastede op og faldt besvimmeligt om.

* * *

Da Henry atter kom til Bevisthed, laa han længe og kunne ikke gøre Rede for hverken hvor eller hvordan. Alt var saa mærkeligt stille, rent og hvidt. En lille Lampe lyste etsteds fra. Han maatte være i et Værelse og i Seng. Kroppen føltes mat og Hovedet som Bly. Nu naaede en kendt Sang eller Melodi hans Opmærksomhed udefra, mindede ham om Julen derhjemme, maatte være Sang af Pigestemmer, dæmpet som bag et Tæppe eller en lukket Dør. Sangen tav. Havde det mon ikke været „Glade Jul“? Han faldt hen i en let Døs, men vaagnede atter ved, at den hvide Dør aabnedes, og en Sygeplejerske saa ind. Da hun opdagede, Patienten laa vaagen, kom hun helt ind og stod ved Sengen. Med Besvær fik Henry drejet Hovedet lidt, men dog saa meget, at han genkendte Ansigtet.

— Agnes! hviskede han, — du du — her?

Hospitalsreglementet tro advarede hun med en Pefinger og en sagte Tyssen: — Ikke tale!

Men Bevægelsen og Gensynsglæden vandt snart Overhaand, og hun knælede ned og tog hans indbundne Hænder mellem sine:

— Aah — Henry, jeg troede aldrig, du var vaagnet igen, men lig nu stille og snak ikke.

Det sidste var lettere sagt end gjort, men i hvert Fald kunne intet hindre ham i at lytte. Og Agnes maatte snakke.

Helt tilfældigt var netop det Hospital, hvor Agnes var ansat, ogsaa det, hvor de tilskadekomne Skovarbejdere fra Gray Harbor Logging Co. blev ført til, og hun havde straks genkendt Henry trods det mishandlede Ansigt. Niels var kommen den følgende Aften, og hun fik den nøjere Beretning om Ulykken. I mere end to Døgn havde Henry nu ligget bevidstløs af den alvorlige Hjernerystelse, men vaagnet op under en kort Juleandagt ude paa Hospitalsgangen, hvor man sluttede med „Silent night, holy night“. Om faa Maaneder var hendes Opholdstilladelse udløbet, men hun kunne li' Amerika, og ville han som hun, kom hun snart igen.

Om han ville? Jo, tænkte han, blot ikke som Skovarbejder, der stod inde med sit Liv for en elendig „log pick“.

Først adskillige Uger senere fik de alle tre Stillehavet at se. Første og sidste Gang for Niels, der ikke kunde tænke sig at føre en Udvandrerens Liv, men for Agnes og Henry blev Synet af Stillehavet senere et dagligt Indslag i deres Hjem og Arbejde. Tillamooks helaarlige saftige Græsmarker var som skabt for et Par danske Bønderbørn, ikke mindst en Mejerist.

Naar Tysken gaar hjem!

Jeg kom til Danmark en Solskinsdag,
mens Lærken sang af sommerlig Lyst,
Sundet var blaa som Himlens Tag
og Bøgen stod grøn ved Kyst.

Jeg glemmer aldrig hin Dag igen —
min Hjemkomst, efter de mange Aar!
Mit glade Møde med Slægt og Ven
i Mindernes gamle Gaard.

Al Strid og Stræben paa Nylands Grund,
min Længsels Higen, mit Hjertes Savn,
vår glemt og borte, den Glædesstund
jeg landede i Hjemmets Havn.

Min Moders Haar var falmet, o, ja —
min Far var død og lagt i Jord,
men der var Hjerteglæde endda
og Blomster paa Hjemmets Bord.

Det drev med Duft om min Moders Dør,
af Hyld og Krokus og sød Syren,
og Fjordens Bølger gik som før
med Brus over Strandens Sten.

Og Bygen sejlede i Solgevandt,
fra Hals til Rold og Skibelund Krat,
og der sad Gøgen, som Musikant,
med vaade Fjer i sin Hat.

Jeg saa over Hede Sol staa op,
i Purpurglød over Høj og Vraa;
men Dannebrog hejst over Dybbøls Top
var skønneste Syn jeg saa!

Det var, som jeg hørte fra Muld og Sten
en Tale, der greb med sælsom Magt:
Her blev dine Fædres Blod og Ben
til Offer for Danmark bragt!

Her fløj den overmægtiges Flag
i Aaringer lange om By og Borg,
til Retfærd's Gud rev det ned en Dag
og lindrede Slesvigs Sorg.

Broager Kirkes Klokker sang
om Fred og Forlig og Haab paany.
Frelst og fri fra Erobrerens Tvang
stod Sønderborg Slot og By.

Heltenes Grave ved Vemmingbund,
i Vebend og Blomster pyntet laa;
men Dannebrog hejst over slesvigsk Grund
var skønneste Syn jeg saa! —

Men skønnere Syn det bliver, o, Gud!
Naar Tysken skal hjem bag Ejder en Gang,
og Dannebrog flyver med Friheds Bud
over Thyras Vold og Vang!

Anton Kvist

Fly **SAS** to
EUROPE

and visit up to

**17 EXTRA CITIES AT
NO EXTRA FARE!**

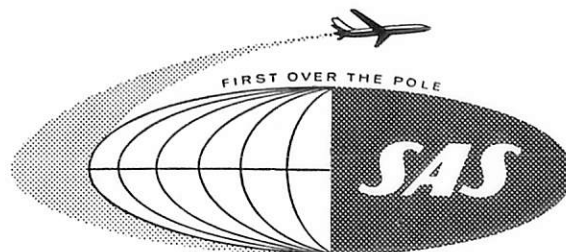

SAS, one of the world's great airlines, is famed for speed and splendor . . . and for its bonus of up to 17 extra cities, including London, Paris, Rome, Copenhagen, *at no extra fare!*

Save as much as \$300 on SAS Family Fare Plan when husband and wife travel to Europe together. Effective to March 31, 1959.

Fly SAS Transatlantic overnight, non-stop from New York, or one-stop from California via famed SAS Polar Route. Your plane is the magnificent SAS DC-7C Global Express, with luxury and Continental cuisine in first class . . . with comfort-designed seats and smørrebrød (open-faced Scandinavian sandwiches) in popular SAS economy class.

See Your
Travel Agent

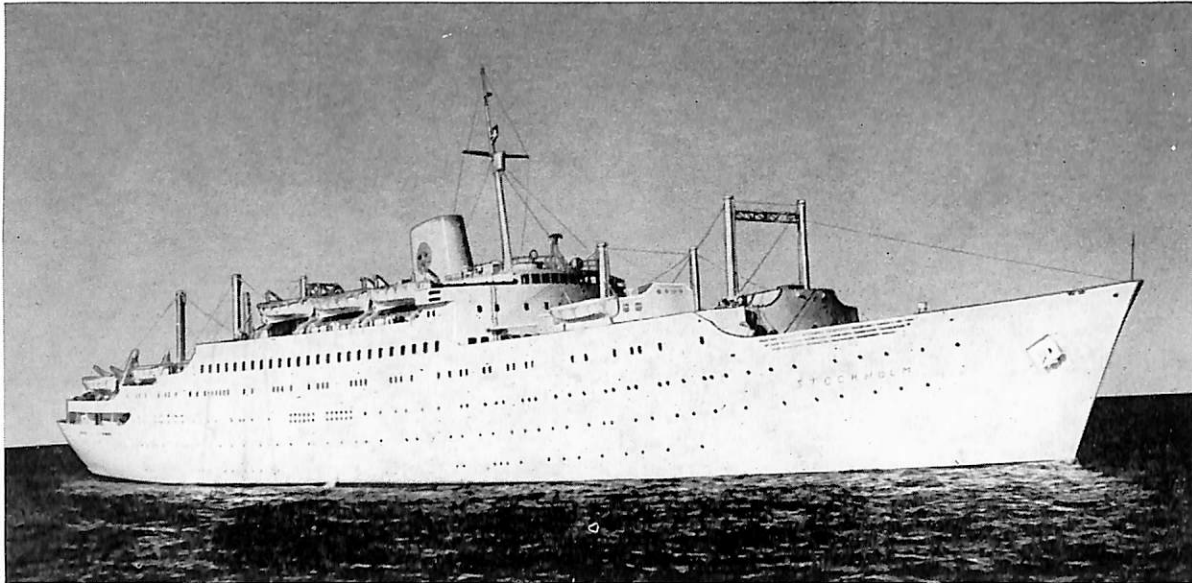
Go now,
Pay Later.

SCANDINAVIAN AIRLINES SYSTEM

SAS, 638 Fifth Avenue, New York 20, N. Y.

Travel to and from **DENMARK**
via the **SWEDISH AMERICAN LINE**

M.S. STOCKHOLM enroute to Copenhagen

The Swedish American Line offers the traveler to Denmark a direct service between New York and Copenhagen by the popular M.S. STOCKHOLM. The STOCKHOLM now makes Copenhagen her terminal port occasionally calling at Gothenburg, Sweden, and Aarhus, enroute.

Denny-Brown stabilizers, installed in February, 1956, have proven extremely successful, and assure "smooth sailing" for STOCKHOLM'S passengers. An attractive auditorium has been added for movies and for religious services.

On the STOCKHOLM, GRIPSHOLM or the KUNGSHOLM you'll enjoy all the pleasure and relaxation only an ocean voyage can offer. Comfortable state-rooms all outside — tastefully furnished public rooms, spacious decks for recreation and sports, swimming pool, massage rooms and steam bath are some of the delightful features a modern ocean liner offers the traveler. American and Scandinavian meals expertly prepared and served, make each mealtime a delightful occasion. For entertainment there is dancing, motion pictures, concerts by the ship's orchestra, and - most important - you'll travel in the company of congenial American and Scandinavian fellow passengers. Yes, the friendly atmosphere of a Swedish American Line ship has become proverbial.

The M.S. STOCKHOLM maintains direct monthly service in each direction between New York and Copenhagen, while the de luxe M.S. KUNGSHOLM and the new M.S. GRIPSHOLM provide a convenient service to and from Gothenburg with prompt rail connections between Gothenburg and Copenhagen.

Swedish American Line

636 FIFTH AVENUE, NEW YORK 20, N. Y.

Offices or Agents in all Principal Cities